

XIII. Huoltotoimi

Huoltolautakunnan kertomus ¹⁾ Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta v. 1939 oli seuraava:

I. Yleiskatsaus huolto-oloihin ja huoltolautakunnan toimintaan

A. Huolto-olot

V:n 1939 syksyyn saakka vallinneet suhteellisen edulliset taloudelliset olosuhteet eivät voineet olla vaikuttamatta myös Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huoltotoimen alalla, jossa avunsaajien määrä väheni kertomusvuonna alimpiin määriinsä sitten v:n 1933, ja jossa siten saatettiin entisestään tehostaa virastotehtävien tarkkaa ja huolellista suorittamista ja rauhassa jatkaa niiden periaatteiden ja sen hallintojärjestelmän vakiinnuttamista, jotka uuden huoltolainsäädännön kahden edellisen voimassaolovuoden aikana jo oli saatettu tarkoituksenmukaiselle alulle. Vuoden loppukuukausina kiristynyt valtiollinen tilanne ja sittemmin puhjennut sota eivät tosin aiheuttaneet kuin pientä kausiluontoista nousua avunsaajain määrissä, mutta viraston työskentely häiriytyi huomattavasti, kun suurin osa sen miespuolisista viranhaltijoista oli kutsuttuna sotatoimiin ja kun keskusvirasto puutteellisten väestönsuojien y. m. syiden johdosta täytyi joulukuussa siirtää tilapäisesti Topeliuksenkadun 26:ssä olevaan kansakoulutaloon. Lisäksi oli suoritettava kunnalliskodin hoidokkien evakuointi ja järjestettävä saman laitoksen luovutus osittain sotilastarkoituksiin, samaten moninaisia sotatoimista aiheutuneita huoltotehtäviä.

Virastoa koskevat ohje- ja johtosäännöt pysyivät muuttumattomina lukuunottamatta niitä muutoksia ja lisäyksiä, jotka huoltolautakunta tammikuun 2 p:nä vahvisti huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosääntöön.

Huoltotoimen kannalta voidaan kertomusvuotta tilastonumeroiden valossa pitää suhteellisen edullisena. Turvautuminen köyhäinhoidon apuun pieneni edelleen, joskaan ei yhtä tuntuvasti kuin edellisinä vuosina. Välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärä oli 16,053, mikä tietää vähennystä edelliseen vuoteen vain 88 henkilöä eli 0.5 %. Tosin varsinaisten avunsaajien kohdalla vähennys oli suurempi, nimittäin 4.7 %, mutta sen sijaan tilapäistä avustusta — alle 500 mk:n suuruista kotiavustusta — jouduttiin jakamaan useammille henkilöille kuin edellisellä vuonna.

Välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuista lukumäärää silmällä pitäen kertomusvuosi merkitsee aallonpohjan saavuttamista köyhäinhuolto-

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1941.

rasitukseen nähden sitten v:n 1933. Sanottu lukumäärä on säännöllisesti alentunut vuosi vuodelta seuraavasti: v. 1933, 35,282, v. 1934 28,166, v. 1935 25,639, v. 1936 23,499, v. 1937 18,872, v. 1938 16,141 sekä v. 1939 16,053. Prosenteissa laskien nämä avustettujen lukumäärät tekevät kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn väestöön verraten v. 1933 13.1 %, v. 1934 10.3 %, v. 1935 9.2 %, v. 1936 8.3 %, v. 1937 6.4 %, v. 1938 5.3 % sekä v. 1939 5.1 %, joten köyhäinhuitorasitus kaupungin väkiluvun kasvun huomioonottaen on tasaisesti keventynyt. Huoltotoimen bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 2.7 miljoonalla mk:lla tehden kertomusvuonna 57,222,984: 40 mk. Kutakin kaupungin asukasta kohden ovat bruttomenot olleet v. 1933 273: 04 mk, v. 1934 220: 03 mk, v. 1935 224: 80 mk, v. 1936 216: 26 mk, v. 1937 196: 87 mk, v. 1938 178: 86 mk sekä v. 1939 181: 24 mk, joten huoltotoimen aiheuttama suhteellinen rasitus on seitsemässä vuodessa tuntuvasti pienentynyt, huolimatta uusien lakien aiheuttamasta huollon alan laajenemisesta. Huoltoviraston kanslioiden työmäärää osoittavissa tilastonumeroissa on niinkään yleensä havaittavissa pientä vähentymistä.

B. Hallinto ja organisatio

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 10 jäsentä ja 10 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaavat määrät. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:

Insinööri F. Kreander
Rakennusmestari G. Welroos
Toimistopäällikkö H. Alenius
Putkityöntekijä J. A. Kivistö
Toimittaja H. Adler
Toimittaja R. Paasio
Rouva S. Saveri
Pastori F. E. Lilja
Pankinjohtaja V. Sipi
Varatuomari M. Olsson

Varajäsenet:

Pastori Th. af Björkstén
Tullipäällismies A. Forsström
Taloudenhoitaja K. Wilén
Pianoteknikko J. Virtanen
Konttoristi E. Jokinen
Varastotyöntekijä S. Laine
Myymälänhoitaja L. Pukander
Opettaja A. Kallioniemi
Johtaja A. Linko
Merenkulkuneuvos A. Viranko

Lisäjäsenet:

Johtaja J. Hellsten ¹⁾
Rouva E. Östenson
Ylikonemestari G. A. Lemström
Rouva M. Paaso
Liikkeenhoitaja U. Merilina
Rouva F. Pietikäinen
Rouva E. Stolt
Teologiantohtori V. Päivänsalo
Esittelijäneuvos A. Vehilä
Filosofianmaisteri E. Korpela

Varalisäjäsenet:

Kansakoulunopettaja K. Saltzman
Aluelääkäri L. Wetterstrand
Toimitusjohtaja L. B. Liljefors
Malliveistäjä T. Kuukkanen
Kivityöntekijä O. Nuutinen
Konttoristi E. K. Kalervo
Työnjohtaja J. V. Tuomi
Kouluhoitajatar L. Hagan
Filosofianmaisteri H. Kannila
Kansakoululääkäri E. Alho

¹⁾ Johtaja J. Hellsten kuoli syyskuun 29 p:nä, minkä jälkeen lautakunnan lisäjäseneksi tuli lakitieteentohtori G. Palmgren.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kreander ja varapuheenjohtajana jäsen Paasio.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu 12 valvontapiiriin. Näiden piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä I a jäsen Welroos, I b lisäjäsen Paaso, II a jäsen Olsson, II b lisäjäsen Stolt, III a jäsen Lilja, III b lisäjäsen Stolt, IV a jäsen Sipi, IV b jäsen Pietikäinen, V a jäsen Saveri, V b lisäjäsen Lemström, VII a jäsen Kivistö sekä VII b lisäjäsen Östenson.

Valvontapiirien alueet olivat seuraavat:

I a piiri käsitti: III, V, VI ja VII kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Punavuorenkatu, Kivenhakkaajankatu, Iso Roobertinkatu, Erottajankatu, Heikinkatu, Pohj. Esplanaadikatu, Eteläsatama, Vuorimiehenkatu, Kasarmikatu, Tarkk'ampujankatu, Pursimiehenkatu, Telakkakatu, Munkkisaarenkatu ja Hietalahti.

I b piiri: VI, VII ja IX kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Munkkisaarenkatu, Telakkakatu, Pursimiehenkatu, Tarkk'ampujankatu, Kasarmikatu, Vuorimiehenkatu, Eteläsatama, Merisatama ja Hietalahti sekä Etelä sataman suulla olevat saaret ynnä Suomenlinnan.

II a piiri: X ja XI kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Vallininkatu, Vallininkuja, Castréninkatu, Neljäs linja, Suonionkatu, Kolmas linja, Näkinkuja, Siltavuorensatama, Hakaniementori, Eläintarhanlahti ja Töölönlahti.

II b piiri: I, II ja VIII kaupunginosat kokonaisuudessaan sekä X kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Eläintarhanlahti, Hakaniementori, Siltavuoren satama ja Kaisaniemenlahti ynnä Korkeasaaren, Palosaaren, Hylkysaaren ja Tervasaaren.

III a piiri: Käpylän, Vanhankaupungin, Arabian ja Toukolan kaupunginosat kokonaan sekä Vallilan kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat rautatie, Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalantie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu ja Vanhankaupungin selkä.

III b piiri: Vallilan ja Hermannin kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalantie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu, Vanhankaupungin selkä, Saarenkatu, Hämeentie ja Teollisuuskatu.

IV a piiri: asuma-alueet Reijola, Uusipelto, Ruskeasuo ja Tilkka sekä XIII, XIV, XV ja XX kaupunginosat kokonaisuudessaan.

IV b piiri: IV kaupunginosan kokonaisuudessaan ja V kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Hietalahdenranta, Boulevardi, Erottajankatu, Iso Roobertinkatu, Kivenhakkaajankatu, Punavuorenkatu ja Hietalahti.

V a piiri: Pasilan sekä XI ja XII kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Sturenkatu, Kirstinkatu, Castréninkatu, Länsi Papinkatu, Neljäs linja, Castréninkatu, Vallininkuja, Vallininkatu, Helsinginkatu ja rautatie.

V b piiri: XI ja XII kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Harjukatu, Harjutorinkatu, Franzéninkatu, Castréninkatu, Kirstinkatu ja Sturenkatu.

VII a piiri: Hermannin kaupunginosasta sekä X kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Vanhankaupunginlahti, Sörnäisten satama,

Siltavuorensatama, Näkinkuja, Hämeentie ja Saarenkatu sekä Kana, Hana, Sompia, Nihti ja Mustikkamaa nimiset saaret.

VII b piiri: XI ja XII kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Hämeentie, Kolmas linja, Suonionkatu, Neljäs linja, Länsi Papinkatu, Castréninkatu, Franzéninkatu, Harjutorinkatu ja Harjukatu.

Huoltolautakunnan osastot ja jaostot. Kaupungille vahvistetun huolto-ohjesäännön mukaisesti lautakunnassa jatkuvasti toimi neljä osastoa, hallinto-osasto, köyhäinhuolto-osasto, irtolaisuhoito-osasto ja alkoholisti-huolto-osasto. Näiden osastojen tehtäviä järjesteltiin jossakin määrin uudelleen niiden muutosten kautta, jotka sosiaaliministeriö joulukuun 20 p:nä 1938 vahvisti Helsingin kaupungin huolto-ohjesääntöön, ja käyvät nämä muuttuneet tehtävät samoinkuin osastojen kokoonpano ja jakautuminen tarpeellisiin jaostoihin selville seuraavasta.

Hallinto-osasto käsittelee kaikki sellaiset yhteiskunnallisen huollon hallintoa koskevat asiat, joita ei ole määrätty muun elimen päätettäväksi, niihin luettuina myös työttömyyshuoltoon kuuluvat asiat, sikäli kuin ne on uskottu huoltotoimen toteutettaviksi, ja on hallinto-osastolla oikeus yksimielisellä päätöksellä ratkaista myös huoltolautakunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita, jos ne ovat niin kiireellisiä, etteivät ne siedä lykähystä lautakunnan seuraavaan kokoukseen, mutta on ratkaisusta ilmoitettava lautakunnan seuraavassa kokouksessa. Osaston käsittelemiä asioihin on kuulunut huoltoviraston virkailijoita koskevia ja muita juoksevia tai kiireellisiä tehtäviä, kuten tilapäisten virkailijoiden ja palveluskunnan ottamista, sairas- ja virkalamon myöntämistä sekä myös työttömyyshuoltoon koskevia asioita, ja kuului osastoon lautakunnan puheenjohtaja Kreander puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Paasio varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä muiden kolmen osaston puheenjohtajat, nimittäin huoltotoimen toimitusjohtaja köyhäinhuolto-osaston puheenjohtajan ominaisuudessa ja kolmas apulaisjohtaja irtolais- ja alkoholisti-huolto-osastojen puheenjohtajan ominaisuudessa, sekä jäsenet Sipi ja Adler valittuina.

Köyhäinhuolto-osaston asiana on:

1) valvoa, että annetaan tarpeenmukaista elatusta ja hoitoa henkilöille, joille kunta lain mukaan on velvollinen sitä hankkimaan, tai että annetaan tarkoituksenmukaista avustusta, jotta estettäisiin varaton joutumasta elatuksen tai hoidon puutteeseen;

2) päättää köyhäinhoidon hyväksi tehtyjen lahjoitusten käytöstä lahjoittajan määräysten mukaisesti;

3) täyttää ne muut tehtävät, jotka köyhäinhuoltolain mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat; sekä

4) täyttää tammikuun 17 p:nä 1936 annetun lastensuojelulain 9 §:n 2 momentin a) kohdassa mainitussa tapauksessa ne lasten ja nuorten henkilöiden yhteiskunnallista huoltoa koskevat tehtävät, jotka lastensuojelulain ja lastensuojeluasetuksen mukaan kuuluvat huoltolautakunnalle.

Köyhäinhuolto-osastoon kuului puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta sekä jäseninä köyhäinhuolto-osaston jaostojen varapuheenjohtajat nimittäin Welroos, Olsson, Lilja, Sipi, Saveri, Paasio ja Kivistö, joista Paasio osaston varapuheenjohtajana.

Muutetun huolto-ohjesäännön mukaan huoltolautakunta jakoi osaston vuoden alussa tarpeellisiin jaostoihin käsittelemään asioita, jotka koskivat

1) köyhäinhoidon antamista ja edellä mainitun 4 kohdan mukaan osastolle kuuluvaa yhteiskunnallista huoltoa sekä luopumista köyhäinhoidon korvauksesta;

2) täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuun ottamista sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen;

3) sen yhteiskunnallisen huollon korvausta, jota ulkokunnissa on annettu Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaaville; sekä

4) hoidokin ottamista kunnalliskotiin tai työlaitokseen sekä hoidokin toimittamista muuhun hoitolaitokseen tai sijoittamista yksityiskotiin.

Osasto jaettiin tämän mukaisesti 9 jaostoon. Näistä jaostot I—VII käsittelivät kaupungin alueella oleskelevien köyhäinhoitoanomuksia ollen kullakin oma rajoitettu alueensa kaupungista hoidettavanaan, lukuunottamatta VI jaostoa, joka ratkaisi laitoksiin ottamista koskevat sekä vakinaista asuntoa vailla olevien muutakin köyhäinhoitoa koskevat anomukset katsomatta siihen, missä kaupunginosassa ja piirissä asianomainen asui. Kussakin jaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä asianomainen apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäseninä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsentä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Welroos ja lisjäsen Paaso, toisessa jaostossa jäsen Olsson ja lisjäsen Stolt, kolmannessa jaostossa jäsen Lilja ja lisjäsen Stolt, neljännessä jaostossa jäsen Sipi ja lisjäsen Pietikäinen, viidennessä jaostossa jäsen Saveri ja lisjäsen Lemström, kuudennessa jaostossa jäsen Paasio ja lisjäsen Hellsten, seitsemännessä jaostossa jäsen Kivistö ja lisjäsen Östenson.

Kahdeksas jaosto käsitteli ulkokunnissa avustettujen helsinkiläisten korvausasioita koskevat tehtävät ja kuuluivat siihen puheenjohtajana toinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana Paasio ja jäsenenä Vehilä.

Yhdeksäs jaosto päätti asioista, jotka koskivat täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuunottoa sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta määrättyinä sekä varapuheenjohtajana jäsen Olsson ja jäsenenä lisjäsen Päivänsalo.

Irtolaisuusosaston asiana on täyttää irtolaislain ja irtolaisasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät, ja ovat siihen kuuluneet puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrättyinä sekä valittuina jaostojen varapuheenjohtajat Lilja ja Lemström, edellinen varapuheenjohtajana, ja lautakunnan jäsenet Kivistö ja Pietikäinen. Jaostoihin ei osastoa enää kertomusvuoden alusta lukien ohjesääntömuutosten johdosta ole jaettu. Irtolaisuusosaston valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä ja yleisvalvojina ovat toimineet lautakunnan jäsenistä ja lisjäsenistä valittuina Lilja, Kivistö, Pietikäinen ja Lemström.

Alkoholihuolto-osaston asiana on täyttää alkoholilain ja alkoholiasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät, ja ovat siihen kuuluneet puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrättyinä, sekä jäseninä jaostojen varapuheenjohtajat Kreander ja Adler, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisjäsenet Vehilä ja Östenson. Alkoholihuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä ja ovat yleisvalvojina toimineet lautakunnan jäsenistä ja lisjäsenistä valittuina Kreander, Adler, Vehilä ja Östenson.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Allenius, varapuheenjohtajana Virtanen ja jäsenenä Hagan sekä varalla Wilén, Saveri ja Lemström;

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Sipi, varapuheenjohtajana Welroos ja jäsenenä Merilinna sekä varalla Linko, Forsström ja kaupunginagronoomi J. Tamminen;

Työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Allenius sekä jäsenenä kaupunginvaltuuston puheenjohtaja E. Rydman, talousneuvos M. Sillanpää ja lautakunnan jäsen Saveri.

Kaupunginhallituksen edustajana huoltolautakunnassa sekä sen hallinto- ja köyhäinhoito-osastoissa on ollut rahatoimenjohtaja J. Helo sekä irtolais- ja alkoholiosastossa toimittaja Y. Räisänen. Jaostoissa ja huoltolaitosten johtokunnissa ovat kaupunginhallitusta edustaneet sen seuraavat vuosijäsenet: jaostossa, joka päättää täyden köyhäinhoidon varaan joutuneiden omaisuuden haltuunottoa ja sen käyttämistä hoidon korvaamiseen sekä samoin kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnassa rouva M. Salmela-Järvinen, huoltolautakunnan työtupien johtokunnassa ylikonemestari V. V. Salovaara sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa toimitusjohtaja I. W. Udd.

C. Kokoukset ja tärkeimmät päätökset

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 5 varsinaista ja 6 ylimääräistä kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 90 asiaa. Hallinto-osastolla oli 12 varsinaista kokousta, joissa käsiteltiin kaikkiaan 418 asiaa. Köyhäinhoito-osasto kokoontui 2 kertaa käsitellen 6 asiaa ja sen eri jaostot kokoontuivat seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita	Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita
I	19	4,283	VI	21	6,473
II	21	3,742	VII	20	5,145
III	22	4,525	VIII	15	2,897
IV	20	5,182	IX	5	627
V	22	4,914			

Irtolaishuolto-osastolla oli 37 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 1,135 asiaa. Alkoholihuolto-osasto piti 36 kokousta, joissa se käsiteli kaikkiaan 2,031 asiaa.

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnan kokouksia oli 16 ja niissä käsiteltyjä asioita 332.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 18 kokousta ja niissä käsiteltiin 175 asiaa.

Työtupien johtokunta kokoontui 19 kertaa käsitellen 244 asiaa.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Huoltolautakunnan ja sen hallinto-osaston kertomusvuoden kuluessa käsittelemistä joko periaatteellista laatua olevista tai muuten yleisempää mielenkiintoa ansaitsevista asioista esitettäköön tässä yleispiirteittäin seuraavat:

Kun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan elokuun 22 p:nä 1938 hyväksynyt kaupunginhallituksen esityksen huoltolautakunnan alaisten

työtupien sekä erillisinä toimineiden naisten työtupien hallinnollisesta yhdistämisestä, josta lausuntonsa ja ehdotuksensa oli antanut, kuten v:n 1938 toimintakertomuksessa on mainittu, erityinen komitea, kehoitettiin huoltolautakuntaa laatimaan ja kaupunginhallitukselle lähettämään ehdotukset työtupien yhdistämisestä johtuviksi muutoksiksi kysymykseen tuleviin ohje- ja johtosääntöihin. Tehtävää varten asetettu komitea, jonka puheenjohtajana toimi huoltolautakunnan puheenjohtaja F. Kreander sekä jäsenenä lautakunnan varapuheenjohtaja R. Paasio, huoltotoimen toimitusjohtaja B. Sarlin ja asiamies A. Simonen, sai mainitun tehtävänsä suoritettuaan asiakseen valmistaa ehdotuksen myöskin niiksi muutoksiksi Helsingin kaupungin huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistettuun johtosääntöön, mitkä muutokset ohjesääntöihin vahvistettujen muutosten johdosta olivat käyneet tarpeellisiksi. Huoltolautakunta käsitteli kokouksessaan tammikuun 2 p:nä ¹⁾ komitean ehdotukset ja vahvisti ne noudatettaviksi.

Kirjeessä huhtikuun 20 p:ltä 1938 kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunta esitti huoltolautakunnalle, että lautakunta asettaisi valiokunnan tarkistamaan ja täydentämään kunnalliskodin ylihoitajattaren johtosääntöä sekä valmistamaan ehdotuksen johtosäännöksi kunnalliskodin alihoitajattarille. Kokouksessaan toukokuun 4 p:nä huoltolautakunta asetti johtokunnan esittämän valiokunnan ja valitsi sen puheenjohtajaksi sanotun johtokunnan puheenjohtajan H. Alleniuksen sekä jäseniksi kunnalliskodin johtajan, lääkärin ja ylihoitajattaren. Valiokunnan valmistamat ehdotukset huoltolautakunta käsitteli kokouksessaan tammikuun 2 p:nä ja vahvisti ne noudatettaviksi.

Kuten aikaisemmissa vuosikertomuksissa on mainittu, Pelastusarmeija useana talvena on ylläpitänyt kaupungissa kodittomien miesten lämmitelytupaa, jossa kävijöille tarpeen mukaan on annettu lämmintä ruokaa. Tätä toimintaa, jonka avulla on pyritty torjumaan kerjuuta sekä toimettomien henkilöiden oleskelua rautatieaseman y. m. julkisten rakennusten eteisissä ja yksityisten talojen porraskäytävissä, kaupunki on kertomusvuoden kuluessa edelleen, huoltolautakunnan suosituksesta, tukenut myöntämällä tarkoitusta varten apurahoja.

Kirjeessä tammikuun 7 p:ltä huoltolautakunnan alaisten työtupien johtokunta esitti huoltolautakunnan hallinto-osastolle, että koska huoltolautakunnan työttömyyshuoltokanslian työttömien naisten kortistossa joulukuun viimeisenä päivänä 1938 oli työttömyystöihin hyväksytyjä naisia, jotka eivät olleet saaneet työtä vapailla työmarkkinoilla, 133 henkilöä yli niiden 100 henkilön, jotka v:n 1938 lopussa olivat olleet naisten työtupien yhteyteen järjestetyn alaosaston työttömyystöissä, enintään 100 työttömälle naiselle edelleen järjestettäisiin työtupien C-osaston yhteyteen alaosasto, johon työntekijät otettaisiin samassa järjestyksessä kuin C-osastolle yleensäkin, sekä että hallinto-osasto, johtokunnan suunnitelman hyväksyen, päättäisi pyytää kaupunginhallitukselta sen käyttövaroista naisten opinto- ja ammattikursseja varten johtokunnan käytettäväksi tarkoitusta varten 214,000 mk, millä määrärahalta alaosasto pidettäisiin toiminnassa tammikuun 23 p:stä toukokuun 23 p:ään. Kokouksessaan tammikuun 13 p:nä hallinto-osasto päätti tehdä kaupunginhallitukselle

¹⁾ Kaikki ne päivämäärät, joiden yhteydessä vuosilukua ei ole mainittu, tarkoitavat kertomusvuotta.

johtokunnan ehdotuksen mukaisen esityksen, minkä esityksen kaupunginhallitus kokouksessaan tammikuun 18 p:nä pöytäkirjan 162 §:n kohdalla sellaisenaan hyväksyi.

Sitten kun kaupunginvaltuusto oli lokakuun 26 p:nä 1938 vahvistanut noudatettavaksi eräitä erillisen naisten työtuvan yhdistämisestä huoltolautakunnan alaisiin työtupiin johtuneita muutoksia huoltolautakunnan alaisten työtupien kesäkuun 2 p:nä 1937 vahvistettuun ohjesääntöön ja näiden muutosten yhteydessä uudistetun ohjesäännön 2 §:n kohdalla m. m. määrätty, että työtupien C-osastolle ottamisesta, mikä osasto vastasi entistä erillistä naisten työtupaa, päättää huoltoviraston työttömyyshuoltokanslia yksissä neuvoin huoltotoimen toimitusjohtajan kanssa noudattamalla huoltolautakunnan hallinto-osaston vahvistamia perusteita, teki työttömyyshuoltokanslian esimies, huoltotoimen toimitusjohtajan kanssa asiasta neuvoteltuaan, toimitusjohtajalle tammikuun 9 p:nä kirjallisen ehdotuksen näin kysymykseen tulleista perusteista. Huoltotoimen toimitusjohtajan yhdyttyä työttömyyshuoltokanslian esimiehen ehdotuksiin hallinto-osasto kokouksessaan saman kuukauden 13 p:nä vahvisti mainitut perusteet noudatettaviksi sekä työtupien johtokunnan ja työttömyyshuoltokanslian tietoon saatettaviksi. Samassa kokouksessaan hallinto-osasto käsitteli työtupien johtokunnan kirjelmän tammikuun 7 p:ltä, jossa johtokunta työtupien uudistetun ohjesäännön 5 §:n 7 kohdan mukaisesti esitti hallinto-osaston hyväksyttäväksi ohjeet työtupien myymälöiden kaupintaviraston säilyttämisestä, sekä tuotteiden myyntipalkkioista ja tilityksistä, mitkä johtokunnan esitykset ohjeiksi asiassa hallinto-osasto sellaisinaan hyväksyi noudatettaviksi.

Kuten edellisestä vuosikertomuksesta näkyy, ryhdyttiin jo v. 1937 toimenpiteisiin töiden varaamiseksi avoimessa irtolais- ja alkoholisti-huollossa oleville ja otettiin v:n 1938 talousarvioon määräraha töiden järjestämiseksi työttömille irtolaisille ja alkoholisteille, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto lokakuun 27 p:nä 1937 päätti, että huoltolautakunnan alaisiin työtupiin saatiin v:n 1938 aikana ottaa huoltolautakunnan huollettavia irtolaisia ja alkoholisteja enintään 40 edellyttämällä, ettei työtupien hoidokkien kokonaismäärä sen kautta suurentunut. Tämän mukaisesti alettiin v. 1938 järjestää työttömille irtolaisille ja alkoholisteille työmahdollisuuksia sekä erillisellä ulkotyömaalla että työtupien irtolais- ja alkoholistihuolto-osastolla, minkä osaston perustaminen ja jatkuva toiminta oli vakiinnutettu työtupien uudessa ohjesäännössä. Kokouksessaan kesäkuun 30 p:nä 1938 huoltolautakunta päätti tehdä kaupunginhallitukselle esityksen, että v:n 1939 talousarvioon varattaisiin 975,000 mk:n suuruinen määräraha käytettäväksi töiden järjestämiseen alkoholisteille ja irtolaisille suorittamalla näistä vähintään 5: 50 mk:n suuruisista alinta tuntipalkkaa. Otteella kokouspöytäkirjastaan joulukuun 29 p:ltä 1938, 2,523 §, joka pöytäkirjanote saapui huoltolautakunnalle vasta v:n 1939 alussa, kaupunginhallitus ilmoitti huoltolautakunnalle, että kaupunginhallitus, käsitellessään kysymystä töiden järjestämisestä alkoholisteille ja irtolaisille, oli päättänyt, että heille järjestetään töitä v. 1939 yleisten töiden lautakunnan suunnitelman mukaisesti samaan tapaan kuin v. 1938 ja siinä määrin kuin huoltolautakunta voi osoittaa näihin töihin sopivia henkilöitä, kuitenkin siten, että menot eivät saaneet ylittää 800,000 mk:n määrää vuodessa, minkä ohella kaupunginhallitus oli vahvistanut palkat 5: 50—7: — mk:ksi tunnilta sekä päättänyt tehdä esityksen, että

tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokassa erinäisiä avustustöitä varten varatussa v:n 1938 määrärahassa syntyvä säästö saataisiin siirtää käytettäväksi samaan tarkoitukseen v. 1939. Lisäksi oli samalla päätetty kehoittaa yleisten töiden lautakuntaa toimittamaan huoltolautakunnalle jäljennöksen kaupungininsinöörin ja sanotun lautakunnan asiassa antamista lausunnoista, mitkä jäljennökset kaupungin rakennustoimisto lähettikin huoltolautakunnalle kirjelmällä tammikuun 17 p:ltä n:o 935; ja merkittiin kaikki nämät asiakirjat tiedoksi ja asianomaisten viranhaltijain tietoon saatettavaksi huoltolautakunnan kokouksessa kesäkuun 6 p:nä.

Sosiaaliministeriön oikeutettua kiertokirjeellään helmikuun 8 p:ltä 1932 huoltolautakunnat asianomaisten läänien lääninhallituksilta anomaan tarpeellisiksi katsomansa määrät luottokuljetuslippuja työnhaussa kulkevien työttömien ulkokuntalaisten palauttamiseksi kotipaikkakunnilleen ja sellaisia Helsingin kaupungin huoltolautakunnalle oli vuosittain myönnetty, merkittiin lautakunnan kokouksessa helmikuun 6 p:nä tiedoksi, että sosiaaliministeriö oli, huoltotoimen toimitusjohtajan pyynnöstä ja Uudenmaan läänin lääninhallituksen suosituksesta jälleen kertomusvuodeksi myöntänyt tarkoitukseen käytettäväksi 30,000 mk:n suuruisen määrärahan.

Sen johdosta, että huoltolautakunnan alaisen huoltoviraston eri osastoilla oli huoneistojen ahtauden vuoksi käynyt vaikeaksi hoitaa säännöllisesti tehtäviä, huoltolautakunnan hallinto-osasto useammilla eri päätöksillä anoi lisämäärärahoja huoneistojen laajentamista varten, mitkä anomukset kaupunginhallitus hyväksyi.

Kokouksessaan helmikuun 28 p:nä huoltolautakunnan köyhäinhuolto-osasto käsitteli kaupungin elintarvikekeskuksen kirjelmän tammikuun 14 p:ltä, jossa mainittu keskus esitti, että avustuksensaajille jaettavien valmiin ruoan nauttimiseen kaupungin keskuskeittolan ravintolassa oikeuttavien n. s. ruokalappujen hinnat elintarvikkeiden kallistumisen johdosta korotettaisiin siten, että aamiaislappujen hinta, joka oli ollut 1: 50 mk, nousisi 1: 75 mk:ksi ja päivällislappujen hinta, joka oli ollut 4 mk, 4: 25 mk:ksi; köyhäinhuolto-osasto hyväksyi esityksen.

Otteella pöytäkirjastaan helmikuun 2 p:ltä, 300 §, kaupunginhallitus ilmoitti huoltolautakunnalle merkinneensä tiedokseen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön kaupunginhallitukselle lähettämän ilmoituksen voimassa olevien työttömyysohjeiden täydentämisestä siten, että kunnat oli jaettu 6 eri luokkaan sen mukaan, miten suuria taloudellisia uhrauksia kunnilta voitiin vaatia työttömyyden torjumiseksi, niin myös, että Helsingin kaupunki oli tällöin asetettu V luokkaan, minkä ohella kaupunginhallitus oli päättänyt ilmoittaa asian huoltolautakunnalle sekä samalla toimittaa sille esityslistansa kyseessä olevalta kohdalta, josta esityslistasta kävi ilmi m. m., että Helsingin kaupungin, saadakseen valtion ryhtymään toimenpiteisiin työttömyystöiden järjestämiseksi kaupungissa, oli omasta puolestaan ensiksi järjestettävä työttömyystöitä niin suurelle määrälle työttömyyshuoltokortistoon hyväksytyistä työttömistä, että se vastasi 0,5 % kaupungissa hengillekirjoitettujen asukkaiden luvusta eli siis lähes 1,500 työttömälle, minkä jälkeen kaupunki ja valtio tulisivat järjestämään varoitit suhteessa 1: 2 eli siis valtio kaksi kertaa niin suurelle määrälle kuin kaupunki. Huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli asian kokouksessaan maaliskuun 6 p:nä ja päätti lähettää sanotut ilmoitukset tiedoksi huoltolautakunnan alaiselle työttömyyshuoltokanslialle.

Samassa kokouksessa hallinto-osasto päätti merkitä tiedokseen sekä työttömyyshuoltokanslian tietoon saatettavaksi sosiaaliministeriön huoltolautakunnille tammikuun 20 p:nä toimittaman kiertokirjeen n:o Hao 1, jossa ministeriö kiinnitti huoltolautakuntien huomiota kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön marraskuun 2 p:nä 1938 kaikille valtion virastoille ja laitoksille sekä kaikille kunnille lähettämään kiertokirjeeseen n:o 5, jossa on annettu yksityiskohtaisia ohjeita valtion avulla tapahtuvasta työttömyyden torjumisesta.

Kokouksessaan maaliskuun 6 p:nä hallinto-osasto käsitteli huoltotoimen apulaisjohtajan O. Toivolan kirjelmän helmikuun 28 p:ltä, jossa Toivola pyysi, että osasto puoltaisi hänen anomustaan saada kaupungin varoista 8,000 mk:n suuruisen apuraha opintomatkaa varten Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan, millä matkalla hän tulisi tutustumaan lähinnä alkoholisti- ja irtolaishuoltoon niinhyvin avo- kuin laitoshuoltoa silmälläpitäen sekä käymään Tukholmassa, Göteborgissa, Malmössä, Oslossa ja Kööpenhaminassa ja tutustumaan myös Wenngarnin, Svartsjön ja Landskronan laitoksiin. Hallinto-osasto, huomioonottaen, miten tärkeätä olisi, että huoltotoimen asianomainen apulaisjohtaja perehtyisi seikkaperäisesti lähinnä alkoholistihuoltoon maissa, joissa sitä oli jo pitemmän aikaa toteutettu ja joissa tämän huollon menettelytavat siten olivat pitemmälle kehittyneet, piti opintomatkaa hyvin toivottavana ja päätti puoltaa apurahan pyyntöä, minkä kaupunginhallitus huhtikuun 4 p:nä tekemällään päätöksellä myösikin, alentaen summan kuitenkin 6,000 mk:ksi. Apulaisjohtaja Toivola teki opintomatkinsa toukokuussa.

Kuten v:n 1937 ja 1938 toimintakertomuksissa on mainittu, kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 27 p:nä 1937 hyväksyi Tervalammen työlaitoksen rakennusohjelman ja päätti alistaa sen sosiaaliministeriön vahvistettavaksi. Valtuusto hyväksyi myös n:olla 100/104 merkityt, edellisen kesäkuun 8 p:nä päivätyt luonnospiirustukset antaen yleisten töiden lautakunnalle tehtäväksi laadittua rakennusten pääpiirustukset ottamalla mahdollisuuden mukaan huomioon huoltolautakunnan esittämät huomautukset. Sosiaaliministeriö lienee alistuksen johdosta vahvistanut rakennusohjelman 8,480,000 mk:n kustannusarvioon päättyvän; mutta kun urakkatarjoukset rakennuskustannusten kallistumisen vuoksi ja lähinnä sen johdosta, että olympiakisat oli päätetty v. 1940 pidettäväksi Suomessa, kohosivat yli ministeriön hyväksymän summan ja kun varsinkin navetan rakennuskustannukset näyttivät kohoavan kovin suuriksi, Tervalammen rakennusohjelman toteuttaminen lykkääntyi kuukausi kuukaudelta. Navetan rakennuskustannusten alentamiseksi oli kaupunginhallitus kuitenkin päättänyt tilata tämän rakennuksen luonnospiirustukset arkkitehti U. Sjöholmilta, mitkä kaupunginvaltuusto hyväksyi maaliskuun 9 p:nä päättäen antaa hänen tehtäväkseen myös navetan pääpiirustukset, jotka myöhemmin tulivat hyväksytyiksi. Kun sittemmin oli käynyt ilmi, että oli virinnyt kysymys Tervalammen rakennusohjelman toteuttamisen mahdollisesta lykkäämisestä kokonaan sivu olympiavuoden, mikä taasen olisi tuottanut vaikeuksia laitoshoidon järjestelyssä lain mukaiselle kannalle sekä Tervalammen tilapäisenä toimivan laitoksen toiminnalle, Tervalammen työlaitoksen johtaja E. Isotalo kääntyi helmikuun 23 p:nä päivätyllä kirjelmällä laitoksen johtokunnan puoleen esittäen, että johtokunta päättäisi pyytää huoltolautakuntaa kääntymään kaupunginhallituksen puoleen pyynnöllä, että Tervalammen työlaitoksen

uudisrakennusten rakentamista ei lykättäisi ainakaan kokonaisuudessaan olympiakisojen jälkeiseen aikaan, vaan että rakennusohjelmasta vielä kertomusvuonna toteutettaisiin toisen hoidokkirakennuksen, pesula ja saunarakennuksen sekä navetan rakentaminen. Käsiteltyään mainitun kirjelmän kokouksessaan helmikuun 27 p:nä Tervalammen työlaitoksen johtokunta lähetti huoltolautakunnalle asiasta kirjelmän maaliskuun 1 p:nä, jossa johtokunta seikkaperäisin perusteluin esitti, että huoltolautakunta koettaisi toimia niin, että p. o. Tervalammen rakennusohjelma toteutettaisiin, mikäli mahdollista, kokonaisuudessaan v:n 1940 kuluessa tai viimeistään v. 1941. Maaliskuun 3 p:nä saapui huoltolautakunnalle ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta edellisen helmikuun 23 p:ltä, josta kävi ilmi, että kaupunginhallitukselle oli saapunut sosiaaliministeriöstä kirjelmä, jonka mukaan ministeriö ei ollut katsonut olevan syytä sellaiseenaan vahvistaa Tervalammen työlaitoksen rakennuskustannusten korottamista kaupunginhallituksen esittämään määrään eli 8,480,000 mk:sta 9,700,000 mk:aan, mihin urakkatarjoukset olivat nousseet; ja oli kaupunginhallitus tämän ministeriön kirjelmän johdosta päättänyt, että p. o. rakennustyöt oli lykättävä toistaiseksi. Asian tässä vaiheessa huoltotoimen toimitusjohtaja B. Sarlin laati huoltolautakunnalle Tervalammen rakennuskysymyksestä laajan promemorian, johon oli liitetty edellä mainitut Tervalammen työlaitoksen johtajan ja johtokunnan kirjelmät ja jossa, sen jälkeen kuin oli seikkaperäisesti selostettu voimassaolevan lain laitoshuollon järjestämisestä annettuja velvoittavia säännöksiä, m. m. säännöstä siitä, että 10 vuoden kuluessa v:n 1923 alusta lukien laitoshoitto Helsingissäkin olisi ollut järjestettävä köyhäinhuoltolain mukaisella tavalla, sekä osoitettu, että pääkaupunki oli laitospaikkojen lukumäärään nähden suhteessa asukaslukuun jäänyt huomattavasti jälkeen useista muista suurehkoista kaupungeista, esitettiin, että huoltolautakunta päättäisi toimittaa promemorian kaupunginhallituksen tietoon sekä samalla lausua, Tervalammen työlaitoksen johtokunnan käsitykseen yhtyen, että lautakunnan mielestä Tervalammen rakennusohjelma oli, mikäli mahdollista, toteutettava jo v:n 1940 kuluessa sekä navetta rakennettava jo kertomusvuoden syksyyn mennessä. Huoltolautakunta käsitteli promemorian kokouksessaan maaliskuun 20 p:nä, ja päätti sellaisinaan hyväksyä toimitusjohtajan esitykset. Päätös saatettiin kaupunginhallituksen tietoon kirjelmällä maaliskuun 20 p:ltä. Kaupunginhallituksen tämän johdosta kehoitettua huoltolautakuntaa kirjelmässä huhtikuun 5 p:ltä koettamaan hankkia urakkatarjouksia maaseutu-urakoitsijoilta sen seikan selvittämiseksi, oliko sitä tietä mahdollisuuksia, kuten Tervalammen työlaitoksen johtaja oli ilmoittanut, rakentaa laitokselle navetta alhaisemman kustannuksin kuin mihin määrään ne olisivat nousseet kokonaisurakan yhteydessä, ja sitten kun oli saatu hankituksi huomattavasti alempia urakkatarjouksia, kaupunginhallitus otteella pöytäkirjastaan huhtikuun 20 p:ltä, 921 §, ilmoitti, että kaupunginhallitus oli päättänyt antaa Tervalammen työlaitoksen johtokunnalle tehtäväksi teettää laitoksen navetan urakalla käyttämällä apuna rakennustoimiston ja kaupunginlakimiehen asiantuntemusta, minkä ohessa oli päätetty kehoittaa yleisten töiden lautakuntaa siirtämään sen käytettäväksi kertomusvuoden talousarvion tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokkaan kyseistä navettaa varten merkitty määräraha työlaitoksen johtokunnan käytettäväksi. Johtokunnan tehtyä urakkasopimuksen toukokuun 3 p:nä urakoitsija K. Anttilan kanssa, missä

sopimuksessa Anttila sitoutui rakentamaan navetan 1,535,000 mk:n urakka-summasta omista aineistaan muutoin, paitsi että hän sai ottaa soran ja täyttemaan laitoksen alueelta, kertomusvuoden syyskuun loppuun mennessä, johtokunta asetti rakennustoimikunnan, johon tulivat kuulumaan johtokunnan puheenjohtaja V. Sipi puheenjohtajana sekä jäseninä johtokunnan jäsenet G. Welroos ja U. Merilinna ja jonka sihteerinä toimi laitoksen johtaja E. Isotalo, ja pani rakennustyöt viipymättä käyntiin. Töitä valvoi arkkitehti U. Sjöholm sekä rakennusmestari K. Ahlbom. Sodan uhattessa ja kun sen johdosta urakoitsijan ammattityömiehistäkin osa oli kutsuttu puolustusvoimien reservin kertausharjoituksiin, rakennustyö viivästyi yli sovittun ajan ja voitiin lopputarkastus pitää vasta marraskuun 28 p:nä. Siinä havaittiin vielä pienehköjä puutteellisuuksia, mutta laitoksen karja voitiin kuitenkin siirtää uuteen navettaan ennen talven tuloa. Navetan lopullinen vastaanotto siirtyi täten seuraavaan vuoteen. Tässä yhteydessä on vielä mainittava, että kaupunginhallitus otteella pöytäkirjastaan huhtikuun 27 p:ltä, 966 §, ilmoitti huoltolautakunnalle, että sosiaaliministeriö oli ilmoittanut vahvistaneensa Tervalammen työlaitoksen navetan kustannusarvion 1,650,000 mk:ksi ja siten valtionavun korkeimman määrän 825,000 mk:ksi.

Laitoshoidon kehittämiskysymys on ollut huoltolautakunnan ja kaupungin päättävien viranomaisten käsiteltävänä muussakin yhteydessä. Virkakirjeessään maaliskuun 20 p:ltä kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnalle I:n piirin huoltotoimen piiritarkastaja G. Gauffin teki eräitä huomautuksia näiden laitosten rakennusjärjestelmää ja huonejaoittelua vastaan, todeten, että vaikka laitosta muutoin oli hoidettu hyvin, hoidokkien luokittelu huoneiden suuruuden vuoksi ei ollut voinut tapahtua tarkoituksenmukaisesti sekä että eräitä muitakin epäkohtia oli ilmennyt juuri rakennusten epätarkoituksenmukaisuuden vuoksi. Näiden huomautusten johdosta laitoksen johtaja kirjelmässään johtokunnalle huhtikuun 4 p:ltä lausui käsityksensä ehdottaen erinäisiä korjauksia, minkä jälkeen johtokunta kirjelmässään huhtikuun 11 p:ltä ilmoitti lautakunnalle ne toimenpiteet, joihin tarkastajan huomautukset näyttivät antavan aihetta. Lautakunta käsitteli asian kokouksessaan saman kuukauden 24 p:nä ja hyväksyi huoltotoimen toimitusjohtajan asiassa laatiman promemorian loppuponnet. Samassa kokouksessaan huhtikuun 24 p:nä lautakunta käsitteli huoltotoimen toimitusjohtajan B. Sarlinin laatiman laajan promemorian, joka koski niitä toimenpiteitä, joihin hänen käsityksensä mukaan viipymättä oli ryhdyttävä köyhäinhoidollisen laitoshoidon järjestelyksi ja kehittämiseksi kaupungissa, sekä sen yhteydessä Käpylässä olevien laitosten johtokunnan kirjelmän huoltolautakunnalle huhtikuun 11 p:ltä, jossa johtokunta ilmoitti yhtyvänsä toimitusjohtaja Sarlinin promemoriassa esitettyihin ehdotuksiin. Promemoriassa luotiin vertaileva katsaus laitoshoidon kehitykseen Helsingissä ja maan muissa suurehkoissa kaupungeissa sekä naapurimaassamme Ruotsissa ja todettiin toimenpiteet laitoshoidon kehittämiseksi sekä asukasluvun lisääntymisen että erinäisten epäkohtien vuoksi pikaisesti välttämättömiksi, minkä jälkeen katsottiin tarpeelliseksi tutkia, oliko mahdollista lainkaan poistaa ilmenneitä epäkohtia toimeenpanemalla korjauksia Käpylän laitoksessa, ja jollei, eikä ollut ryhdyttävä suunnittelemaan Käpylän laitosten luovuttamista muihin tarkoituksiin ja kokonaan uuden kunnalliskotikompleksin aikaansaamista ottamalla varteen m. m. Tukholman ja Göteborgin koke-

mukset. Lopuksi promemoriassa esitettiin, että huoltolautakunta päättäisi lähettää sen kaupunginhallitukselle sekä samalla pyytää kaupunginhallitusta asettamaan ensi tilassa asiantuntijoista kokoonpannun komitean pohtimaan promemoriassa selostettuja yhteiskunnallisen huoltotoimen alaan kuuluvan laitoshoidon laajennus- ja järjestelykysymystä velvollisuudella niin pian kuin mahdollista antaa kaupunginhallitukselle asiassa seikkaperäisen mietintönsä ja ehdotuksensa. Huoltolautakunta hyväksyi promemorian loppuponsineen ja asia toimitettiin kaupunginhallitukseen lautakunnan kirjelmällä huhtikuun 24 p:ltä. Kertomusvuoden kuluessa lautakunnalle ei kuitenkaan saapunut ilmoitusta siitä, oliko asiaa käsitelty kaupunginhallituksessa.

Kokouksessaan toukokuun 8 p:nä hallinto-osasto käsitteli huoltotoimen toimitusjohtajan laajahkon promemorian köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden toteamista koskevista menettelytavoista huoltovirastossa sekä toimenpiteistä niiden parantamiseksi ja tapahtuneiden virheiden korjaamiseksi, mihin promemoriaan liittyi asiamiestoimiston päällikön selostus havainnoistaan sekä toimitusjohtajan ilmoitus, että asiassa toimitetun tutkimuksen tulokset oli lähetetty kaupunginrevisorin tietoon. Hallinto-osasto päätti, huomioonottaen että tutkimuksen tulokset jo olivat tulleet sekä kaupunginhallituksen että kaupunginrevisorin tietoon, merkitä promemorian tiedokseen sekä huoltolautakunnan tietoon saatettavaksi.

Kokouksessaan kesäkuun 1 p:nä huoltolautakunta merkitsi tiedokseen ja kunnalliskodin johtokunnan tietoon saatettavaksi, että kaupunginhallitus oli kokouksessaan huhtikuun 27 p:nä pöytäkirjansa 961 §:n kohdalla päättänyt kehoittaa yleisten töiden lautakuntaa merkitsemään v:n 1940 talousarvioehdotukseensa määrärahan kunnalliskodin Oulunkylän haarasaston saunan uusimista varten, mistä huoltolautakunta oli aikanaan tehnyt esityksen.

Samassa kokouksessaan kesäkuun 1 p:nä lautakunta käsitteli toimitusjohtajan promemorian toimenpiteistä, jotka näyttivät tarpeellisilta, jotta työskentely köyhäinhoidollisissa tuotantolaitoksissa muodostuisi kannattavammaksi sekä valmistaiden menekki varmemmaksi; ja päätti lautakunta, toimitusjohtajan esitykseen yhtyen, pyytää kaupunginhallitusta ryhtymään asiassa niihin toimenpiteisiin, joihin harkittiin syytä olevan. Otteella kokouspöytäkirjastaan kesäkuun 15 p:ltä, 1,389 §, kaupunginhallitus ilmoitti huoltolautakunnalle päättäneensä kehoittaa kaupungin hallituksia sekä lauta- ja johtokuntia mahdollisuuksien mukaan noudattamaan niitä huoltolautakunnan esittämiä toivomuksia, jotka lautakunta oli edellä mainitussa kokouksessaan esittänyt.

Kokouksessaan kesäkuun 1 p:nä huoltolautakunta käsitteli huoltotoimen toimitusjohtajan esityksen hissien rakentamisesta kunnalliskodin sairasosastolle makaavassa asennossa tapahtuvia sairaiden siirtoja sekä vainajien kuljetuksia varten, missä esityksessä ehdotettiin, että lautakunta päättäisi pyytää kaupunginhallitusta antamaan yleisten töiden lautakunnalle kehoituksen viipymättä tutkituttamaan tarkoituksenmukaisimmat ja taloudelliset hissien rakentamismahdollisuudet, laatimaan hissien rakentamisesta kustannusarvion sekä merkitsemään sitä varten määrärahan seuraavan vuoden talousarvioehdotukseensa. Lautakunta hyväksyi esityksen, ja otteella kokouspöytäkirjastaan elokuun 10 p:ltä, 1,650 §, kaupunginhallitus ilmoitti lautakunnalle päättäneensä ehdollisesti merkitä v:n 1940 talousarvioon tarkoitusta varten 204,000 mk:n suuruisen määrärahan.

Kuten edellisen vuoden toimintakertomuksessa on mainittu, lautakunta kokouksessaan joulukuun 7 p:nä 1938 antoi lausuntonsa kaupungin elintarvikekeskusta ja huoltolautakunnan työtupia varten suunnitellun uudisrakennuksen luonnospiirustuksista esittäen eräitä huomautuksia ja toivomuksia lopullisten piirustusten laadinnassa huomioitaviksi. Kaupunginhallituksen pyynnöstä lautakunta kokouksessaan kesäkuun 1 p:nä käsitteli taloa varten laaditut pääpiirustukset kiireellisessä järjestyksessä ja päätti lausuntonaan asiassa ilmoittaa, että lautakunta, todeten että sen luonnospiirustuksia vastaan tekemät huomautukset oli tarpeellisin osin otettu varteen, piti pääpiirustuksia tarkoituksenmukaisina, minkä vuoksi lautakunta puolsi niiden vahvistamista sekä rakennustöiden viipymätöntä aloittamista. Otteella kokouspöytäkirjastaan kesäkuun 15 p:ltä, 1,382 §, kaupunginhallitus ilmoitti lautakunnalle, että p.o. uudisrakennusta varten tarvittavat määrärahat, 14,290,000 mk, tultiin ottamaan v:n 1940 talousarvioehdotukseen.

Kokouksessaan kesäkuun 27 p:nä huoltolautakunta käsitteli irtolais- ja alkoholistihoito-osaston kirjelmän toukokuun 30 p:ltä, jossa osasto esittämillään perusteilla pyysi, että lautakunta tekisi kaupunginhallitukselle esityksen, 1) että v:n 1940 talousarvioon menomomentille Työttömyyden lieventämiseksi tarkoitetut työt, kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan varattaisiin 1,000,000 mk:n suuruinen määräraha töiden järjestämiseksi alkoholisteille ja irtolaisille; 2) että näissä töissä noudatettaisiin samoja periaatteita ja menettelytapoja kuin irtolais- ja alkoholistihoito-osastojen hallinto-osastolle syyskuun 2 p:nä 1937 osoittaman kirjelmän 2 ponnassa oli mainittu, kuitenkin siten, että töihin voitaisiin osoittaa myös sellaiset henkilöt, jotka köyhähäinhoidollisesti olivat n.s. valtioneapauksia; sekä 3) että alimmaksi tuntipalkaksi edelleen vahvistettaisiin 5: 50 mk ja ylimmäksi 7 mk, joissa rajoissa asianomainen työviranomainen, neuvoteltuaan asiasta osaston puheenjohtajan kanssa, voisi määrätä huollettavan tuntipalkan hänen käytöksestään ja työtehostaan riippuen. Lautakunta hyväksyi esityksen.

Huoltolautakunnan kokouksessa syyskuun 27 p:nä huoltotoimen toimitusjohtaja ilmoitti lautakunnalle, että hän oli, kaupunginjohtajan pyynnöstä, yksissä neuvoin puolustusministeriön edustajan ja Helsingin kaupungin poliisikomentajan kanssa laatinut suunnitelman elintarvikekorttien jakelua varten, jos tarve niin tulisi vaatimaan, kaupungin asukkaille sekä että suunnitelman mukaan tässä jakelussa poliisi sekä huoltolautakunnan alaiset huoltokansliat toimisivat yhdessä varsinaisen virka-ajan jälkeen, iltaisin, erikseen maksettavaa korvausta vastaan; minkä lisäksi toimitusjohtaja vielä saattoi lautakunnan tietoon, että suunnitelman oli hyväksynyt sekä puolustusministeriön sotatalousosasto että sittemmin kansanhuoltotoimikunta, niin myös, että kaupunginhallitus oli käsitellyt asian kokouksessaan syyskuun 7 p:nä sekä tällöin päättänyt, ettei sillä puolestaan ollut mitään sitä vastaan, että huoltokansliat toimivat esitetyllä tavalla korttien jakelussa. Lautakunta päätti merkitä ilmoituksen tiedokseen huomautuksitta. Otteella kokouspöytäkirjastaan syyskuun 5 p:ltä, 2,077 §, kaupunginhallitus sitten saattoi huoltolautakunnan tietoon, että kaupunginhallitus oli päättänyt antaa huoltotoimen toimitusjohtaja B. Sarlinille ja poliisikomentaja J. W. Arajuurelle toimeksi allekirjoittaa ja sanomalehdissä julkaista elintarvikekorttien jakelua koskevan kuulutuksen sekä hyväksyä toimitusjohtaja Sarlinin kaupunginhallitukselle tekemän esityksen, siitä, että elin-

tarvikekorttien jakelusta aiheutuneet kustannukset saataisiin suorittaa huoltoviraston kassa- ja tilitoimistosta, jossa niitä varten oli avattava erityinen menoarvion ulkopuolella oleva tili. Lautakunta päätti kokouksessaan marraskuun 6 p:nä merkitä asian tiedokseen sekä kassa- ja tilitoimiston tietoon saatettavaksi.

Kokouksessaan lokakuun 2 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto käsiteli kaupunginkanslian lähetteen syyskuun 16 p:ltä n:o 142/516, jolla huoltolautakunnalle toimenpidettä varten lähetettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön maan kaikille kunnille lähettämä kiertokirje syyskuun 6 p:ltä 1939 n:o 4, jonka mukaan huoltolautakunnan tai sellaisena toimivan kunnan muun hallintoelimen tuli, paitsi muuta, kehoittaa työnantajia, mikäli mahdollista kolme viikkoa aikaisemmin ilmoittamaan huoltolautakunnalle mahdollisesta työskentelyn lopettamisesta tai suurehkosta supistamisesta jossain tuotantolaitoksessa tai työmaalla (kausiluontoisia lukuunottamatta); ja tuli huoltolautakunnan, mainitun kiertokirjeen mukaan, viipymättä lähettää tällaiset ilmoitukset, joissa tuli olla tiedot tuotannon ja työskentelyn supistamisen tai lopettamisen syistä sekä työttömiksi joutuvien työntekijöiden määrästä, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön. Kun toimitusjohtajan ilmoituksesta oli pöytäkirjaan merkitty, että toimitusjohtaja, asian kiireellisyyden vuoksi, jo oli huoltolautakunnan puolesta julkaissut kaikissa pääkaupungissa ilmestyvässä sanomalehdissä työnantajille osoitetun kuulutuksen, jossa heitä oli kehoitettu tekemään vaaditut ilmoitukset, sekä että samansisältöinen kuulutus oli julkipantu kaupungin ilmoitustaululle, osasto päätti hyväksyä toimitusjohtajan toimenpiteet asiassa sekä merkitä lähetteen ja kiertokirjeen tiedokseen.

Kun maailman poliittinen tilanne oli päivä päivältä kehittynyt yhä jännittyneemmäksi sekä johtanut suurvallatkin keskenään sotaisiin selkkauksiin ja kun näytti sängen todennäköiseltä, että Suomikin, jolle Neuvosto-Venäjän taholta oli esitetty tasavallan alueellista koskemattomuutta ja valtakunnan riippumattomuutta loukkaavia vaatimuksia, saattoi milloin tahansa joutua hyökkäyksen kohteeksi, huoltotoimen toimitusjohtaja yksissä neuvoin kunnalliskodin johtajan sekä I piirin huoltotoimen tarkastajan kanssa kehitti edelleen kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen evakuoimissuunnitelmaa, jota varten alustavia luonnoksia oli jo aikaisemmin valmistettu, ja asettui, asiantuntijaksi kutsuttuna, yhteyteen valtioneuvoston asettaman pääkaupungin evakuoimiskomitean kanssa, jolle toimitusjohtaja esitti luonnokset asiassa ja alleviivasi toimenpiteiden tärkeyttä yli 1,000 henkilön laitoksen evakuoimiseksi ajoissa turvallisemmille seuduille sekä huoneistojen varaamiseksi mahdollisten pommitusten johdosta kotinsa menettäneiden tai loukkaantuneiden suojaksi. Huoltolautakunnan kokouksessa lokakuun 12 p:nä toimitusjohtaja esitti lopullisen suunnitelmansa lautakunnan hyväksyttäväksi sekä sen ohella mainitulta valtion komitealta lautakunnalle saapuneen, syyskuun 13 p:nä päivätyn kirjelmän, jossa lautakunnalta pyydettiin komitealle yksityiskohtaista suunnitelmaa kaupungin kunnalliskodin evakuoimisesta; ja ilmoitti toimitusjohtaja, että hän, kaupunginjohtajan kehoituksesta, jo oli ryhtynyt toteuttamaan evakuoimissuunnitelmaa sen kiireellisyyden vuoksi sekä asianomaisen huoltotoimen piiritarkastajan virka-avustuksella toimittanut yli 600 hoidokkia Uudenmaan läänin maalaiskuntien kunnalliskoteihin korvausta vastaan hoidettavaksi. Lautakunta hyväksyi toimitusjohtajan valtion komitealle jo aikaisemmin toimittaman evakuoimissuunnitelman sekä

toimitusjohtajan toimenpiteet sen toteuttamiseksi. Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa marraskuun 6 p:nä käsiteltiin sitten ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta lokakuun 19 p:ltä, 2,247 §, josta näkyi, että kaupunginhallitus oli toimitusjohtajan esityksen hyväksyen päättänyt, että huoltoviraston kassa- ja tilitoimiston sekä kunnalliskodin kirjanpitoon saatiin heti avata varsinaisen menoarvion ulkopuolella oleva tili otsikolla »Kunnalliskodista toisten kuntien kunnalliskoteihin evakuoitujen hoidokkien huollosta ja kuljetuksesta aiheutuvien korvausten tili» sekä että tililtä saatiin, kunnalliskodin johtokunnan päätösten mukaan, asianomaisille kunnille suorittaa niiden laskuttamat, johtokunnan kohtuullisiksi harmitsemat korvaukset; ja oli kysymys näin avattavan erikoistilin poistamisesta ratkaistava myöhemmin. Hallinto-osasto päätti merkitä asian tiedokseen. Huoltolautakunnan kokouksessa marraskuun 28 p:nä huoltotoimen toimitusjohtaja ilmoitti lautakunnalle, että sitten kun lautakunta oli lokakuun 12 p:nä pidetyssä kokouksessa hyväksynyt esitetyn suunnitelman kunnalliskodin evakuoimisesta, oli kaikille niille kunnille, joiden kunnalliskoteihin Helsingin kunnalliskodista oli hoidokkeja evakuoitu, lähetetty lokakuun 17 p:nä päivätty, lautakunnan puheenjohtajan ja toimitusjohtajan allekirjoittama kirjelmä, jossa oli annettu lähemmät ohjeet evakuoinnista aiheutuneiden kysymysten ja siitä johtuvien korvausten järjestelystä. Lautakunta hyväksyi kirjelmän sisältämät ohjeet ja toimenpiteen sellaisenaan.

Hallinto-osaston kokouksessa marraskuun 6 p:nä käsiteltiin kaupunginhallituksen kiertokirje lokakuun 12 p:ltä, josta ilmeni, että kaupunginhallitus oli oikeuttanut osastopäällikkö S. Purasen tilaamaan kaikki kaupungin virastoja ja laitoksia varten tarvittavat väestönsuojelu- ja ensiapuvälineet ja päättänyt kehoittaa kaikkia lauta- ja johtokuntia kiireellisesti kääntymään asiassa isännöitsijä Purasen puoleen. Kun toimitusjohtaja oli ilmoittanut, että hän oli, asian kiireellisyyden vuoksi, tarpeelliset tilaukset jo tehnyt, hallinto-osasto päätti merkitä asian tiedokseen.

Huoltolautakunnan kokouksessa marraskuun 28 p:nä toimitusjohtaja teki selkoa niistä toimenpiteistä, joihin, m.m. hänen kehoituksestaan, oli sosiaaliministeriön huoltoasiainosastossa ryhdytty sellaisen keskittävän järjestön aikaansaamiseksi, joka kykenisi sodan sattuessa kokoamaan maan vapaat avustusjärjestöt yhteistyöhön ja tehokkaaseen toimintaan lakisääteisen yhteiskunnallisen huollon tueksi taistelussa hätää ja puutetta vastaan, minkä lisäksi toimitusjohtaja tiedoitti, että ylitirehtööri E. Böökin johdolla jo oli perustettu toimimaan Vapaan Huollon Keskustoimikunta mainitun pyrkimyksen toteuttamiseksi sekä että parhaillaan suunniteltiin sen alaisiksi keskuksia eri lääneihin ja eri paikkakunnille, niin myös, että hänet oli kutsuttu Vapaan Huollon Keskustoimikuntaan Helsingin kaupungin huoltotoimen edustajaksi sekä, sen lisäksi myös suunnitteilla olevaan Uudenmaan läänin keskukseseen. Tämän jälkeen kokoukselle esitettiin sosiaaliministeriön huoltoasiainosaston kiertokirje huoltolautakuntien puheenjohtajille saman marraskuun 2 p:ltä n:o Hao 4/1939, jossa lausuttiin toivottavaksi, että huoltolautakuntien puheenjohtajat viipymättä, kukin kunnassaan, ryhtyisivät toimenpiteisiin vapaan huollon keskuksen perustamiseksi paikkakunnalle kutsumalla asiaa koskevaan neuvottelukokoukseen kansanhuoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja terveydenhoitolautakunnan sekä vapaassa huollossa toimivien yhdistysten tai suurempien järjestöjen paikallisten osastojen edustajat; ja merkittiin pöytäkirjaan, että lautakunnan puheenjohtaja

F. Kreander oli yksissä neuvoin toimitusjohtajan kanssa jo kirjeellä marraskuun 7 p:ltä kutsunut edellä mainitut viranomaiset sekä vapaan huollon alalla toimivat yhdistykset ja järjestöt vapaan huollon keskuksen perustamista pääkaupunkiin tarkoittavaan, marraskuun 11 p:nä pidettyyn kokoukseen, jossa Helsinkiin oli päätetty tällainen keskus perustaa, ja oli huoltolautakunta tässä kokouksessa edustanut lautakunnan puheenjohtaja ja toimitusjohtaja. Huoltolautakunta hyväksyi toimenpiteet päättäen valita pysyväksi edustajakseen Helsingin vapaan huollon keskuksen puheenjohtajansa F. Kreanderin sekä hänen varamieheksensä toimitusjohtaja B. Sarlinin, mistä vaalista tieto oli annettava keskukselle.

Kokouksessaan marraskuun 28 p:nä lautakunta käsitteli kiireellisenä kaupunginkanslian läheteen samalta päivältä n:o 66/602, jossa pyydettiin lausuntoa lähetettä seuranneesta Helsingin Kaupunkilähetyksen osoittamasta anomuksesta, että sille kaupungin varoista myönnettäisiin, työttömille reserviharjoituksiin kutsuttujen vaimoille joulukuun 1 p:n 1939 ja maaliskuun 31 p:n 1940 välisenä aikana järjestettävien ammattikurssien kustannusten peittämiseksi 99,000 mk edellytyksin, että valtio myöntäisi tarkoitusta varten samansuuruisen apurahan. Lautakunta päätti lausuntoon asiassa ehdottaa, että Helsingin Kaupunkilähetykselle tarkoitusta varten myönnettäisiin 50,000 mk ammattikurssin järjestämiseksi kahden kuukauden aikana. Oteella pöytäkirjastaan marraskuun 30 p:ltä kaupunginhallitus ilmoitti lautakunnalle myöntäneensä Helsingin kaupunkilähetykselle 24,750 mk:n suuruisen apurahan ehdoin, että valtio suorittaisi yhtä paljon sekä että kurssin osanottajat valittaisiin yksissä neuvoin huoltoviraston kanssa.

Kokouksessaan joulukuun 15 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto, kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnan ehdotuksen hyväksyen, päätti pyytää kaupunginhallitukselta yhteensä 57,038:10 mk:n suuruisen määrärahan sanotuissa laitoksissa väestönsuojelutoimenpiteistä aiheutuneiden kustannusten peittämiseksi.

Kokouksessaan joulukuun 29 p:nä hallinto-osasto merkitsi tiedoksi ja asianomaisten laitosten tietoon saatettavaksi otteen kaupunginhallituksen yleisjaoston pöytäkirjasta saman kuukauden 11 p:ltä, 4,829 \$, josta näkyi, että yleisjaosto oli päättänyt, että niille kaupungin työntekijöille, jotka vallitsevan tilanteen johdosta olivat ympäri vuorokauden sijoitettuna väestönsuojeluryhmien ja suojelulohkojen huoneistoihin, suoritettiin korvaukseksi tästä muonitus kaupungin toimesta. Kun kaupungin väestönsuojelupäällikkö oli huoltotoimen toimitusjohtajalle ilmoittanut, että hän piti välttämättömänä, että väestönsuojeluun kuuluvat henkilöt taloryhmissä pysyivät pommitusten aiheuttamien tulipalojen varalta koolla ja jatkuvasti hälytysvalmiina sekä että kaupunginhallitus oli valmis ottamaan etukäteen vastatakseen sellaisten väestönsuojelussa palvelevien, asianmukaisesti rekisteröityjen henkilöiden muonituksesta johtuvat kustannukset, jotka henkilöt varattomina muutoin olisivat olleet pakotetut suojelepalveluksensa lopettamaan, huoltotoimen toimitusjohtaja, koska mainittunlaiseen muonitukseen oikeuttamisen edellytysten tutkiminen olisi käynyt väestönsuojelun johdolle ylivoimaiseksi, laati suunnitelman sen toteuttamiseksi ja esitti sen kaupunginjohtajalle sekä anoi oikeutta panna sen heti täytäntöön, mihin luvan saatuaan toimitusjohtaja antoi asiassa joulukuun 11 p:nä kiertokirjeen alaisilleen asianomaisille viranhaltijoille, ja saatettiin kiertokirje myös väestönsuojelukeskuksen ja elintarvikekeskuksen tietoon.

Kokouksessaan joulukuun 29 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto päätti merkitä tiedokseen otteen kaupunginhallituksen yleisjaoston pöytäkirjasta saman kuukauden 15 p:ltä, 4,327 §, josta ilmeni, että yleisjaosto oli hyväksynyt edellä mainitun toimitusjohtajan kiertokirjeen sisältämän suunnitelman siitä, millä tavalla huoltoviraston oli avustettava väestönsuojelukeskusta eräiden suojeluryhmien varattomien henkilöiden muonituksessa.

Kokouksissaan vuoden lopulla hallinto-osasto käsitteli puolustusvoimien reserviin kutsuttujen useiden kymmenien viranhaltijain loma-anomukset ja päätti kaupungin menojen supistamiseksi niin pitkälle kuin mahdollista noudatettavaksi sellaista menettelyä että ne, jotka saivat jäädä hoitamaan virkojaan, omien tehtäviensä ohella hoitaisivat myös reserviin kutsuttujen tehtävät, mitä menettelyä toimitusjohtaja, huomioonottaen myös kaupunginhallituksen asiassa antamat ohjeet, oli suositellut ja minkä avulla kaupungille säästettiin melkoisia summia; mutta myönnettävä on, että virkailijakunta siten joutui suorittamaan raskaan työtaakan, semminkin kun työntekoa suuresti hankaloittivat pommitusvaara ja vaikeus tavata avunanoja kodeissaan, mitkä huomattavin määrin olivat tyhjentyneet kaupungin asukkaiden viranomaisten kehoituksesta rientäessä joukoittain maaseudulle. Tässä yhteydessä on todettava myös ne usein miltei ylivoimaisilta näyttäneet vaikeudet, jotka kohtasivat varsinkin viranhaltijoita ja hallinto-osastoa sen johdosta, ettei sodan alkupuolella ollut ennätetty seikkaperäisemmin järjestää valtion toimesta n.s. siirtoväen huoltoa sekä ettei huoltotoimen johtavia valtionviranomaisia, jotka oli määrätty siirtymään pääkaupungista muualle, voitu tavata tarpeellisten ohjeiden saamiseksi. Huoltotoimen toimitusjohtaja joutui siten olojen pakosta antamaan virkailijakunnalle varsinkin vuoden lopulla suuremman määrän toimintaa sodan aikana ohjaavia kiertokirjeitä sekä yksissä neuvoin kaupungin muiden hallinto-
viranomaisten kanssa tekemään parhaan mahdollisensa väestön suojelemiseksi ja hätäantyneiden aseman helpottamiseksi. Mutta valtaosa näistä toimenpiteistä kuuluu v:n 1940 toimintakertomukseen. Tässä yhteydessä on kuitenkin vielä mainittava, että sekä huoltoviraston keskus että kaupungin eri osissa sijaitsevista huoltokanslioista osa joutui, kun niiden huoneistotaloissa ei ollut asianmukaisia suojakammioita, muuttamaan toisiin huoneistoihin, niinpä keskus ensin Topeliuksenkadun ruotsalaiseen kansakouluun sekä sittemmin Ratakadun kansakouluun, mitkä muutot suureen virastoon kohdistuneina luonnollisesti tuottivat moninaisia vaikeuksia asioiden säännölliselle hoidolle.

D. Katsaus huoltoviraston toimintaan

Virkailijat. Sen jälkeen kun kaupunginvaltuusto oli marraskuun 9 p:nä 1938 ratkaissut huoltoviraston ylimääräisen virkailijakunnan vakinaistamista koskevan asian, nimitettiin suurin osa ylimääräisestä virkailijakunnasta siten vakinaistettuihin virkoihin kertomusvuoden tammikuun 1 p:stä lukien. Tärkeimpinä nimityksinä mainittakoon, että toiseksi apulaisjohtajaksi nimitettiin H. Lindroos, kolmanneksi apulaisjohtajaksi hovi-oikeudenauskultantti O. Toivola sihteeriksi hovioikeudenauskultantti A. Asteljoki, notaariksi M. Leidenius, rekisterikanslian esimieheksi filosofianmaisteri E. Haapasalo, köyhäinhuoltoasioita varten asetettujen huoltokanslioiden esimiehiksi ensimmäiseen kansliaan O. Ilvesviita, toiseen H.

Walli, kolmanteen L. Koivisto, neljänteen W. Blomberg, kuudenteen L. Eerikäinen ja seitsemänteen E. Ylönen, irtolais- ja alkoholisti-huoltokanslian esimieheksi filosofiankandidaatti E. Rikkonen ja työttömyyshuoltokanslian esimieheksi ent. toimistonjohtaja O. Ahtio.

Huoltoviraston viranhaltijoista siirtyi eläkkeelle pääkassanhoitaja A. Lindgren toukokuun 1 p:stä lukien.

Kuoleman kautta menetti lautakunta kunnalliskodin pitkäaikaisen lääkärin, professori V. Lassilan huhtikuun 11 p:nä ja kunnalliskodin apulaisjohtajan V. Terhon lokakuun 4 p:nä.

Kansliatyö. Huoltoviraston yleisestä toimistosta lähetettiin kertomusvuonna yhteensä 7,517 kirjelmää, johon ei sisälly irtolais- ja alkoholisti-huoltokanslian kirjeenvaihtoa. Niistä tuli keskuskanslian osalle 2,114, rekisterikanslian osalle 1,123, köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden osalle 4,015 ja työttömyyshuoltokanslian osalle 265.

Köyhäinhoidon saamista koskevia anomuksia tehtiin köyhäinhoitoa varten asetettuihin huoltokanslioihin yhteensä 46,692. Niistä valmisteli I kanslia 5,984, II kanslia 5,107, III kanslia 6,081, IV kanslia 7,434, V kanslia 6,616, VI (laitos-) kanslia 7,388 ja VII kanslia 8,082. Lisäksi käsiteltiin rekisterikansliassa sairaaloiden maksusitoumusanomuksia 3,423. Kunnalliskotiin- ja työlaitokseen pääsyä koskevia anomuksia jätettiin 463 ja niistä hyväksyttiin 458.

Köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa käsiteltyjen asioiden kokonaislukumäärä oli yhteensä 202,611, joista I kansliassa 24,944, II:ssa 23,590, III:ssa 35,255, IV:ssä 28,090, V:ssä 29,555, VI:ssa (laitoskansliassa) 27,861 ja VII:ssä 33,316. Näiden kanslioiden kodissakävijät suorittivat yhteensä 47,307 kotikäyntiä jakautuen eri kanslioihin kuuluvien valvontapiirien kesken siten, että I kanslian osalle tuli 5,999, II:n 5,434, III:n 6,058, IV:n 7,267, V:n 7,255, VI:n (laitoskanslian) 7,107 ja VII:n 8,187. Kanslian esimiehet toimittivat edellisten lisäksi yhteensä 1,267 tarkistuskäyntiä avunsaajain luona. Köyhäinhoidon diakonissat suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä, sairaita tai muita sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsivat erikois- huoltoa. Diakonissojen tekemiä kotikäyntejä oli yhteensä 24,124.

Huoltoviraston keskuskanslia sijaitsi edelleen vuokrahuoneistossa Silta- saarenkadun talossa n:ot 3—5, lukuunottamatta sotakuukausia, jolloin se tilapäisesti siirrettiin aluksi Topeliuksenkadun 26:ssa olevaan kansokouluun ja sittemmin Ratakadun 8:ssa olevaan kansakouluun. Köyhäinhoitoa varten asetetut huoltokansliat pidettiin avoimena yleisölle arkipäivisin klo 9—14, paitsi lauantaisin ja juhla-aattona klo 9—13; sota-aikana oli vastaanottoaika hieman lyhyempi.

Rekisterikansliassa hoidetun avunsaajain keskusrekisterin henkilö- korttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 5,295 uudella kortilla ja sisälsi rekisteri vuoden päättyessä 111,689 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli n.s. aktien luku kasvoi 5,787:llä ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 106,449. Rekisteristä annettiin avunanoja koskevia tietoja viranomaisille, avustusjärjestöille ja yksityisille 1,905 tapauksessa. Erikseen pidetyssä sairaalahoito- ja lääkekortistossa oli kertomusvuonna n.s. eläviä kortteja 8,391. Uusia avustuskortteja annettiin kansliasta 1,891. Näiden tehtävien ohella on kansliasta annettu kirjallisesti verotusvalmisteluvirastolle sen pyytämät tiedot 8,972 avunsaajasta. Kun osa aikaisemmin köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa hoidettuja sairaaloiden maksusitou-

musasioita kertomusvuoden helmikuusta lukien siirrettiin rekisterikanslian tehtäväksi, on kanslia vuoden kuluessa vastaanottanut 3,423 sairaalahoitoa koskevaa anomusta; niistä on 2,058 tapauksessa annettu maksusitoumus sairaaloihin, 457 tapauksessa varattomuustodistus ja 908 anomukseen lähetetty epävävy ilmoitus. Kodissakävijäin käyntejä aiheutui näistä tapauksista yhteensä 4,307. Rekisterikanslian tehtäviin on lopuksi kuulunut huolto toimintaa valaisevien tilastollisten katsausten laatiminen ja niiden aineiston kokoaminen sekä kaupungin ja valtion tilastoja varten tarpeellisten ensitietojen kerääminen ja asianomaisille viranomaisille toimittaminen.

Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian kansliatyön määrä selviää vain osittain tilastonumeroiden avulla. On nimittäin otettava huomioon, että ne tutkimukset, jotka kohdistetaan jokaisen kanslian tietoon tulleen henkilön elämäntapaan ja olosuhteisiin ennen kuin häneen voidaan ryhtyä soveltamaan lain edellyttämiä huoltotoimenpiteitä, ovat perusteellisempia ja suuritöisempiä kuin esim. köyhäinhuoltotapauksissa.

Uusia alkoholistitapauksia ilmoitettiin kertomusvuonna kansliaan tai muuten tuli sen tietoon kaikkiaan 877 ja irtolaistapauksia 299. Kun näiden lisäksi edelliseltä vuodelta jääneitä tapauksia oli vielä tutkimatta, saivat kodissakävijät kertomusvuonna tutkittaviksi kaikkiaan 1,618 alkoholisti- ja 554 irtolaistapausta, joista kuitenkin 221 alkoholisti- ja 54 irtolaistapausta raukesi. Alkoholisteihin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 269, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 161, jälkivalvontapäätöksiä 175, huolto laan lähettämisesityksiä 115. Erikoisvalvoja määrättiin 17 alkoholistille. Irtolaisiin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 190, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 96, jälkivalvontapäätöksiä 71, työlaitokseen lähettämispäätöksiä 77 ja pakkotyöhön määräämispäätöksiä 15. Tarkempi selvitys vuoden aikana alkoholistihuollossa olleista henkilöistä, luvultaan 855, ja irtolaishuollossa olleista, luvultaan 642, on edempänä s. 38—52. Kansliasta lähetettiin 4,000 ja sinne saapui 5,218 kirjelmää.

Asiamehistöimiston viiden eri kanslian tehtävät on v:n 1938 kertomuksessa tarkemmin selostettu, joten tässä esitetään vain kertomusvuoteen kohdistuvia numerotietoja niiden kansliatoiminnasta. Asiamehistöimiston yleiskanslian monihaarasista yleisluontoisista tehtävistä ei kuitenkaan asian laatuun katsoen ole esitettävissä tilastonumeroita.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-kanslia esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 3,380 avunsaajapäähenkilöä¹⁾ koskevassa tapauksessa, joista 2,921 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 1,325, joista 1,191 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitettyiksi 1,306 tapauksia, joista 1,160 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui kirjelmia 8,935 ja niitä lähetettiin 12,749.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-kansliaan saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka huoltolautakuntien antaman hoidon osalta koskivat 1,380 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 2,727:ään. Lisäksi suo-

¹⁾ Kun asiamehistöimiston perimiskortisto on siten järjestetty, että kaikki saman perheen jäsenille annetut avustukset esiintyvät yhtenä n. s. tapauksena, mistä lähinnä vastaa perheen päähenkilö, koskevat siis haetut korvaukset useammille eri henkilöille annettua avustusta kuin päähenkilöiden luku osoittaa.

ritti kanslia alkoholisti- ja irtolaislakien nojalla alkoholistihuoltoloissa ja työlaitoksissa hoidettujen henkilöiden kustannusten perimisiä kunnilta ja valtiolta. Kirjelmää saapui kansliaan 6,651 ja niitä lähetettiin sieltä 4,307.

Valtiontapausten eli D-kanslia haki korvauksia valtiolta köyhäinhuoltolain nojalla annetusta huollosta, jonka valtio lain mukaan on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 561 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 474 huoltolautakunnan, 74 lastensuojelulautakunnan ja loput 13 molempien antamaa avustusta. Näiden lisäksi kanslia haki valtiolta korvausta lautakunnan 68 henkilölle antamasta ammattiopetusavustuksesta, yhden ulkomaalaisen matka-avustuksesta ja 25 raajarikolle lautakunnan toimesta hankituista proteeseista; näistä hylättiin 6 ammattiopetus- ja 11 proteesianomusta ja 30 ammattiopetusanomusta jäi vuoden vaihteessa ratkaisemattomaksi. Kansliaan saapui 3,157 ja sieltä lähetettiin 2,027 kirjelmää.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-kanslia velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 29,866 avunsaajapäähenkilölle annetusta avusta, joista 26,451 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa (niistä 26,379 köyhäinhuoltoa, 70 alkoholistihuoltoa ja 2 irtolaishuoltoa) sekä loput 3,415 lastensuojelulautakunnan antamaa hoitoa. Uusia tapauksia oli kokonaismäärästä 2,644, joista 2,388 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 7,733 tapausta, niistä huoltolautakunnan 7,219 ja 514 lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui 21,065 kirjelmää ja sieltä lähetettiin 52,481 kirjelmää.

Työlaitokseen kanslia lähetti työllään annettua köyhäinhuoltoa korvaamaan 370 miestä ja kunnalliskotiin 20 naista.

Asiameiestoimiston järjestysmiehet tekivät kertomusvuonna toimiston asioissa viraston ulkopuolella yhteensä 15,348 käyntiä, joista 3,477 eri virastoihin, 11,483 elatusvelvollisten ja avunsaajain asuntoihin näiden kutsumiseksi virastoon sekä 388 kuolin- ja vararikkopesien selvityksen y. m. tutkimuksien yhteydessä. Elatusvelvollisille ja avunsaajille ovat järjestysmiehet vielä lähettäneet 22,729 kirjeellistä kutsua sekä osoite-toimistossa selvittäneet 45,766 osoitetta. Kaikkiin järjestysmiesten toimintaa koskeviin numerotietoihin nähden on kuitenkin huomattava, että niistä puuttuvat tiedot joulukuulta, jolloin tilastoa ei sotatilanteen takia pidetty.

Koko asiameiestoimiston lähettämien kirjelmien kokonaisluku oli 71,564 ja saapuneiden 39,808, mikä tietää noin puolta pienempää kirjeenvaihtoa kuin edellisenä vuonna.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

A. Köyhäinhuoltolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avunsaajia oli yhteensä 12,249 henkilöä eli 3.9 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli näistä 4,614, naisia 7,160

ja alle 16 vuotiaita lapsia 475. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonais-
lukumäärässä vähennystä 604 henkilöä eli 4.7 %.

Tilapäistä avustusta eli vain kotiaavustusta alle 500 mk saaneita oli
3,804 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 516 henkilön eli
15.7 %:n lisäystä. Varsinaisen avuntarpeen vähentyessä oli siis tilapäiseen
apuun turvautuminen enentynyt. Laskemalla molemmat edellä olevat
avunsaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi
16,053 henkilöä.

Näiden lisäksi on kotiin annetuista varsinaisista kotiaavustuksista vä-
lillisesti tullut osalliseksi 4,372 henkilöä, joista avunsaajain aviopuoli-
soita 1,235 ja lapsia 3,137. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti
ja välillisesti avustetut, saadaan summaksi 20,425, joka henkilöluku osoit-
taa Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta välittömästi tai välillisesti
osallisiksi tulleiden koko määrän.

Yllä mainittuihin lukuihin sisältymättöminä ryhminä on vielä mainit-
tava muiden kuntien avustamat, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta
nauttivat henkilöt, yhteensä 1,380, sekä huoltotoimen varsinaisiin määrä-
rahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 39 henkilöä ¹⁾.

Köyhäinhoidon avustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehi-
tystä v. 1930—39 absoluuttisesti sekä suhteessa kirkonkirjoihin ja siviili-
rekisteriin merkittyn kaupungin väestöön kunkin vuoden lopussa osoittaa
seuraava vertailu:

	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Varsinaiset avunsaajat ...	11,499	16,001	22,197	25,343	20,612	19,174	17,753	14,994	12,853	12,249
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	14,819	22,299	31,507	35,282	28,166	25,639	23,499	18,872	16,141	16,053
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut ...	20,210	31,808	45,168	50,939	39,346	35,555	32,446	25,420	21,019	20,425
	%:na väkiluvusta									
Varsinaiset avunsaajat ...	4.7	6.1	8.4	9.4	7.6	6.9	6.3	5.1	4.2	3.9
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	6.1	8.5	11.9	13.1	10.3	9.2	8.3	6.4	5.3	5.1
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut ...	8.3	12.2	17.0	19.0	14.4	12.8	11.4	8.7	6.9	6.5

Kun yksityiskohtaisempia tilastotietoja kerätään vain tärkeimmästä
avunsaajien ryhmästä, nimittäin varsinaisista avunsaajista, koskevat siis
kaikki seuraavat selvitykset yksinomaan näitä. Siten oli syntymäpaikkaa
koskevan selvityksen perusteella kaikista varsinaisista avunsaajista 79.2 %
syntynyt muulla paikkakunnalla ²⁾ kuin Helsingin kaupungissa. Maaseudulla
oli syntynyt 60.6 %, maamme kaupungeissa 34.7 %, ulkomailla 4.2 % ja
57:n syntymäpaikka oli tuntematon. Erikseen miehistä, naisista ja alle
16 vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla ²⁾ kuin Helsingissä syn- tyneitä	3,514	6,125	63	9,702
%:na varsinaisista avunsaajista	76.2	85.5	13.3	79.2

¹⁾ Vrt. lukuun Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut, s. 144. — ²⁾ Tuntematon
syntymäpaikka siihen luettuna.

Yli $\frac{3}{4}$ miehistä ja runsaasti $\frac{4}{5}$ naisista ei siis kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön. Sen sijaan alle 16 vuotiaista avustetuista oli yli $\frac{4}{5}$ syntyisin helsinkiläisiä.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 2,715 henkilöllä eli 22.2 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tahi riidanalainen. Erikseen miehiin, naisiin ja alle 16 vuotiaisiin lapsiin nähden oli vastaava luku seuraava:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavia	920	1,661	134	2,715
%:na varsinaisista avunsaajista	19.9	23.2	28.2	22.2

Tämän avustettavien ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista on v. 1930—39 ollut seuraava:

	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	2,815	4,153	5,395	5,174	3,934	3,727	3,370	2,795	2,597	2,715
%:na varsinaisista avunsaajista ..	24.5	26.0	24.3	20.4	19.1	19.4	19.0	18.6	20.2	22.2

Kertomusvuonna on siis niiden osuus, joiden kotipaikkaoikeus oli muualla kuin Helsingissä, jälleen jonkin verran suurentunut.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli useimmissa tapauksissa sairaus, kivulloisuus ja työkyvyttömyys, joiden osuus oli 55.5 % (siitä mielisairaus 15.8 %, tuberkuloosi 5.9 %, nivelreumatismi 1.3 %, tylsä- ja vähämielisyyys 1.0 %, raajarikkoisuus 0.9 %, sokeus ja kuurous 0.4 % sekä muut sairaudet 30.2 %). Vanhuudenheikkous oli syynä 18.7 %:lla, työttömyys 13.8 %:lla, riittämätön ansio 2.8 %:lla, huolehtiminen aviottomasta lapsesta 2.7 %:lla, aviopuolison perheensä jättäminen 2.5 %:lla, perheen suurilukuisuus 0.8 %:lla, synnytys 0.7 %:lla ja aviopuolison kuolema 0.1 %:lla sekä tässä mainitsemattomat muut syyt 2.4 %:lla. Edelliseen vuoteen verraten oli mielisairauden, vanhuudenheikkouden ja työttömyyden osuus jonkin verran kasvanut, toiset ryhmät vastaavasti pienentyneet tai pysyneet ennallaan. Miesten keskuudessa oli työttömyys ja tuberkuloosi useammin esiintyvänä avuntarpeen syynä kuin naisilla, prosenttiluvut olivat työttömyyden kohdalla miehillä 26.1 % ja naisilla 5.9 % sekä tuberkuloosin kohdalla miehillä 9.5 % ja naisilla 3.7 %. Vanhuudenheikkoutta esiintyi sen sijaan naisilla (24.1 %) huomattavasti enemmän kuin miehillä (10.2 %). Muissa syyryhmissä ei yleensä sanottavia eroja esiintynyt.

Kymmenvuotiskautena 1930—39 on eri syyryhmien suhteellinen osuus prosenteissa laskettuna vaihdellut seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
Vanhudenheikkous	10.4	8.2	7.1	8.1	9.6	10.3	11.1	13.7	17.4	18.7
Mielisairaus ja tylsämielisyyt	12.8	10.2	8.0	7.0	9.4	10.4	11.3	13.5	15.9	16.8
Muut sairaudet ¹⁾	47.0	40.5	33.9	25.1	30.0	33.3	35.2	41.7	40.8	38.7
Aviupuolison kuolema	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.1
Perheen lukuisuus	1.3	2.4	1.0	0.9	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	0.8
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	6.3	6.7	6.3	6.3	6.7	6.5	6.5	5.4	6.3	5.9
Työttömyys	17.7	27.1	38.6	47.0	37.8	32.2	28.1	16.6	12.4	13.8
Muut syyt ³⁾	4.4	4.9	5.1	5.6	5.4	6.2	6.7	7.9	5.7	5.2
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Alle 16 vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli kertomusvuonna lapsen sairaus tai viallisuus 74.1 %:lla, vanhempien huolehtiminen aviottomasta lapsesta 10.1 %:lla, perheen suurilukuisuus 2.5 %:lla ja muut syyt 13.5 %:lla.

Aikuisiin avunsaajiin nähden on lisäksi selvitetty avuntarpeen pääsyyn ohella vaikuttava lisäsy, milloin se on katsottu niin merkittäväksi, että se oleellisesti vaikuttaa avuntarpeeseen. Huomioonotettava lisäsy on tällöin esiintynyt 2,365 henkilön kohdalla, joista 727:llä työttömyys, 538:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivullosuus tai muuten vähentynyt työkyky, 341:llä riittämätön ansio ja 122:lla oma tai aviupuolison juoppous, muiden lisäsyryhmien ollessa vähäisempiä.

Avustuksen muoto. Avustuksen muodon mukaan avunsaajat ovat laitoksissa olleita, yksityishoidossa olleita tai kotiaavustusta saaneita, mutta on osa heistä kertomusvuonna saanut kahdessa tai kaikissa kolmessa muodossa annettua avustusta. Tämän mukaan jakautuvat varsinaiset avunsaajat seuraavalla tavalla:

	Miehiä	Naisia	Lapsia ⁴⁾	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1,746	2,731	343	4,820
» yksityishoidossa olleita	5	3	—	8
» kotiaavustusta saaneita	1,683	3,212	20	4,915
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	1,179	1,213	112	2,504
Yksityishoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita ..	1	1	—	2
Yhteensä	4,614	7,160	475	12,249

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa köyhäinhuoltotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiaavustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

¹⁾ Tähän on luettu erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — ²⁾ Tähän on luettu avunsaajan tai hänen aviupuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä, aviupuolison perheensä jättäminen ja vapausrangaistus sekä aviottoman lapsen elättäminen. — ³⁾ Tähän on luettu riittämätön ansio, synnytys sekä muut sekalaiset syyt. — ⁴⁾ Kotiaavustusta saaneihin lapsiin nähden huomattakoon, että kotiaavustusta heidän kohdaltaan on etupäässä käsittänyt heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä t. m. s.

	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Laitoksissa olleita	2,925	3,944	455	7,324
Yksityishoidossa olleita	6	4	—	10
Kotiaavustusta saaneita	1,683	3,212	20	4,915
Yhteensä	4,614	7,160	475	12,249

Laitoshoitoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiaavustuksen ohella oli siis saanut 7,324 henkilöä eli 59.8 % varsinaisista avunsaajista (ed. vuonna 59.0 %), yksinomaan kotiaavustusta 40.1 % (ed. vuonna 40.0 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.1 % (ed. vuonna 0.1 %). Suhde eri hoitomuotojen kesken pysyi siis melkein ennallaan.

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. Kahtena edellisenä vuonna aloitettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan, on edelleen jatkettu. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna on keskeytymättä annettu vähintään 6 kuukauden aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta on kestänyt vähintään 9 kuukautta. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteen nojalla saadaan seuraava taulukko säännöllistä ja lyhytaikaista avustusta v:n 1939 aikana saaneista henkilöistä:

Avustus	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllistä	1,969	4,295	17	6,281
Lyhytaikaista	2,645	2,865	458	5,968
Yhteensä	4,614	7,160	475	12,249

Runsaasti puolella eli 51.8 %:lla kaikista varsinaisista avunsaajista oli avustus ollut säännöllistä. Miehet ja naiset eroavat tässä suhteessa toisistaan siten, että miehistä suurin osa eli 57.8 % sai lyhytaikaista mutta naisista suurin osa eli 60.0 % säännöllistä avustusta. Lasten saama avustus oli etupäässä lyhytaikaista vain 3.8 % saadessa säännöllistä köyhäinhuoltoavustusta. Edelliseen vuoteen verraten oli säännöllistä avustusta saaneiden prosenttiluku yleensä hieman pienentynyt.

Edellä esitettyä jakoperustetta käyttäen on lisäksi otettu selvää, miten suuri osa varsinaisista avunsaajista on köyhäinhuollon vakinaisia asiakkaita. Tiedot on tällöin rajoitettu koskemaan viisivuotiskautta 1935—39, ja havainnot ovat seuraavat: uusia ensi kerran v. 1939 avustettuja henkilöitä oli 2,521, joista 243 heti joutui saamaan säännöllistä avustusta; koko viisivuotiskauden aikana säännöllisesti avustettuja oli 4,715 eli 38.8 % kaikista varsinaisista avunsaajista, ja on tätä ryhmää pidettävä

¹⁾ Ks. aliviittaa ⁴⁾ edellisellä sivulla.

köyhäinhoidon pysyvänä rasituksena; näiden lisäksi oli koko viisivuotiskautena avustettu vielä 2,794 henkilöä, mutta olivat he saaneet eränä vuosina säännöllistä, eränä taas lyhytaikaista avustusta. Molempien viimeksi mainittujen ryhmien yhteissumma 7,509 osoittaa niiden henkilöiden määrää, jotka viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana enemmän tai vähemmän säännöllisesti olivat joutuneet turvautumaan köyhäinhoidon varsinaiseen avustukseen.

Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaiset 16 vuotta täyttäneet avunsaajat ryhmittivät siten, että heistä oli naimattomia 48.5 %, naimisissa olevia 27.2 %, leskiä 18.7 % ja eronneita 5.4 %, 0.2 %:n siviilisäädyn ollessa tuntematon. Miehet ja naiset jakautuivat varsin eri tavoin siviilisäätyryhmiin: kun miehistä suurimman ryhmän muodostivat naimisissa olevat, 44.6 %, naimattomien tehdessä 43.3 % ja leskien 6.5 %, oli naisista yli puolet — 51.9 % — naimattomia, runsas neljäsosa — 26.5 % — leskiä ja vain 15.9 % naimisissa olevia. Eronneita oli jokseenkin yhtä paljon, miehistä 5.5 % ja naisista 5.4 %, samoin siviilisäädyltään tuntemattomia, vastaavasti 0.1 % ja 0.3 %.

Syntyperän mukaan oli alle 16 vuotiaista avunsaajista 359 eli 75.6 % aviosyntyisiä ja loput 116 eli 24.4 % aviottomia. Isä tai äiti oli kuollut 46 avustetulta lapselta ja 57:n isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista oli 96.1 % 16 vuotta täyttäneitä ja vain 3.9 % alle 16 vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli alla olevan taulukon mukainen:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	107	2.3	182	2.5	289	2.4
20—29	669	14.5	1,080	15.1	1,749	14.9
30—39	1,231	26.7	1,100	15.4	2,331	19.8
40—49	947	20.5	1,049	14.7	1,996	16.9
50—54	417	9.0	568	7.9	985	8.4
55—59	331	7.2	561	7.8	892	7.6
60—69	552	12.0	1,285	17.9	1,837	15.6
70—	356	7.7	1,316	18.4	1,672	14.2
Tuntematon	4	0.1	19	0.3	23	0.2
Yhteensä	4,614	100.0	7,160	100.0	11,774	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli runsas kolmasosa eli 37.4 % kaikista täysikasvuista avunsaajista; naisten kohdalla tämä ryhmä oli 44.1 %, mutta miesten kohdalla vain 26.9 %. Nuoremmista ikäryhmistä esiintyivät suurimpina ryhmät 30—39 ja 40—49 tehden vastaavasti 19.8 % ja 16.9 %; miehistä kuului näihin ikäryhmiin huomattavasti suurempi osa kuin naisista, nimittäin ikäryhmään 30—39 26.7 % ja 40—49 20.5 %, naisista vastaavasti vain 15.4 % ja 14.7 %.

Avunsaajien ammatti. Täyskasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	119	2.6	112	1.6	231	2.0
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	37	0.8	41	0.6	78	0.7
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	403	8.7	809	11.3	1,212	10.3
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	289	6.3	393	5.5	682	5.8
Tehdas- y. m. ammattityöntekijöitä	1,804	39.1	1,633	22.8	3,437	29.2
Muita työntekijöitä	1,607	34.8	1,767	24.7	3,374	28.6
Merimiehiä ja kalastajia	63	1.4	16	0.2	79	0.7
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	83	1.8	96	1.3	179	1.5
Yksityisten palvelijoita	1	0.0	1,672	23.3	1,673	14.2
Muun elinkeinon harjoittajia	68	1.5	208	2.9	276	2.3
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa	140	3.0	413	5.8	553	4.7
Yhteensä	4,614	100.0	7,160	100.0	11,774	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- y. m. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät y. m. s., ja kuului näihin kumpaankin ryhmään yhteensä lähes $\frac{3}{5}$ kaikista täyskasvuisista avunsaajista; erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus melkein $\frac{3}{4}$, naisista vajaa puolet. Huomattakoon vielä naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä, lähes $\frac{1}{4}$ kaikista naispuolisista avustetuista.

Alle 16 vuotiaat lapset on ryhmitelty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- y. m. ammattityöntekijöitä 44.0 %, muita työntekijöitä 25.5 %, itsenäisiä liikkeenharjoittajia, liikeapulaisia ja työnjohtajia 11.8 %, yksityisten palvelijoita 10.5 % muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäisen. Erikseen mainittakoon, että aviottomista lapsista oli 43.1 % yksityisten palvelijoiden lapsia.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloista taulukko-osaston alkuun liitetty selvitys osoittaa, että 3,615 avunsaajaa asui 1 huoneen asunnoissa, 1,243 2 huoneen asunnoissa sekä 259 kolme tai useampia huoneita käsittävissä asunnoissa. Asukkeina asui 2,148 ja yömajoissa 405 henkilöä; loput olivat koko vuoden laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomia. Jos nämä laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ollut tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 47.1 %, kahden huoneen 16.2 %, kolmen tai useamman huoneen asunnoissa 3.4 %, asukkeina 28.0 % sekä yömajoissa 5.8 % kaikista varsinaisista avunsaajista.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidosta saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omista laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiaavustusta saaneista.

Laitushoito

Köyhäinhoitolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 2,925 miestä, 3,944 naista ja 455 alle 16 vuotiasta lasta eli kaikkiaan 7,324 eri henkilöä (edellisenä vuonna 7,585). Laitushoitopäivien lukumäärä oli 1,110,035 (ed. vuonna 1,142,352), joten

henkilöä kohden tuli keskimäärin 151.6 hoitopäivää (ed. vuonna 150.6). Keskimääräinen hoitopäiväluku miesten kohdalla alentui edellisestä vuodesta 159.4 päivästä 154.9:ään, naisten kohdalla nousi 157.8:sta 162.8:een ja lasten kohdalla aleni 39.4:stä 36.8:aan. Seuraava erittely osoittaa lähemmin, miten hoidokit ja hoitopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

**Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän hoitopäiviensä luku¹⁾ v. 1939
16 vuotta täyttäneet**

Laitos	Hoidokit			Hoitopäiviä kalkkiaan			Hoitopäiviä keskimäärin hoidokelta kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	2,925	3,944	6,869	453,204	640,082	1,093,286	159.2
Kaupungin omat laitokset	2,540	3,155	5,695	422,979	535,455	958,434	168.3
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	1,052	883	1,935	177,229	188,560	365,789	189.0
Kunnalliskoti	547	883	1,430	117,058	188,560	305,618	213.7
Kunnalliskodin yhteydessä oleva työlaitos	545	—	545	40,614	—	40,614	74.5
Tervalammen työlaitos.....	179	—	179	19,557	—	19,557	109.3
<i>Sairaalat</i>	<i>964</i>	<i>1,395</i>	<i>2,349</i>	<i>49,647</i>	<i>61,501</i>	<i>111,148</i>	<i>47.3</i>
Marian sairaala	413	807	1,220	10,648	17,778	28,426	23.3
Kivelän sairaala	347	486	833	19,965	33,929	53,894	64.7
Tuberkuloosisairaala	240	109	349	18,886	9,491	28,377	81.3
Kulkutautisairaala	10	33	43	148	303	451	10.5
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden keskuskodit</i>	<i>662</i>	<i>969</i>	<i>1,631</i>	<i>196,103</i>	<i>285,394</i>	<i>481,497</i>	<i>295.2</i>
Nikkilän sairaala	556	776	1,332	165,480	233,245	398,725	299.3
Kivelän sairaala	127	206	333	25,385	48,418	73,803	221.6
Keskuskodit	28	49	77	5,238	3,731	8,969	116.5
Muiden omistamat laitokset	503	1,034	1,537	30,225	104,627	134,852	87.7
<i>Vanhainkoti ja turvakodit</i>	<i>18</i>	<i>263</i>	<i>281</i>	<i>2,405</i>	<i>35,664</i>	<i>38,069</i>	<i>135.6</i>
Vanhainkoti Altenheim	—	12	12	—	4,150	4,150	345.8
» De gamlas hem	—	2	2	—	730	730	365.0
» Etel. ruotsalaisen seurakunnan	—	3	3	—	944	944	314.7
» Fridhäll	2	—	2	456	—	456	228.0
» Hemgården	1	8	9	365	2,800	3,165	351.6
» Iitala	—	3	3	—	793	793	264.3
» Mariayhdistyksen	—	13	13	—	3,292	3,292	253.2
» Rouvasväenyhdistyksen	—	6	6	—	2,129	2,129	354.8
» Ruotsalaisen metodistiseurakunnan	—	7	7	—	2,376	2,376	339.4
» Vaasan ukkokoti	1	—	1	365	—	365	365.0
» Venäläisten	—	13	13	—	3,984	3,984	306.5
» Vesper	—	1	1	—	334	334	334.0
Turvakoti Aurinko	1	2	3	334	668	1,002	334.0
Vankeusyhdistyksen suojakoti	—	1	1	—	89	89	89.0
Lepokoti Alisalo	—	54	54	—	1,523	1,523	28.2
» Betlehem	1	—	1	30	—	30	30.0
» Kallioniemi	—	1	1	—	26	26	26.0
» Lepopirtti	8	27	35	311	1,558	1,869	53.4
Pippingsköldin hoitola	—	94	94	—	6,836	6,836	72.7
Pelastusarmeijan äitienkoti Solhem	—	11	11	—	1,099	1,099	99.9

¹⁾ Huomattava on, että evakuoituina olleiden henkilöiden hoitopäivät on tässä kokonaisuudessaan merkitty sen laitoksen kohdalle, josta heidät sodan ajaksi siirrettiin muualle.

Laitos	Hoidokit			Hoitopäiviä kaikkiaan			Hoitopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naiusten	Yhteensä	
Sokeainkoti	2	1	3	271	242	513	171.0
Kuuromykkäinkoti Ävik	—	1	1	—	365	365	365.0
Kuhankosken tyttökoti	—	3	3	—	737	737	245.7
Toivolan poikakoti	2	—	2	273	—	273	136.5
Lastenkoti Pisara	—	4	4	—	897	897	224.3
Aulan kesäsiirtola	—	1	1	—	92	92	92.0
<i>Työkodit ja -siirtolat</i>	—	28	28	—	3,683	3,683	131.5
Vastaanottokoti Betania	—	20	20	—	1,031	1,031	51.6
Rajamäen naissiirtola	—	2	2	—	730	730	365.0
Valkonauhan työkoti	—	6	6	—	1,922	1,922	320.3
<i>Sairaalat, parantolat y.m.s.</i>	379	561	940	10,584	17,354	27,938	29.7
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosasto	—	90	90	—	949	949	10.5
muut osastot	141	259	400	3,065	6,269	9,334	23.3
Boijen sairaala	—	1	1	—	12	12	12.0
Suomen punaisen ristin sairaala ...	222	181	403	4,000	4,020	8,020	19.9
Kalastajatorpan tukisairaala	—	1	1	—	19	19	19.0
Helsingin diakonissalaitos	1	—	1	16	—	16	16.0
Veikkolan parantola	—	10	10	—	647	647	64.7
Erlaiset muut parantolat	10	8	18	607	1,247	1,854	103.0
Helsingin sairaskoti	1	11	12	365	3,984	4,349	362.4
Raajarikkoisten huoltolaitos	1	3	4	103	103	206	51.5
Kaatumatautisten hoitolat	8	1	9	2,369	98	2,467	274.1
Luontolan parantola	1	—	1	59	—	59	59.0
Porvoon sairaskoti	—	1	1	—	6	6	6.0
<i>Mielisairashoitolat</i>	115	220	335	17,145	47,926	65,071	194.2
Lapinlahden sairaala	71	91	162	3,319	5,531	8,850	54.6
Niuvanniemen sairaala	—	2	2	—	730	730	365.0
Pitkäniemen sairaala	—	2	2	—	730	730	365.0
Seilin sairaala	—	1	1	—	365	365	365.0
Kellokosken sairaala	20	66	86	6,736	22,146	28,882	335.8
Seinäjoen piirisairaalat	13	20	33	3,981	6,535	10,516	318.7
Uudenkaupungin piirimielisai- raala	2	37	39	248	10,703	10,951	280.8
Perttulan tylsämielisten kasvatus- laitos	2	1	3	730	365	1,095	365.0
Vaalialan tylsämielisten lasten hoi- tola	6	1	7	2,009	365	2,374	339.1
Helsingin diakonissalaitoksen Rin- nekoti	1	2	3	122	456	578	192.7
<i>Alkoholistihoitolat</i>	1	—	1	91	—	91	91.0
Lapinjärven alkoholistihoitola ...	1	—	1	91	—	91	91.0

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Hoitopäiviä kaikkiaan			Hoitopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Pojkia	Tyttöjä	Yhteensä	Pojkien	Tyt- töjen	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	241	214	455	8,094	8,655	16,749	36.8
Kaupungin omat laitokset	203	173	376	6,917	7,088	14,005	37.2
<i>Huoltolautakunnan alainen</i>	44	41	85	2,457	1,944	4,401	51.8
Kunnalliskoti	44	41	85	2,457	1,944	4,401	51.8

Laitos	Hoidokit			Hoitopäiviä kaikkiaan			Hoitopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	
<i>Sairaalat</i>	161	138	299	4,460	5,144	9,604	32.1
Marian sairaala	104	83	187	2,473	2,592	5,065	27.1
Kivelän sairaala	9	2	11	242	83	325	29.5
Tuberkuloosisairaala	8	12	20	655	1,378	2,033	101.7
Kulkutautisairaala	50	53	103	1,090	1,091	2,181	21.2
Muiden omistamat laitokset	44	43	87	1,177	1,567	2,744	31.6
<i>Kesäsiirtolat</i>	15	16	31	602	656	1,258	40.6
<i>Sairaalat, pavyntolat y.m.s.</i>	28	26	54	545	885	1,430	26.6
Helsingin yleinen sairaala	13	18	31	249	411	660	21.3
Suomen punaisen ristin sairaala ...	15	7	22	296	109	405	18.4
Högsandin parantola	—	1	1	—	365	365	365.0
<i>Mielisairashoitolat</i>	1	1	2	30	26	56	28.0
Lapinlahden sairaala	1	1	2	30	26	56	28.0

Näistä taulukoista käy selville, että 87.6 % kaikista hoitopäivistä tuli kaupungin omien laitosten osalle sekä 33.3 % hoitopäivistä huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä mielisairaalat ja muut mielisairashoitolat käyttivät yksinään miltei puolet eli 49.2 % kaikista hoitopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa sekä Tervalammen työlaitoksessa, hoidettiin kaikista laitoshoidtoa saaneista 1,052 miestä, 883 naista ja 85 lasta eli kaikkiaan 2,020 eri henkilöä. Näiden huoltolautakunnan omien laitosten toimintaa selvitetään lähemmin seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä oleva työlaitos

Kertomusvuosi poikkeuksellisine poliittisine tapahtumineen aiheutti kunnalliskodinkin elämässä vuoden loppupuoliskolla huomattavia muutoksia. Lokakuun 12—13 p:nä evakuoitiin 608 laitosten hoidokkia Uudenmaan läänin maalaiskuntien kunnalliskoteihin, kaikkiaan 25 eri kuntaan, jota paitsi hoidokkien mukana seurasi 6 hoitajatarta ja 13 siivoojaa. Lisäksi joutui 14 laitosten viranhaltijaa osallistumaan sotatoimiin ja 16 hoitajatarta kenttä- y. m. sairaaloihin. Laitoksiin sodan ajaksi jääneiden suojaksi rakennettiin useita n. s. sirpalesuojia kellarikerroksiin ja nousivat näiden töiden kustannukset v:n 1939 osalta lähes 60,000 mk:aan.

Kertomusvuoden kuluessa kunnalliskoti menetti kuoleman kautta monivuotisen ansiokkaan lääkäriinsä professori V. Lassilan, joka kuoli huhtikuun 11 p:nä, sekä apulaisjohtajansa V. Terhon, jonka uutterasti suoritetun elämäntyön kuolema katkaisi lokakuun 4 p:nä; sitä paitsi työlaitoksen toimistoapulainen H. Salmenlinna haavoittui kuolettavasti vuoden lopulla Karjalan kannaksella.

Hoidokit. Kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa hoidettiin kertomusvuonna 1,879 täysikasvuista henkilöä (996 miestä ja 883 naista) sekä 85 lasta (44 poikaa ja 41 tyttöä), yhteensä 1,964 henkilöä, joista osa oli vuoden kuluessa sekä kunnalliskodissa, työlaitoksessa että Tervalammen työlaitoksessa ja eräät useampia kertoja joissakin näistä laitoksista. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 1,026 henkilöä,

vuoden varrella otettiin 938 ja poistettiin 1,545¹⁾. V:een 1940 jäi siis jäljelle laitoksiin 419 henkilöä, mutta on tähän lisättävä vuoden päättyessä elossa olevat evakuoituidet hoidokit luvultaan 596, joten laitosten kirjoissa vuoden lopussa oli yhteensä 1,015 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä, joiden joukkoon on luettu myös evakuoidut:

Siirtyi vapaaseen elämään	584	Karkasti laitoksesta	10
Lähetettiin kotikuntaansa	10	Kuoli	176
Siirrettiin muihin laitoksiin	157	Evakuoitiin	608
			Yhteensä 1,545

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

	Laitokseen otettuja	Laitokseen poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden		Laitokseen otettuja	Laitokseen poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ...	98	51	1,037	Heinäkuu ...	36	56	846
Helmikuu	82	67	1,053	Elokuu	45	74	841
Maaliskuu	91	85	1,042	Syyskuu	86	79	889
Huhtikuu	44	95	1,022	Lokakuu ...	130	697	585
Toukokuu	51	77	950	Marraskuu ..	51	50	396
Kesäkuu	41	59	885	Joulukuu ...	183	155	413
			Koko vuosi 938			1,545	829

Hoitopäiviä oli vuoden varrella 350,633, joista 310,019 kunnalliskodissa ja 40,614 työlaitoksessa. Tähän sisältyy 48,175 evakuoitujen hoitopäiviä eri kunnalliskodeissa. Hoitopäivät jakautuivat seuraavasti:

	Hoitopäiviä kaikkiaan			Hoitopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden	
	Kunnalliskoti	Työlaitos	Yhteensä	Kunnalliskoti	Työlaitos
Miesten	117,058	40,614	157,672	214	75
Naisten	188,560	—	188,560	214	—
Lasten	4,401	—	4,401	52	—
Kaikkiaan	310,019	40,614	350,633	205	75

Menot ja tulot. Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen talousarvion mukaiset menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	7,559,809: 80	Kunnalliskodin	117,555: 25
Työlaitoksen	1,757,927: 75	Työlaitoksen	364,706: 45
Yhteiset menot	992,251: 90	Luontoisetujen korv.	568,672: 80
Yhteensä	10,309,989: 45	Yhteensä	1,050,934: 50

¹⁾ Tähän sisältyy 608 evakuoitua hoidokkia, joita oikeastaan ei ole pidettävä laitoksesta poistettuina. Kun heidät laitoksen luetteloissa kuitenkin on merkitty muiden tavoin poistetuiksi, on hoidokkien vaihteluita esittävässä tekstiasetelmassa otettu heidätkin huomioon.

Näihin summiin on vielä lisättävä talousarvion ulkopuolella olevina menoina evakuoitujen hoidokkien hoidosta ja kuljetuksesta suoritettu menoerä 691,318: 90 mk, jolloin menojen yhteissumma nousee 11,001,308: 35 mk:aan, sekä tuloina kunnalliskotiin sijoitettuna olleen sotaväen majoituksesta laskettu hyvitys 78,144 mk, jolloin tulot nousevat kaikkiaan 1,129,078: 50 mk:aan.

Tuotannollisten laitosten nettovoitto kertomusvuonna oli 143,310: 10 mk alentuen edellisestä vuodesta 16.9 %:lla. Nettovoitosta oli maanviljelyksen osuus 33,407: 55 mk ja sikalan osuus 141,490: 50 mk, pesulaitoksen sen sijaan tuottaessa tappiota 31,587: 95 mk.

Bruttokustannus kunnalliskodin kirjanpidon mukaan hoidokkia ja päivää kohden, lapset ja evakuoituiden mukaan lukien, oli 31: 38 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot, saadaan hoidokkipäivän nettokustannukseksi 28: 16 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten nettotulot, alenee hoidokkipäivän kustannus 27: 75 mk:aan.

Hoidokkien työ. Työkykyisillä hoidokeilla teetettiin töitä laitosten taloustehtävissä ja työhuoneissa sekä maanviljelyksessä, sikalassa ja pesulaitoksessa. Hoidokeista oli 449 miestä ja 15 naista vuoden varrella korvaamassa työllään kaupungin heille antamaa köyhäinhoitoa, ja laskettiin heidän työkorvauksensa arvo 589,020: 90 mk:ksi.

Lääkärihoito. Lääkärihoidosta huolehti huhtikuun 11 p:ään saakka laitosten vakainainen lääkäri, professori V. Lassila, jonka mainittuna päivänä tapahtuneen kuoleman jälkeen lääkärintehtäviä hoidettiin väliaikaisin lääkärivoimin lokakuun 13 p:ään asti, jolloin lääketieteellisensiaatti G. Tötterman virkaan vakinaiseksi valittuna ryhtyi sitä hoitamaan. Poliklinikalla käyntien luku koko vuonna oli 2,451 ollen suurimmillaan helmikuussa (315 käyntiä) ja pienimmillään marraskuussa (104 käyntiä); joulukuussa ei poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi ollut lainkaan poliklinikakäyntejä.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 176, jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Verisuonten kalkkeutuminen	18	31	49
Sydän- ja munuaistaudit	16	27	43
Vanhudenheikkous	3	29	32
Syöpä	9	8	17
Aivotaudit	4	7	11
Keuhko- ja keuhkopussitaudit	5	5	10
Veri- ja aineenvaihtotaudit	4	5	9
Unitauti	2	—	2
Keskushermostotaudit	—	1	1
Vatsahaava	1	—	1
Itsemurha	1	—	1
Yhteensä	63	113	176

Evakuoitujen hoidokkien keskuudessa sattui näiden lisäksi 12 kuolemantapausta. Kaikkiaan kuoli siis hoidokeista 188 henkilöä.

Sielunhoito ja muu henkinen virkistystoiminta. Aikaisempaa tapaa noudattaen pidettiin jumalanpalveluksia kirkossa ja hartaushetkiä eri osas-

toilla. Kirkon ollessa sodan aikana varasairaalana, pidettiin jumalanpalveluksia m. m. pommisuojaissa.

Kirjaston ja lukusalin käyttöä koskevaa tilastoa koko vuodelta ei ole käytettävissä, kun niiden toiminta vuoden lopulla oli keskeytyksissä. Hoidokkien käytössä olivat kaikki Helsingissä ilmestyvät päivälehdet, yhteensä 33 suomenkielistä ja 13 ruotsinkielistä vuosikertaa.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin aikaisempaan tapaan etupäässä laitoksen omiksi tarpeiksi. Laitoksen hoidokkien maanviljelyksessä suorittamista hevospäivätoista velottiin 25 mk ja hoidokkipäivätoista 10 mk päivältä. Maanviljelyksen nettovoitto oli 33,407:55 mk; bruttomenot ja bruttotulot on mainittu s. 56 olevissa taulukoissa.

Sikala. Sikakanta käsitti vuoden alussa 356 ja lopussa 249 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 72 elävää eläintä ja 19,178 kg sianlihaa. Laitoksen omaan ruokatalouteen toimitettiin lihaa 22,792 kg. Sikalan nettotulo oli 141,490:50 mk.

Pesulaitos. Kunnalliskodin pesulassa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 361,239 kg (ed. vuonna 393,353 kg) vaatteita. Pesulaitoksessa työskenteli 2 hoitajaa, 17 palkattua pesijää ja keskimäärin 9 hoidokkia, joiden viimeksi mainittujen päivätyöstä pesulalta velottiin 10 mk. Pesulaitos tuotti tappiota 31,587:95 mk, mikä johtui toisaalta evakuoinnin aiheuttamasta tuntuvasta pesun vähentymisestä, toisaalta myös palkkamenojen noususta. Edellisenä vuonna pesula oli tuottanut voittoa 18,129:10 mk.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Kertomusvuonna hoidettiin Tervalammen työlaitoksessa kaikkiaan 179 eri henkilöä. Näistä oli laitoksessa yksinomaan köyhäinholtoain 56 §:n nojalla 166, yksinomaan 31 §:n nojalla 9 ja molempien pykälien nojalla 4 henkilöä. Edellisestä vuodesta oli jäänyt jäljelle 71 henkilöä, vuoden varrella otettiin 119¹⁾ ja poistettiin 159¹⁾, joten v:een 1940 jäi 31 henkilöä, joista 28 56 §:n ja 3 31 §:n nojalla. Poistetuista 145 siirtyi vapaaseen elämään, 7 siirrettiin muihin laitoksiin, 5 meni asevelvollisuuttaan suorittamaan, 1 siirrettiin velanmaksajaksi ja 1 n. s. pykälämieheksi.

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitokseen poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitokseen poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ...	8	8	69	Heinäkuu .	—	7	49
Helmikuu	19	16	68	Elokuu	2	10	39
Maaliskuu ...	14	13	68	Syyskuu ..	18	8	43
Huhtikuu	20	20	67	Lokakuu ..	19	29	50
Toukokuu	11	16	62	Marraskuu	2	7	39
Kesäkuu	6	17	55	Joulukuu .	—	8	35
				Koko vuosi ¹⁾	119	¹⁾ 159	54

¹⁾ Niihin lukuuihin nähden, jotka koskevat laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen hoidokkien määriä, on otettava huomioon, etteivät ne tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on saatettu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

Hoitopäivien lukumäärä koko vuonna oli 19,557.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 986,074: 85 mk ja bruttotulot 289,445: 20 mk. Maatilan nettovoitto oli 248,670: 80 mk. Bruttokustannus laitoksen kirjanpidon mukaan hoidokkia ja päivää kohden oli 50: 42 mk (rakennuskorjauksiin ja irtaimiston hankintaan käytetty 201,902: 65 mk huomioonottaen 60: 74 mk). Jos bruttokustannuksista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 35: 62 mk (ed. vuonna 31: 90 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, alenevat nettokustannukset hoidokkipäivältä 22: 91 mk:aan (ed. vuonna 20: 92 mk).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät metsätaloustehtävissä, peltoviljelystehtävissä, puutarhassa, navetassa, tallissa, sikalassa, taloustehtävissä ja rakennustehtävissä y. m. tehden kaikkiaan 16,319 työpäivää. Heidän laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa köyhäinhuoltoon tai niiden henkilöiden huoltoon, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 255,621: 35 mk:n arvosta.

Terveysten- ja sielunhoito y. m. Työlaitoksen lääkäri suoritti säännöllisiä tarkastuskäyntejä vastaanottoineen yhteensä 12 kertaa tarkastaen tällöin kaikkiaan 167 sairastapausta. Kuolemantapauksia ei ole sattunut.

Laitoksen sielunhoitotyö on ollut Vihdin seurakunnan papiston huolena, ja valistustoiminnasta ovat huolehtineet eri luennoitsijat. Hoidokkien käytettävänä on myös pieni kirjasto.

Maatila. Viljelty pinta-ala oli kertomusvuonna 202.12 ha. Se jakautui eri viljelyskasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat kylvö- ja satomäärät:

	Viljelysala, ha	Kylvömää- rä, kg	Sato	
			Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Kesanto, koko	15.34	—	—	—
» puoli	2.21	—	—	—
Ruis	10.82	1,870	8,500	786
Syysvehnä	11.74	2,710	23,551	2,006
Kevätvehnä	12.26	3,750	14,471	1,180
Kaura	35.48	8,830	70,278	1,981
Herne	3.51	1,040	5,100	1,453
Peruna	9.46	22,300	110,335	11,663
Lanttu	1.54	18	5,000	3,247
Rehjuurikas	4.33	110	36,160	8,351
Rehukaali	1.72	16	39,320	22,860
Vihantarehu	3.72	950	32,000	8,602
Heinä	63.50	—	108,000	1,701
Siemenheinä, timotei	1.68	—	270	161
» apila	1.84	—	190	103
Peltolaidun	13.09	—	—	—
Sekalaista	2.82	—	—	—
Puutarha	7.06	—	—	—

Lukuunottamatta syysvehnää ja perunaa ovat keskimääräiset sato-
tulokset edellisestä vuodesta pienentyneet.

Lannoitukseen käytettiin 1,350 kuormaa karjanlantaa, 760 kuormaa mutaa, 9,000 kg kalkkisalpietaria, 12,000 kg ammoniumsulfaattia, 20,000 kg superfosfaattia, 10,000 kg kotkafosfaattia ja 10,000 kg kalia (40 %).

Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3,469. Nautakarja käsitti vuoden alussa 105 ja lopussa 114 päätä. Lehmien (49.1 kpl) keskituotanto oli tarkastusvuonna 1938—39 3,295 kg maitoa, 134 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.1 %, ja säännöllisten (28 kpl) vastaavasti 3,496 kg, 139 kg ja 4.0 %. Rasvaprosentti oli siis molemmissa ryhmissä noussut. Sikalassa oli vuoden alussa 128 ja lopussa 143 eläintä. Teuraaksi myytiin 119 sikaa ja porsaita kaupattiin 92.

Yksityishoitoon (elätteelle) sijoitus

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 10 täyskasvuista henkilöä, joista 6 miestä ja 4 naista. Heidän hoitopäiviensä luku oli kaikkiaan 3,100. Sijoitetuista henkilöistä kuitenkin vain 5 miestä ja 3 naista oli yksinomaan sijoituskotihoidossa; muut saivat vuoden aikana lisäksi kotiaivustusta.

Kotiaivustukset

Kertomusvuonna jaettiin kotiaivustusta yhteensä 7,421 Helsingissä asuvalle varsinaiselle avunsaajalle, joista 4,915 sai yksinomaan kotiaivustusta vähintään 500 mk:n arvosta; loput olivat kotiaivustuksen ohella saaneet myös laitos- tai yksityishoitoa. Tilapäistä avustusta eli kotiaivustusta alle 500 mk:n arvosta sai edellisten lisäksi 3,804 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annettua kotiaivustuksesta on vielä joutunut osalliseksi 1,235 aviopuolisoa ja 3,137 lasta.

Seuraavasta yhdistelmästä käy selville perhesuhteet ja lasten luku niissä tapauksissa, joissa lapset ovat päässeet osallisiksi kotiaivustuksesta:

Lasten luku	Perheitä, joihin kuului			Yhteensä
	mies ja vaimo	mies	vaimo	
1	284	6	497	787
2	209	9	215	433
3	106	2	90	198
4	48	1	38	87
5	36	1	13	50
6	24	1	1	26
7	10	—	—	10
8	5	—	1	6
9	2	—	—	2
Yhteensä	724	20	855	1,599

Lapsia oli näissä perheissä siis yhteensä 3,137 eli keskimäärin perhettä kohden 2.0 (edellisenä vuonna 1.9).

Kun lasketaan yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiaivustusta saaneet sekä kotiaivustuksista osallisiksi joutuneet, saadaan summaksi 15,597, joka osoittaa niiden Helsingissä asuvien luvun, jotka suoraan tai välillisesti ovat päässeet nauttimaan kotiaivustuksia.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain ruokatavaroiden, jalkineiden, vaatteiden, polttopuiden y. m. muodossa. Rahana annettujen avustuksien osuus oli 90.2 % ja tarveaineina annettujen osuus 9.8 %. Mitä kotiaivustustasoon tulee, osoittavat kuukautta ja avustustapausta kohden suoritettut laskelmat sen kertomusvuonna jonkin verran kohonneen, mikä kehityssuunta johtui elinkustannusindeksien noususta. Niinpä ravintoindeksi oli vuoden jokaisena kuukautena korkeampi kuin vastaa-

vasti edellisenä vuonna. Kotiavustus tapausta kohden kuukaudessa, joloin perhekin on luettu yhdeksi tapaukseksi, on viime vuosina ollut seuraava:

V. 1934	257: 03	mk	V. 1937	306: 04	mk
» 1935	282: 29	»	» 1938	317: 15	»
» 1936	295: 62	»	» 1939	321: 68	»

Kertomusvuoden eri kuukausina on Helsingissä asuville jaettu kotiavustusta alla olevan taulukon osoittamin määrin:

Kuukausi	Kotiavustukset, mk					
	Rahana	Poltto- puina	Ruokana	Vaat- teina	Muussa muodossa	Yhteensä
Tammikuu	1,403,250	131,684	60,771	35,534	12,229	1,643,468
Helmikuu	1,438,065	98,855	63,074	27,236	12,219	1,639,449
Maaliskuu	1,466,921	59,929	63,674	19,352	13,371	1,623,247
Huhtikuu	1,452,479	49,094	62,226	10,473	11,451	1,585,723
Toukokuu	1,299,183	16,192	69,894	29,176	6,495	1,420,940
Kesäkuu	1,133,001	1,206	54,470	16,040	6,810	1,211,527
Heinäkuu	1,070,594	529	43,348	11,775	4,249	1,130,495
Elokuu	1,059,797	1,022	41,469	6,612	3,714	1,112,614
Syyskuu	1,106,946	56,389	48,202	11,880	6,960	1,230,377
Lokakuu	1,247,730	132,286	53,993	26,325	10,664	1,470,998
Marraskuu...	1,344,374	52,827	76,826	39,623	16,051	1,529,701
Joulukuu	1,077,634	17,419	25,682	8,430	16,485	1,145,650
Koko vuosi	15,099,974	617,432	663,629	242,456	120,698	16,744,189

Vastaavien avustustapauksien lukumäärä näkyy seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Koti- avustus- tapauksia	Näistä uusia avustustapauksia	
		Kaikkiaan	Syynä työttömyys
Tammikuu	4,773	332	213
Helmikuu	4,928	343	194
Maaliskuu	4,950	360	179
Huhtikuu	4,732	228	116
Toukokuu	4,379	156	64
Kesäkuu	3,932	107	40
Heinäkuu	3,625	124	19
Elokuu	3,498	122	37
Syyskuu	3,795	196	77
Lokakuu	4,410	354	185
Marraskuu	4,645	309	167
Joulukuu	4,386	542	405
Koko vuosi	52,053	3,173	1,696
Avustuskanslia, jonka toimesta avustus on annettu			
I	7,683	237	71
II	6,552	261	111
III	7,637	389	183
IV	8,467	400	154
V	7,518	536	237
VI	5,505	771	577
VII	8,691	579	363
Yhteensä	52,053	3,173	1,696

Päiväkodeissa oleskelun muodossa avustusta saaneet lapset on myöruettu muiden kotiavustusta saaneiden lukumäärään. Mainittakoon, että heitä oli 10 poikaa ja 7 tyttöä.

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuoden alusta lukien ovat työtuvat kaupunginvaltuuston lokakuun 26 p:nä 1938 työtupien ohjesääntöön vahvistamien muutosten kautta olleet jaettuina kolmeen osastoon, joista

A-osaston tarkoituksena on varata työskentelymahdollisuuksia varattomille täysikäisille henkilöille, joilla on kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka vanhuuden, henkisen tai ruumiillisen sairaalloisuuden, ruumiinvamman tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ainoastaan osittain pystyvät omalla työllään hankkimaan itselleen elatusta sekä joiden työtupiin ottaminen katsotaan yhteiskunnallisen huollon tarkoituksena mukaiseksi;

B-osaston tarkoituksena on varata työskentelymahdollisuuksia niille alkoholisti- ja irtolaisnaisille, lähinnä valvonta-asteella oleville, joilla on kotipaikkaoikeus Helsingissä ja joille ei ole onnistuttu saamaan sopivaa ansiotyötä muualla; sekä

C-osaston tarkoituksena on varata tilaisuutta ansioon ja itse-elatukseen varattomille, työttömyyden vuoksi yhteiskunnallista huoltoa tarvitseville työkykyisille, työhaluisille ja ilman omaa syytään työttömille naisille, joilla on kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Kaikkiaan oli kertomusvuonna toiminnassa 6 vakinaista työtupaa, joihin voitiin sijoittaa yhteensä 500 työntekijää, niistä C-osastolle 120. Sitä paitsi toimi tammikuun 23 p:stä toukokuun 23 p:ään ylimääräisenä C-osaston alaosasto, jossa oli 100 paikkaa ja jonka toiminta tapahtui ulkopuolella talousarvion myönnetyllä määrärahalta.

Miesten työtuvissa valmistettiin uusia huonekaluja, konttorikaappeja ja -hyllyjä, lasten leikkikaluja ja rantatuoleja, korjattiin huone- ja talouskaluja, suoritettiin maalaus- ja verhoilutöitä, jalkineiden korjauksia y. m. Naisten työtuvissa taas tehtiin sairaalavaatteita sekä suoritettiin puolustuslaitoksen ja suojeluskuntain vaatehankintoja, yksityisten ja liikkeiden ompelutyötilauksia, mattojen kudontaa y. m.

Työskentelevien lukumäärä vaihteli eri kuukausina s. 75 olevasta taulukosta lähemmin ilmenevällä tavalla. Mainittakoon tässä, että sanottu lukumäärä oli pienimmillään, 374, heinäkuun 13 p:n ja elokuun 9 p:n sekä suurimmillaan, 471, helmikuun 23 p:n ja maaliskuun 22 p:n välisenä aikana. Työpäivien luku koko vuonna oli 111,458.

Työtupien bruttomenot olivat 5,695,971: 15 mk ja bruttotulot 2,993,031: 15 mk, joten nettomenoksi jää 2,702,940 mk. Työntekijää ja työpäivää kohden laskettuna oli bruttomeno 51: 10 mk (ed. vuonna 30: 96 mk) ja nettomeno 24: 25 mk (ed. vuonna 18: 38 mk). Jos laskelmassa otetaan vielä huomioon vuoden päättyessä myymättömänä olevan valmistetaraston sekä työainevaraston arvo 1,389,554: 85 mk, supistuu nettomeno 11: 78 mk:ksi (ed. vuonna 14: 86 mk) työntekijää ja työpäivää kohden.

N.s. ehkäisevänä huoltokeinona on työtuvilla ollut huomattava kansantaloudellinen ja sosiaalinen merkityksensä, ja on sen avulla lukuisa joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita voitu varjella joutumasta suoranaisen

köyhäinhoitoavustuksen varaan. Niinkään työtupien erikoisosastot ovat merkittäväällä tavalla täyttäneet tehtävänsä, kuten tämän toimintakertomuksen irtolais- ja alkoholistihuoltoa sekä työttömyyshuoltoa selvittelevistä luvuista tarkemmin käy selville.

On syytä lopuksi huomauttaa, että työtupien A- ja C-osastoilla työskennelleitä henkilöitä ei ole tilastollisissa selvityksissä luettu avunsaajiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa; sen sijaan sisältyvät B-osastolla työskennelleet irtolais- ja alkoholistinaiset asianomaisiin irtolais- ja alkoholistitilastoihin.

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Alexandras understöd- rahasto	351: 65	hasto kainojen köyhien hyväksi	5,957: 10
Bergmanin, Maria, testa- menttirahasto	507: 95	Kordelinin, Alfred, avus- tusrahasto	10,950: —
Brobergin, Gustava Ka- tharina, y.m. rahastot	741: 60	Lampan, Elsa Maria, ra- hasto	769: 40
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux rahasto	538: 45	Laurentin, L. A., rahasto	625: 25
Gardbergin, Lisette, ra- hasto	50: 80	Mattson-Kivilän, Isak, puolisoiden apurahasto	11,313: 95
Grefbergin, Emma, ra- hasto	5,841: 60	Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	355: 55
Gripenbergin, Hedvig Charlotta, rahasto	568: 90	Sierckenin, Carl, rahasto	142: 25
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto	264: 15	Wavulinin, Waldemar, lahjoitusrahasto	761: 95
Holmströmin, John, ra-		Westzynthiuksen, W. J. S., testamenttirahasto	1,061: 65
			<u>Yhteensä 40,802: 20</u>

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustuksiksi 39 henkilölle yhteensä 11,737: 45 mk. Syynä näiden avustuksien tavallista pienempään lukumäärään oli se, että syksyllä ja vuoden lopussa suoritettavat pääjaot jäivät toimittamatta siirtyen seuraavan vuoden puolelle.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin, eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole myöskään tilastollisissa selvityksissä otettu huomioon, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuoltolain nojalla.

B. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 642 eri henkilöä, joista 176 miestä ja 466 naista. Sinä kolmivuotiskautena, jona voimassa olevan irtolaislain mukaista irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on kunakin vuotena ollut huollossa seuraavat lukumäärät henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364
1938	132	359	491
1939	176	466	642

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 264; erikseen oli miehistä uusia 79 ja naisista 185. Kuluneena kolmivuotiskautena on eri vuosina näiden n.s. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364
1938	71	171	242
1939	79	185	264
Yhteensä	268	602	870

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka ajanjaksona 1937—39 ovat olleet irtolaishuoltotoimpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 30.8 %, joten irtolaishuolto valtaosaltaan on ollut naisten huoltoa. Mainittakoon vielä, että kertomusvuonna huollettujen 642 henkilön lisäksi käsiteltiin irtolaisina 9 miestä ja 8 naista, jotka kuitenkin vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin alkoholistihuoltoon ja jotka tilastollisessa selvittelyssä on luettu alkoholisteihin. Seuraavassa esiintyvät selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, että uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa on ollut merkittävä ero verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 102 eli 15.6 %, erikseen miehistä 29.5 % ja naisista 10.7 %. Kaikista irtolaisista oli syntynyt, prosentteissa:

	Miehiä	Naisia	Kaikkiaan
Suomen kaupungeissa	48.9	28.7	34.8
» maalaiskunnissa	47.7	70.0	63.8
Ulkomailla	3.4	1.8	1.9
Yhteensä	100.0	100.0	100.0

Köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden perusteella ryhmittyvät kaikki irtolaishuollossa olevat seuraavalla tavalla:

Kotipaikka	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Helsinki	110	242	352
Helsinkiä ympäröivät kunnat ¹⁾	1	12	13
Uudenmaan läänin muut kaupungit	—	1	1
» » » maalaiskunnat	1	5	6

¹⁾ Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin mlk. ja Kulosaari.

Kotipaikka	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen muut kaupungit	15	35	50
» » maalaiskunnat	17	27	44
Valtion tapaukset	4	6	10
Tuntematon.....	28	138	1)166
	Yhteensä 176	466	642

Kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa oli selvitetystä siis 352:lla eli 54.8 %:lla (ed. vuonna 61.9 %), erikseen uusista irtolaisista 113:lla eli 42.8 %:lla (ed. vuonna 69.4 %). Muita kuin Suomen kansalaisia oli irtolaisissa 2 miestä ja 5 naista, minkä lisäksi 2 naisen kansalaisuus oli tuntematon. Äidinkielenä oli suomi 582:lla eli 90.7 %:lla, ruotsi 57:llä eli 8.9 %:lla ja loppuilla 3:lla jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ne perusteet, joiden nojalla asianomaiset henkilöt ovat lain mukaan voineet joutua irtolaishuollon alaisiksi, ovat: 1) kuljeksiva elämä, 2) tavanomainen työn vieroksuminen, 3) kerjuu, 4) ammattihaureus tai 5) jokin muu peruste. Ryhmittämällä irtolaiset tämän mukaisesti ja sitä perustetta silmälläpitäen, jota on katsottu pääperusteeksi heidän ensi kerran irtolaishuoltoon joutuessaan, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Kuljeksiva elämä	9	2	11
Työn vieroksuminen	4	—	4
Kerjuu	34	—	34
Ammattihaureus	—	462	462
Muu peruste	129	2	131
	Yhteensä 176	466	642

Irtolaisnaisten valtaosa 462 eli 99.1 %, joutui huoltoon ammattihaureuden perusteella ja loput 4 kuljeksivan elämän tai jonkin muun perusteen nojalla. Miehistä taas suurin osa, 129 eli 73.8 %, otettiin huoltoon »muilla perusteilla», s.o. olivat henkilöitä, jotka muulla elämäntavallaan kuin hauraudella tuottivat ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai siveellisyydelle²⁾. Huomattava on tämän ryhmän suuri kasvu edellisestä vuodesta, jolloin sen osuus oli 53.0 %. Kerjuun osuus supistui 19.8 %:iin (ed. vuonna 31.1 %) ja loput 7.4 % oli huollossa kuljeksivan elämän tai työn vieroksumisen perusteella. Uusiin miespuolisiin irtolaisiin nähden oli »muiden perusteiden» valta-asema vieläkin selvempi, 82.8 %, ja kerjuu oli perusteena vain 13.9 %:lla.

Huoltotoimenpiteet. Irtolaisten suhteen käytettäviä huoltotoimenpiteitä ovat, kuten tunnettua, varoitus ja sen ohessa mahdollinen kotikuntaan lähettäminen, irtolaisvalvonta sekä työlaitokseen tai pakkotyöhön määrääminen, minkä lisäksi työlaitoksesta ja pakkotyöstä ehdollisesti vapautuneet irtolaiset ovat määrääjän n.s. jälkivalvonnan alaisina. Alla olevasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuo-

1) Tuntemattomien suuri lukumäärä johtuu etupäässä siitä, että pakkotyöhön määrätystä ei kotipaikkaoikeutta ole selvitetty, koska kotipaikkaoikeuskysymyksellä ei heihin nähden ole huoltolautakunnan kannalta erikoisempaa merkitystä. —

2) Suurin osa näistä on ollut henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet väkijoumalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijoumien luvattomaan myyntiin.

toja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide.

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Varoitus	37	101	138
Kotikuntaan lähettäminen	6	22	28
Irtolaisvalvonta	34	107	141
Työlaitos	37	89	126
Pakkotyö	19	64	83
Jälkivalvonta	28	61	89
Ei toimenpidettä	15	22	37
Yhteensä	176	466	642

Vain varoitusasteelle jääneitä oli siis 21.5 % ja valvonta-asteelle 22.0 %, työlaitoksessa oli 19.6 % ja pakkotyössä 12.9 % sekä jälkivalvonnessa 13.9 %. Aivan vuoden lopussa huoltoon joutuneisiin 37 henkilöön ei ehditty vielä kertomusvuonna toimenpiteitä täytäntöönpanna. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 45.4 %, valvonta-asteelle 15.5 %, työlaitoksessa oli 11.4 % ja pakkotyössä 3.4 % sekä jälkivalvonnessa 1.9 %, minkä lisäksi 13.3 % oli sellaisia vuoden lopussa tulleita, joihin ei vielä ehditty huoltotoimenpiteitä soveltaa.

Seuraavasta yhdistelmästä selviää lisäksi, missä määrin eri irtolaisiin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoitaututtua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon, minkä lisäksi siitä myös ilmenee pitemmälle huollon asteelle ehtineisiin eri vaiheissa sovelletut toimenpiteet.

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	37	100	137
» irtolaisvalvonta	31	90	121
» työlaitos	23	30	53
» pakkotyö	15	61	76
» jälkivalvonta	9	11	20
Varoitus + kotikuntaan lähettäminen	6	22	28
» + irtolaisvalvonta	3	14	17
» + irtolaisvalvonta + työlaitos	—	3	3
Valvonta + työlaitos	5	30	35
» + työlaitos + jälkivalvonta	—	5	5
» + pakkotyö	2	—	2
Työlaitos + jälkivalvonta	18	36	54
» + jälkivalvonta + työlaitos	5	14	19
Pakkotyö + irtolaisvalvonta	—	1	1
» + pakkotyö	—	2	2
» + jälkivalvonta	1	7	8
Jälkivalvonta + työlaitos	3	7	10
Muut toimenpide-yhdistelmät	3	11	14
Ilman huoltotoimenpiteitä	15	22	37
Yhteensä	176	466	642

Työlaitokseen ja pakkotyöhön toimittamiseen nähden on huomattava, että poliisiviranomaiset joutuivat runsaasti soveltamaan irtolaislain 29 §:n 3 mom:ssa olevaa säännöstä, jonka mukaan poliisipäällikön on ilman edellä käyviä lievempiä huoltotoimenpiteitä tehtävä maaherralle irtolaisesta laitosesitys, jos tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä. Esitykset laitokseen lähettämiseksi teki poliisipäällikkö 145 ja huoltolautakunnan irtolaisosasto 3 tapauksessa. Erinäisistä käytännöllisistä syistä on laitokseen lähettämisesitykset melkein poikkeuksetta jätetty poliisiviranomaisten tehtäväksi. Ehdollisesti vapautettiin ennen vuoden päättymistä 3 pakkotyöhön toimitettua miestä ja 10 naista sekä työlaitoksiin toimitetuista 26 miestä ja 55 naista. Työlaitoksiin palautettiin 8 ehdollisesti vapautettua miestä ja 23 naista sekä pakkotyöhön 2 naista. Lopullisesti vapautettiin pakkotyöstä 6 miestä ja 28 naista sekä työlaitoksista 6 miestä ja 16 naista.

Hoitopäivien luku irtolaistyölaitoksissa oli kaikkiaan 33,859, niistä 8,145 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly hoitopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia.....	129	73.3	333	71.5	462	72.0
Naineita, yhdessä asuvia	24	13.6	37	7.9	61	9.5
» erossa asuvia	6	3.4	42	9.0	48	7.5
Eronneita	14	8.0	35	7.5	49	7.6
Leskiä.	3	1.7	19	4.1	22	3.4
Yhteensä	176	100.0	466	100.0	642	100.0

Laillistamatta yhdessä asuvia oli näistä 16 naista. Aviottomina syntyneitä oli kaikista irtolaisista 64 eli 10.0 %, erikseen miehistä 6.3 % ja naisista 11.4 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu miehistä 15 ja naisista 57.

Lapsia oli kaikkiaan 119 irtolaisella yhteensä 167, joista 69 irtolaisnaisella aviottomia lapsia 80.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteelliset osuudet prosenteissa olivat irtolaishuollossa olevien keskuudessa seuraavat:

	1) 18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Yhteensä
Miehet.....	6.8	37.5	31.8	14.8	6.3	2.8	100.0
Naiset.....	5.6	47.0	32.4	12.2	2.6	0.2	100.0
Kaikki	5.9	44.4	32.3	12.9	3.6	0.9	100.0

Kaikkien miespuolisten irtolaisten keski-ikä oli 32 v. 7 kk. ja naispuolisten 30 v. 7 kk. Nuorin irtolaismies oli 19 vuotias ja vanhin 63 vuotias, nuorin irtolaisnainen 19 vuotias ja vanhin 66 vuotias. Työlaitoksissa olleita

1) Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

ten miesten keski-ikä oli 33 v. 5 kk. ja naisten 30 v. 2 kk. sekä pakkotyössä olleitten miesten 34 v. 5 kk. ja naisten 35 v. 2 kk.

Koulusivistys. Koulusivistykseltään oli irtolaisista mitään koulua käymättömiä 52 eli 8.1 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 92 eli 14.3 %, kansakoulun käyneitä oli 440 eli 68.5 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 27 eli 4.2 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 8:lla eli 1.2 %:lla sekä kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys 19:llä eli 3.0 %:lla neljän irtolaisen koulusivistyksen ollessa tuntematon.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyneet irtolaiset seuraavasti:

	Miehet		Naiset	
	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	1	0.6	—	—
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	1	0.6	—	—
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	9	5.1	50	10.7
Liikkeenkilökontaa:				
a. päällystä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	5	2.8	11	2.4
b. työntekijöitä	2	1.1	21	4.5
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	46	26.2	153	32.8
Muita työntekijöitä	95	54.0	41	8.8
Merimiehiä ja kalastajia	7	4.0	—	—
Yleisten laitosten palveluskuntaa	2	1.1	—	—
Yksityisten palvelijoita	—	—	176	37.8
Muun elinkeinon harjoittajia	5	2.8	5	1.1
Iinan elinkeinoa tai tointa olevia	3	1.7	9	1.9
Yhteensä	176	100.0	466	100.0

Mitä yksityisiin ammatteihin tulee, muodostivat aputyöntekijät, luvultaan 75, suurimman ja muista selvästi erottuvan ryhmän miesten joukossa; suuruusjärjestyksessä seuraava ryhmä oli metalliteollisuustyöntekijät, joita oli 14. Naisista taas oli eniten kotiapulaisia, nimittäin 176, mutta myös tarjoilijat ja ravintola-apulaiset, luvultaan 69, tehdastyöläiset, luvultaan 53, sekä itsenäiset ompelijat, luvultaan 38, esiintyivät huomattavina ryhminä. Suurin osa irtolaisista oli tehdas- y.m. ammattityöntekijäin kodeista, kaikkiaan 184; muiden työläisten kodeista oli lähtöisin 169 sekä maataloutta, tai sen sivuelinkeinoja harjoittavien kodeista 104. Myös uudet irtolaiset ryhmittyneet sekä oman että vanhempiensa ammatin mukaan suhteellisesti samalla tavoin kuin kaikki irtolaiset.

Muita tietoja. Irtolaisiin nähden on edelleen selvitetty sellaisia yhteiskunnalliselta kannalta tärkeitä seikkoja kuin heidän aikaisempaa irtolaisuuttaan, rikollisuuttaan, erinäisiä tarttuvaa sairauksiaan, asumisolosuhteitaan, alkoholikäyttöään y.m.s.

Kaikista irtolaisista oli 170 eli 26.5 % sellaisia, joita ei oltu aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta ja kerjuusta. Ensimmäinen irtolaiskäsitteily oli yleensä tapahtunut varhaisessa iässä. Kun otetaan huomioon nekin, jotka vasta kertomusvuonna ensi kerran joutuivat irtolaiskäsitteilyyn, havaitaan, että miehistä oli 62.5 % ja naisista 78.3 % joutunut ensi kerran irtolaisena

käsitellyksi alle 25 vuotiaina sekä vastaavasti alle 21 vuotiaina miehistä 42.6 % ja naisista 45.5 %.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 310 eli 48.3 % kaikista, miehistä erikseen 121 eli 68.3 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 48.1 %. Kaikista tuomituista oli 176 kaksi tai useamman kerran tuomittuja, niistä miehiä 84. Omaisuusrikokset olivat olleet irtolaisten yleisimmin tekemiä rikoksia, nimittäin 69.0 % kaikista, seuraavalla sijalla oli väkijuomalainsäädäntöön kohdistuneiden rikosten osuus 16.7 %, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 5.1 % lopun ollessa muita tai laadultaan tuntemattomia rikoksia. Rikoksista tuomitut irtolaiset olivat yleensä tehneet ensimmäisen rikoksensa nuorina, miehistä 53.7 % alle 21 vuotiaina ja 65.3 % alle 25 vuotiaina, naisista vastaavasti 39.5 % ja 62.4 %.

Sukupuolitautia oli aikaisemmin sairastanut miehistä 18 ja naisista 386 sekä kertomusvuonna 1 mies ja 37 naista; miehiä koskevat tiedot perustuvat heidän omiin ilmoituksiinsa. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 5 miestä ja 12 naista sekä kertomusvuonna 1 mies ja 5 naista. Mielisairaalassa oli aikaisemmin hoidettu 1 miestä ja 10 naista.

Irtolaisten väkijuomien käyttöä koskeva selvitys osoitti, että vain 45 eli 7.0 % oli raittiita, 303 eli 47.2 % käytti väkijuomia jonkin verran ja 290 eli 45.2 % juopotteli, minkä lisäksi 4 henkilön väkijuomien käytöstä ei ollut tietoja.

Kertomusvuonna asuivat irtolaiset pääasiassa seuraavasti:

Asui:	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	22	12.5	39	8.4	61	9.5
Asukkina	32	18.2	199	42.7	231	36.0
Yömajassa	49	27.8	12	2.6	61	9.5
Muulla ¹⁾	73	41.5	216	46.3	289	45.0
Yhteensä	176	100.0	466	100.0	642	100.0

Köyhäinhoitoa ennen kertomusvuotta oli irtolaisista saanut 324 henkilöä eli 50.5 % kaikista, erikseen miehistä 113 eli 64.2 % ja naisista 211 eli 45.3 %. Kertomusvuonna sai köyhäinhoidon avustusta 82 miestä ja 38 naista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli 50,427: 80 mk. Lisäksi hoidettiin heitä, lukuunottamatta irtolaistyölaitoksia, köyhäinhuoltotoimenpitein muissa laitoksissa yhteensä 3,569 hoitopäivää, jotka jakautuivat seuraavalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten hoitopäiviä	Naisten hoitopäiviä	Hoitopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	21	389	410
Työlaitokset	639	—	639
Sairaalat	297	1,089	1,386
Mielisairaalat	412	383	795
Muut laitokset	—	339	339
Yhteensä	1,369	2,200	3,569

¹⁾ Tarkoittaa lähinnä hotelleissa ja matkustajakodeissa asuvia sekä asunnottomia.

Kustannukset. Kaupunkikunnan kustannukset irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 690,801:20 mk:aan, mistä hallintomenoja 372,497:95 mk. Jos tästä kuitenkin vähennetään etupäässä muilta kunnilta perityt korvaukset 41,932:60 mk, jää nettokustannuksiksi 648,868:60 mk eli kutakin huollossa ollutta irtolaista kohden 1,010:70 mk (ed. vuonna 933:23 mk).

Irtolaishuollon tulokset. Tällä vaikeasti hoidettavalla huollon alalla on osittain, varsinkin miesten kohdalla, saavutettu tyydyttäviäkin tuloksia. Huomattavaa apua on huoltoviranomaisilla tällöin ollut kaupungin erityisesti tätä tarkoitusta varten varaamasta ulkotyömaasta, jonne on voitu sijoittaa useita kymmeniä etupäässä valvonta-asteella olevia irtolaismiehiä yhdessä alkoholistien kanssa. Naispuolisiin irtolaisiin nähden sen sijaan tuloksiin pääseminen on osoittautunut paljon vaivalloisemmaksi. Hyvää tukea on lautakunnalla heidän kohdallaan ollut siitä, että se on voinut sijoittaa heitä asianomaiselle työtupien osastolle, jossa keskimäärin päivää kohden laskettuna on ollut 16 naispuolista irtolaista. Tässä on syytä vielä mainita, että kaikista v. 1937—38 huoltoon otetuista irtolaisista oli 228 sellaisia, joita ei enää kertomusvuonna tarvinnut pitää huollossa, mikä seikka osaltaan osoittaa, että mahdollisuuksia tyydyttävien tuloksien saavuttamiseksi on olemassa.

C. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 855 eri henkilöä, joista 817 miestä ja 38 naista. Niiden kolmen vuoden aikana, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421
1938	764	41	805
1939	817	38	855

Kuten asetelmasta havaitaan, on kertomusvuonna poikkeuksellisista olosuhteista huolimatta saavutettu ennätysluku huollettuihin alkoholisteihin nähden.

Kertomusvuonna huollossa olleiden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 502 miestä ja 30 naista eli yhteensä 532, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kerran vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteeksi joutui 315 miestä ja 8 naista eli kaikkiaan 323 henkilöä. Näitä n.s. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421
1938	484	24	508
1939	315	8	323
Yhteensä	1,184	68	1,252

Uusien alkoholistien yhteissumma 1,252 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi kuluneena kolmivuotiskautena. Naisia oli näistä kaikista vain 5.4 %. On vielä mainittava, että alussa esitetyn kokonaisluvun lisäksi alkoholisteina on käsitelty myös 12 henkilöä, jotka kuitenkin ennen pitkää vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin irtolaisuhoitokäsittelyyn ja on heidät tilastollisessa selvityksessä luettu irtolaisiin. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on kuitenkin tärkeimmässä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä joka neljäs eli 25.4 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt prosentteissa laskien:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	47.7	34.2	47.1
» maalaiskunnissa	49.6	60.5	50.1
Ulkomailla tai tuntemattomassa paikassa	2.7	5.3	2.8

Muita kuin Suomen kansalaisia oli alkoholisteissa 9 miestä. Äidinkielenä oli suomi 749:llä eli 87.6 %:lla, ruotsi 103:lla eli 12.0 %:lla ja 3:lla jokin muu kieli.

Huollon peruste. Perusteita, joiden nojalla alkoholistien suhteen on ryhdytty lainmukaisiin huoltotoimenpiteisiin, erotetaan tilastossa: 1) vaarallisuus, 2) häiriö tai pahennus, 3) elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 4) joutuminen läheisen henkilön rasitukseksi, 5) köyhäinhoidon tarve, 6) juopumuspidätykset sekä 7) vapaaehtoisuus.

Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät ensiksi on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	34	4.2	2	5.2	36	4.2
Häiriö tai pahennus	306	37.5	26	68.4	332	38.8
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	121	14.8	1	2.7	122	14.3
Rasitukseksi joutuminen	96	11.7	4	10.5	100	11.7
Köyhäinhoidon tarve	29	3.5	1	2.7	30	3.5
Juopumuspidätykset	223	27.3	4	10.5	227	26.6
Vapaaehtoisuus	8	1.0	—	—	8	0.9
Yhteensä	817	100.0	38	100.0	855	100.0

Huomattavin osa alkoholisteista, 332 eli 38.6 %, oli joutunut huoltoon sen perusteella, että oli ollut ilmeiseksi häiriöksi tai pahennukseksi ympäristölleen, ja kasvoi tämän ryhmän osuus tuntuvasti edellisestä vuodesta. Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyönnin, omaistensa rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta oli alkoholistihuoltoon joutunut 29.5 %, näiden perusteiden oltua edellisessä vuonna ensi sijalla. Juopumuspidätysten määrä oli perusteena 26.6 %:lla, ja vaarallisuus 4.2 %:lla, edustaen näistäkin kumpikin hieman suurempaa osuutta kuin

edellisenä vuonna. Uusien alkoholistien kohdalla oli perusteista häiriöllä ja pahenuksella vieläkin selvempi johtoasema tehden sen osuus 49.2 %, juopumuspidätykset olivat perusteena 25.7 %:lla, taloudelliset seikat 20.1 %:lla sekä vaarallisuus 2.8 %:lla. Vapaaehtoisina oli alkoholistihuollossa kaikkiaan 8 miespuolista alkoholistia (niistä 7 uutta) ¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien palauttamiseksi raittiseen ja säännölliseen elämäntapaan voidaan alkoholistilain mukaan edeltävänä toimenpiteenä käyttää varoitusta ja sen yhteydessä tapahtuvaa ohjausta ja tukevaa toimintaa. Varsinaisina huoltotoimenpiteinä tulevat kysymykseen raittiusvalvonta ja hoito yleisessä alkoholistihuoltolassa. Alkoholistihuoltolasta pois päästetty henkilö on vielä sen jälkeen lain määräämän ajan raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonaksi. Lautakunnan alkoholistihuolto-osaston työlle on ollut edelleen suureksi avuksi, että se on saanut sijoittaa etupäässä valvonnassa olevia alkoholisteja työhön erityisesti tätä tarkoitusta varten järjestetylle kaupungin työmaalle, jossa samanaikaisesti on ollut työssä yhdessä irtolaisten kanssa keskimäärin 37 miestä. Huollossa olleiden alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	232	28.4	7	18.4	239	28.0
Raittiusvalvonta	281	34.4	15	39.5	296	34.6
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	55	6.7	4	10.5	59	6.9
» täytäntöönpantu	26	3.2	3	7.9	29	3.4
Jälkivalvonta	223	27.3	9	23.7	232	27.1
Yhteensä	817	100.0	38	100.0	855	100.0

Luonnollisen kehityksen tulosta on, että jälkivalvonta-asteelle ehtineiden alkoholistien osuus on ollut monin verroin suurempi kuin edellisinä vuosina. Sen sijaan niiden luku, jotka vuoden lopussa olivat edelleen alkoholistihuoltolassa, oli poikkeuksellisten olojen johdosta supistunut lähes viidennekseen edellisen vuoden määrästä, ja vaikka otetaan huomioon nekin joiden kohdalla huoltolaanlähettämispäätöstä ei syystä tai toisesta kertomusvuoden aikana pantu täytäntöön, nousi huoltolahoito-asteella olevien koko osuus vain 10.8 %:iin sen edellisenä vuonna oltua 27.0 %. On kuitenkin huomautettava, että jos kaikki ne alkoholistit, jotka olivat saaneet tai joille oli suunniteltu annettavaksi huoltolahoitoa eli siis ryhmiin »huoltolahoito» ja »jälkivalvonta» luetut lasketaan yhteen, havaitaan heidän lukunsa nousevan runsaaseen kolmannekseen kaikista huolletuista alkoholisteista, mikä suhde vallitsi edellisenäkin vuonna.

Uusiin alkoholisteihin nähden on varoitusaste jäänyt ainoaksi toimenpiteeksi suhteellisesti huomattavasti useammin kuin edellisinä vuosina eli kaikkiaan 65.0 %:ssa tapauksia; raittiusvalvonnassa oli heistä 19.8 %, huoltolahoitoon määrättyinä 7.4 % sekä jälkivalvontaan ehtineitä 7.8 %.

¹⁾ Huomattava on, että vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sen jälkeen kuin asianomaiset ovat vapautuneet huoltoloista ja joutuneet n. s. jälkivalvontaan.

Seuraava yhdistelmä osoittaa lisäksi, missä määrin eri alkoholisteihin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittaututtua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon.

Huoltotoimenpiteet	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	232	7	239
» valvonta	261	14	275
» huoltolahoito (täytäntöönpanematon) ...	12	1	13
» » (täytäntöönpanu)	16	2	18
» jälkivalvonta	31	4	35
Varoitus + valvonta	17	—	17
» + » + huoltolah. (täytäntöönpanem.)	1	—	1
» + huoltolahoito (täytäntöönpanematon)	4	—	4
» + » (täytäntöönpanu)	1	—	1
» + » + jälkivalvonta	2	—	2
Valvonta + huoltolahoito (täytäntöönpanematon)	26	3	29
» + » (täytäntöönpanu)	4	1	5
» + » + jälkivalvonta	17	—	17
Huoltolahoito + jälkivalvonta	154	5	159
» + » + valvonta	1	1	2
» + » + huoltolah. (täytäntöönpanematon)	8	—	8
» + » + huoltolah. (täyt. p.)	2	—	2
» + » + huoltolah. + jälkivalv.	12	—	12
Jälkivalvonta + valvonta	2	—	2
» + huoltolahoito (täytäntöönpanematon)	3	—	3
» + » (täyt. pantu)	3	—	3
» + » + jälkivalvonta	7	—	7
» + » + » + huoltolahoito (täytäntöönpanematon)	1	—	1
Yhteensä	817	38	855

Hoitopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 36,833, niistä 35,201 miesten ja 1,632 naisten.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäättyyn nähden ryhmittäytyivät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	341	41.7	9	23.7	350	40.9
Naimisissa olevia	364	44.6	19	50.0	383	44.8
Eronneita	92	11.3	6	15.8	98	11.5
Leskiä	20	2.4	4	10.5	24	2.8
Yhteensä	817	100.0	38	100.0	855	100.0

Naimisissa olevista miehistä asui kuitenkin 65 ja naisista 9 erossa aviopuolisostaan. Laillistamatta yhdessä asuvia oli kaikista alkoholisteista 10 miestä ja 2 naista. Aviottomina syntyneitä oli alkoholisteista 5.6 %, erikseen miehistä 6.0 % ja naisista 2.6 %. Kodin ulkopuolella oli kasva-

tettu 5.8 % kaikista alkoholisteista, miehistä erikseen 5.9 % ja naisista 5.8 %.

Lapsia oli 382 alkoholistilla yhteensä 766, joista aviottomia 30 eli 3.9 %. Miehillä oli keskimäärin enemmän lapsia, 2.0, kuin naisilla, 1.7.

Ikä. Alkoholistihuoltoon joutuneiden ikäryhmitys osoittaa, kuten aikaisemminkin, että suurin osa alkoholisteista on 30—39 vuotiaita, nim. 45.0 %. Myös 40—49 vuotiaita on runsaasti, 28.2 %. Alle 21 vuotiaita oli vain 0.7 % kaikista huoltoon joutuneista ja 50 vuotta vanhempiakin oli vain 12.6 %. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Kaikkiaan
Luku	3	3	115	385	241	90	18	855
%.....	0.4	0.4	13.4	45.0	28.2	10.5	2.1	100.0

Kaikkien alkoholistihuollossa olleiden miesten keski-ikä oli 38 v. 7 kk. ja naisten 40 v. 3 kk. sekä uusien alkoholistien vastaavasti 37 v. 1 kk. ja 34 v. 3 kk. Eriksien laskettuna oli alkoholistihuoltoloissa olleiden miesten keski-ikä 38 v. 1 kk. ja naisten 39 v. 4 kk.

Koulusivistykseltään oli alkoholisteista mitään koulua käymättömiä 55 eli 6.4 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 107 eli 12.5 %, kansakoulun käyneitä oli 505 eli 59.1 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 45 eli 5.3 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilas-sivistys oli 65:llä eli 7.6 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 12 eli 1.4 % ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 66:lla eli 7.7 %:lla.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

	Miehet		Naiset	
	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	34	4.2	1	2.6
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	4	0.5	—	—
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	76	9.3	5	13.2
Liikehenkilökuntaa:				
a. päällystä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	65	7.9	4	10.5
b. työntekijöitä	9	1.1	3	7.9
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	344	42.1	8	21.1
Muita työntekijöitä	240	29.4	10	26.3
Merimiehiä ja kalastajia	15	1.8	—	—
Palveluskuntaa	16	2.0	—	—
Yksityisten palvelijoita	—	—	3	7.9
Muun elinkeinon harjoittajia	8	1.0	3	7.9
Ilman elinkeinoa tai tointa olevia	6	0.7	1	2.6
Yhteensä	817	100.0	38	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat edelleenkin tehdas- y. m. ammattityöntekijät kuuluen siihen 41.2 % kaikista alkoholisteista. Myös muiden työntekijäin (apu-, satama- y. m. työntekijäin) osuus oli huomattava, 29.2 %. Seuraavina suuruusjärjestyksessä olivat itsenäiset liikkeenharjoittajat 9.5 %:lla, liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta 8.1 %:lla sekä virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat 4.1 %:lla. Naisten kes-

kuudessa olivat suurimpina ryhminä muut työntekijät (aputyöntekijät, siivoajat y. m. s.), tehdas- y. m. ammattityöntekijät sekä itsenäiset liikkeenharjoittajat.

Vanhempiensa ammatin mukaan ryhmittäytyivät kaikki alkoholihuoltoon otetut siten, että 280 oli ammattityöntekijäin, 143 maatalousammattaje harjoittavien, 138 itsenäisten liikkeenharjoittajien, 125 »muiden työntekijäin», 44 yleisten tai yksityisten laitosten palveluskuntaan kuuluvien henkilöiden ja 41 virkamiehien ja vapaiden ammattien harjoittajien koosta muiden ammattiryhmien ollessa aivan vähäisiä.

Muita tietoja. Yllä olevien selvitysten lisäksi on jatkuvasti tutkittu alkoholistien juopottelun laatua, rikollisuutta, sairauksia, niitä olosuhteita, joissa he asuvat y. m. ja esitetään seuraavassa eräitä tärkeimpiä täten saatuja tietoja.

Alkoholihuoltoon otettujen henkilöiden juopottelun ja heidän pääasiallisesti käyttämiensä väkijuomien laatua valaisee seuraava yhdistelmä:

Väkijuomien laatu	Juopottelun laatu						Alkoholisteja kaikkiaan		
	jatkuva		kausittainen		säännötön		Miehiä	Naisia	Yhteensä
	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia			
Väkevät juomat.....	243	11	75	5	485	21	803	37	840
Olut.....	3	—	—	—	11	1	14	1	15
Yhteensä	246	11	75	5	496	22	817	38	855

Pääasiallisesti viiniä käyttäviä ei ollut lainkaan, mutta 81 väkevien juomien ja oluen ryhmiin luetuista alkoholisteista käytti sitä lisäjuomana samoin kuin 531 väkevien juomien alkoholista käytti lisäksi olutta. Mainittakoon vielä, että lisäjuomana oli 122 alkoholistilla tapana käyttää teknillisiä juomia, s. o. denaturoitua spriitä, eau de cologneä y. m. Väkijuomien käytön olivat alkoholistit aloittaneet alla olevan yhdistelmän osoittamassa iässä:

	Väkijuomien käyttö alkoi huoltoon joutuneiden ollessa					Alkoholisteja kaikkiaan
	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	25—29 v.	30— v.	
Miehet.....	215	352	145	74	31	817
Naiset.....	6	6	11	8	7	38
Kaikki, luku.....	221	358	156	82	38	855
» %.....	25.9	41.9	18.2	9.6	4.4	100.0

Rikoksista tuomittuja ¹⁾ oli alkoholisteista 296 eli 34.6 %, joista 7 naista. Näistä oli 148 miestä kaksi tai useamman kerran tuomittuja. Omaisuusrikokset olivat olleet alkoholistien yleisimmin tekemiä rikoksia, 61.1 % kaikista, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 13.7 %, väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia 13.0 % ja loput muita rikoksia. Rikoksista tuomituista alkoholisteista oli huomattava osa tehnyt ensimmäisen rikoksensa sangen nuorella iällä, nim. alle 21 vuotiaana miehistä 35.3 % ja naisista

¹⁾ Tiedot perustuvat pääasiallisesti asianomaisten omiin ilmoituksiin.

14.3 %; jos tämä ikäraja korotetaan 25 vuoteen, niin pysyy naisten prosenttiluku samana, mutta miehistä kaikkiaan 56.4 % oli ensi kerran joutunut rikosten teille tätä ikärajaa nuorempina. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 328 eli 38.4 %, niistä naisia 21.

Sukupuolitautia oli ennen huoltoonjoutumisvuotta sairastanut 234 miestä ja 17 naista; kertomusvuonna näitä oli 5 miestä ja 1 nainen. Keuhkokuortautia oli aikaisemmin sairastanut 13 miestä ja 1 nainen, kertomusvuonna 9 miestä. Mielisairaaloissa ¹⁾ oli hoidettu 141 miestä ja 5 naista.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, missä alkoholistit kertomusvuonna suurimman osan vuotta asuivat:

Asui:	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	394	48.2	17	44.7	411	48.1
Asukkina	134	16.4	8	21.1	142	16.6
Yömajassa	193	23.6	7	18.4	200	23.4
Muualla	96	11.8	6	15.8	102	11.9
Yhteensä	817	100.0	38	100.0	855	100.0

Työssä oli miehistä 762 eli 93.3 % ja naisista 28 eli 73.7 %. Työttöminä oli 47 miestä ja 9 naista. Pysyväisesti työkyvyttömiksi todettiin 8 miestä ja 1 nainen.

Köyhäinhuoltoavustusta oli ennen huoltoon joutumistaan saanut miehistä 590 ja naisalkoholisteista 20, yhteensä 610 henkilöä eli 71.3 % kaikista alkoholisteista. Kertomusvuonna sai köyhäinhoidon avustusta 249 miestä ja 6 naista, yhteensä 255 henkilöä eli 29.3 % kaikista alkoholisteista. Heidän saamansa kotiaavustuksen määrä oli kaikkiaan 209,484:55 mk. Lisäksi hoidettiin heitä köyhäinhuoltolain nojalla eri laitoksissa seuraavien lukujen lähemmin osoittamalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten hoitopäiviä	Naisien hoitopäiviä	Hoitopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	509	426	935
Työlaitokset	8,966	—	8,966
Sairaalat	2,485	35	2,520
Tuberkuloosisairaalat	372	—	372
Mielisairaalat	1,717	—	1,717
Yhteensä	14,049	461	14,510

Kustannukset. Kaupunkikunnan kustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 700,589:45 mk:aan, josta hallintomenoja oli 372,122:95 mk. Jos kuitenkin otetaan huomioon alkoholistihuollosta perityt korvaukset 56,118:50 mk, alenevat kustannukset 644,470:95 mk:aan, mikä kutakin huollossa ollutta alkoholistia kohden tekee 753:77 mk.

Alkoholistihuollon tulokset. Alkoholistien huollossa saavutetut tulokset eivät asian laadusta johtuen yleensä ole helposti valaistavissa yksinomaan numerotiedoin. Tuloksia tarkasteltaessa on niinkään otettava varteen, että alkoholistikanslian työ on suureksi osaksi kohdistunut vaikeisiin

¹⁾ Hoidon syynä ei ole tarvinnut olla varsinainen mielisairaus, koska vaikeimpia alkoholisteja on aikaisemmin huoltoloiden puuttuessa täytynyt hoitaa mielisairaaloissa.

alkoholistitapauksiin, joihin nähden tulokset useinkin ovat heikkoja. Paljon myönteisiäkin tuloksia on sentään havaittavissa. Niinpä täytöntöön panemattomia huoltolaanlähettämisspäätöksiä oli v:sta 1937 lähtien kertomusvuoden lopussa kaikkiaan 109. Samaten osoittaa edullista kehitystä se, että kertomusvuonna huoltoloista ehdollisesti vapautetuista 155 alkoholista vain 21 on täytynyt palauttaa sinne takaisin. Niinikään voidaan mainita, että v. 1937—38 huoltoon otetuista alkoholisteista oli kaikkiaan 397 sellaista, joita ei enää v. 1939 ole tarvinnut pitää huollossa.

Merkillepantava seikka on, että alkoholistien huolto pääkaupungissa tapausten vaikeasta laadusta huolimatta on ollut valta-osaltaan avo- huoltoa. Vain kolmannes huollettavista on jouduttu toimittamaan huoltola- hoitoon. Joskaan huollettavat eivät läheskään aina ole palanneet raittii- seen ja säännölliseen elämäntapaan, on kuitenkin useimpien kohdalla voitu havaita elämäntapojen muutos parempaan päin, samalla kuin juopottelun aiheuttamat sosiaaliset haitat ovat pienentyneet, jopa monessa tapauk- sessa kokonaan hävinneetkin. Lopuksi on syytä huomauttaa siitä, että puhjenneen sodan johdosta alkoholistien huolto joutui kertomusvuoden viimeisenä neljänneksenä suurien rajoitusten alaiseksi m. m. siksi, että osa alkoholistihuoltokanslian virkailijakuntaa joutui asepalvelukseen tai mui- hin tehtäviin sekä että alkoholistihuoltoloiden toiminta vuoden loppu- puolella melkein kokonaan keskeytyi.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian toiminnan taustaksi on edelleen katsottu olevan syytä esittää eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne kosket vat Helsingissä asuvia henkilöitä.

N. s. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 8,394 eri henkilöä, joista miehiä 7,815 ja naisia 579. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 407 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 3,468 ja syytteeseen asetettiin 2,268 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 17,284, mikä oli vähemmän kuin kahtena edellisenä vuonna. Tähän vähennykseen vaikutti lähinnä vuoden loppukuukausien poikke- ukselliset olosuhteet, jolloin juopumuspidätyksissä tapahtui jyrkkä lasku. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuoden aikana oli kutakin pidätettyä miestä kohden 2.08, kutakin naista kohden 1.74 ja kutakin henkilöä kohden 2.06. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja elokuussa, vähiten joului- ja marraskuussa.

Viikonpäivittäin jakautuivat pidätykset siten, että lauantaisin sattui niitä runsaimmin, 21.6 % kaikista pidätyksistä. Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekiste- röityjä 789 sekä irtolaisina rekisteröityjä 309.

Juopumuspidätykset v. 1937—39 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisi- laitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidä- tyksiä
1937	16,640	1,563	18,203	20,357	3,717
1938	17,464	1,604	19,068	20,155	2,691
1939	15,711	1,573	17,284	18,031	2,320

Ammatin mukaan v. 1939 pidätetyt jakautuivat seuraavasti:

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	344	4.4	—	—	344	4.1
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	43	0.6	—	—	43	0.5
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	575	7.4	70	12.1	645	7.7
Liikehenkilökuntaa:						
a. päällystä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	371	4.7	25	4.3	396	4.7
b. työntekijöitä	149	1.9	—	—	149	1.8
Tehdas- y. m. ammattityöntekijöitä	3,470	44.4	200	34.5	3,670	43.7
Muita työntekijöitä	2,324	29.7	133	23.0	2,457	29.3
Merimiehiä ja kalastajia	247	3.2	—	—	247	2.9
Yleisten laitosten palveluskuntaa	137	1.8	—	—	137	1.6
Yksityisten palvelijoita	—	—	64	11.1	64	0.8
Muun elinkeinon harjoittajia	50	0.6	50	8.6	100	1.2
Ilman elinkeinoa tai tointa olevia	105	1.3	37	6.4	142	1.7
Yhteensä	7,815	100.0	579	100.0	8,394	100.0

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä, syntymäpaikasta sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena ja eri viikonpäivinä on julkaistu taulukko-osastossa, tauluissa 9, 10 ja 26.

D. Työttömyyshuolto

Työttömyyshuolto, lukuunottamatta työttömyystöiden teettämistä, on kertomusvuonna jo kolmannen vuotensa ollut huoltoviraston työttömyyshuoltokanslian hoidettavana. Hyvien suhdanteitten johdosta oli kanslian liike edellisiä vuosia vähäisempää. Niinpä työttömyyshuoltokortistoon ottamista koskevia anomuksia jätti työttömyyshuoltokansliaan selontekovuonna kaikkiaan 1,934 eri henkilöä (ed. vuonna 2,495), ja sisältyy tähän lukuun myös edellisestä vuodesta kertomusvuoteen siirtyneet henkilöt, sikäli kuin he edelleen ovat ilmoittautuneet kansliaan. Kun kuitenkin anomuksista hylättiin 61 ja hyväksytyistäkin 107 jätti työttömyyskorttinsa noutamatta, supistui kortistoon lopullisesti otettujen luku 1,766 henkilöksi, joista miehiä oli 1,235 ja naisia 531. Miesten kohdalla oli vähennystä edelliseen vuoteen verraten 25.0 % ja naisten kohdalla 12.1 %.

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kortistossa olevista 1,766 henkilöstä 360 eli 20.4 %, erikseen miehistä 24.6 % ja naisista vain 10.5 %. Maalaiskunnissa syntyneitä oli kaikkiaan 63.7 %, miehistä runsaasti yli puolet ja naisista yli $\frac{3}{4}$.

Kotipaikka oikeus Helsingissä oli 1,632 henkilöllä eli 92.4 %:lla, ulkomaissa 130 eli 7.4 %:lla ja n. s. valtion tapauksia oli 4 eli 0.2 %.

Miesten työttömyyshuoltotoita ei kertomusvuonna ole katsottu tarvittavan järjestää. Naiset on osoitettu naisten työtuvalla järjestettyihin töihin. Valtion työttömyyshuoltotoissa ei koko vuonna ollut yhtään henkilöä kortistossa olevista.

Seuraavasta taulukosta käy selville kunkin kuukauden lopussa työttömyyskortistossa kaikkiaan olevien, huoltotoihin osoitettujen ja ilman työtä olevien lukumäärät:

Kuukausi	Kunnan työttömyyshuoltotöissä olevia naisia			Ilman työtä olevia			Kaikkiaan kortistossa olevia		
	Kaikkiaan	% kortistossa olevista naisista	% kaikista kortistossa olevista	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu ...	195	54.9	26.0	395	160	555	395	355	750
Helmikuu ...	209	61.8	28.0	408	129	537	408	338	746
Maaliskuu	205	67.2	29.0	402	100	502	402	305	707
Huhtikuu ...	187	75.1	39.0	231	62	293	231	249	480
Toukokuu	105	61.4	38.9	99	66	165	99	171	270
Kesäkuu	106	59.9	48.2	43	71	114	43	177	220
Heinäkuu	106	63.1	52.0	36	62	98	36	168	204
Elokuu	104	61.9	53.9	25	64	89	25	168	193
Syyskuu	103	52.3	38.9	68	94	162	68	197	265
Lokakuu	101	48.8	33.9	91	106	197	91	207	298
Marraskuu	102	38.9	20.5	235	160	395	235	262	497
Joulukuu	—	—	—	45	29	74	45	29	74

Tästä taulukosta käy selville, että prosenteissa laskettuna on kuukausittain huoltotöihin sijoitettujen naisten luku verrattuna kaikkiaan kortistossa oleviin naisiin vaihdellut 38.9 %:sta 75.1 %:iin.

Niitä kortistossa olevia, joille töitä ei ole voitu tarjota, on avustettu köyhäinhuoltoimenpitein.

Kun työttömyyshuoltokortistossa olevista lähes puolet eli 867 on ollut huoltovelvollisia huolehtien paitsi itsestään myös 710 aviopuolisosta ja 1,017 lapsesta, on kortiston osoittama työttömyys ulottanut vaikutuksensa siis kaikkiaan 3,493 henkilöön. Huoltovelvollisia oli miehistä 55.4 % (ed. vuonna 57.3 %) ja naisista 34.5 % (ed. vuonna 35.3 %).

Iältään oli kortistossa olevista työttömistä miehistä 8.3 % alle 26 vuotiaita (ed. vuonna 11.4 %), 73.5 % 26—50 vuotiaita (ed. vuonna 71.5 %) ja loput 18.2 % 51 vuotiaita tai sitä vanhempia (ed. vuonna 17.1 %). Naisista vain 2.5 % oli alle 26 vuotiaita (ed. vuonna 4.1 %), 64.2 % 26—50 vuotiaita (ed. vuonna 64.1 %) ja 33.3 % sitä vanhempia (ed. vuonna 31.8 %). Nuorempien miesten ja naisten osuus on siten työttömyyskortistossa jonkin verran vähentynyt.

Ammattinsa mukaan ryhmitettyinä jakautuivat kortistoon otetut seuraavalla tavalla:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Maataloustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	1	—	1
» muiden	—	7	7
Teollisuustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	237	141	378
» aputyöntekijöitä ja muita ..	33	17	50
Rakennustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	248	—	248
» aputyöntekijöitä ja muita ..	313	82	395
Liikkeenhenkilökuntaa	37	14	51
Ravintola-alalla toimineita	1	39	40
Liikennelaitoksissa toimineita	61	7	68
Henkisen työn tekijöitä	3	1	4
Taloustoimissa olleita	—	138	138
Erinäisiä muita ammatteja harjoittaneita	301	85	386
Yhteensä	1,235	531	1,766

Suurimpana ryhmänä miesten joukossa esiintyivät siten rakennustyöntekijät tehden heidän osuutensa 45.4 %, teollisuustyöntekijöitä oli 21.9 %, erinäisten ammattien (partureita, vahtimestareita, talonmiehiä, vahteja y. m.) harjoittajia 24.4 %, liikennelaitoksissa toimineita 4.9 % ja liikehenkilökuntaa 3.0 %, muiden ryhmien ollessa aivan vähäisiä. Naisista oli teollisuustyöntekijöitä 29.8 %, taloustoimissa työskennelleitä 26.0 %, erinäisiä ammatteja (parturin, kähertäjän y. m.) harjoittaneita 16.0 %, rakennustyöntekijöitä 15.4 %, ravintolapalveluskuntaa 7.8 % ja liikealalla työskennelleitä 2.6 %, muiden ryhmien osuuden ollessa aivan vähäisen.

III. Huoltotoimen kustannukset

A. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1939 varoja yhteensä 61,034,215 mk, josta määrästä kuitenkin 2,000,000 mk kaupunginvaltuuston ja 300,000 mk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta. Huoltolautakunnalle jäi siis käytettäväksi määrärahoja yhteensä 58,734,215 mk, johon sisältyi Helsingin sokeaintalosaatiölle tuleva 50,000 mk:n suuruinen avustus, minkä lisäksi vuoden varrella kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus myönsivät lautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä 2,574,923: 25 mk, josta määrästä 23,264: 85 mk viljelyspalstatoimintaa varten sekä 97,873 mk n. s. virastovaratyöntekijäin palkkaamiseen.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 57,272,984: 40 mka:aan, mutta kun siitä vähennetään Helsingin sokeaintalosaatiölle jaettu 50,000 mk:n avustus sekä viljelyspalstatoimintaan käytetyt 23,264: 85 mk ja virastovaratyöntekijäin palkkaamiseen käytetty 97,873 mk, jää varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 57,101,846: 55 mk. Kun tästä huoltomenojen kokonaismäärästä vähennetään tulot 19,542,601: 55 mk, jää jäljelle 37,559,245 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan suorittamasta varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupunkikunnalle aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1939. Mainittuun summaan sisältyy tällöin myös alkoholistien ja irtolaisten huollosta aiheutuneet kustannukset. Edellisestä vuodesta nousivat nettomenot vain 121,433 mk:lla. Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1930—39 vaihdelleet seuraavasti:

1930	31,082,359: 05	1935 ³⁾	49,109,001: 35
1931	39,984,067: 05	1936	46,409,610: 50
1932	50,067,505: 80	1937	43,319,251: 85
1933 ¹⁾	57,707,653: 40	1938	37,437,812: —
1934 ²⁾	45,754,427: 10	1939	37,559,245: —

Seuraavat taulukot ⁴⁾ osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1939.

¹⁾ Lisäksi työttömien ruoanjakelun järjestämiskustannukset 14,873 mk ja köyhäinhoitoviraston viranhaltijain opintokurssikustannukset 15,000 mk. — ²⁾ Lisäksi köyhäinhoitoviraston viranhaltijain opintokurssikustannukset 2,500 mk. — ³⁾ S:n 3,850 mk. — ⁴⁾ Yksityiskohtaisemmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 24. 1939.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla to- delliset tulot ylit- tävät (+) tai allittavat (—) lasketut
	Markkaa ja penniä		
Korvaukset annetusta huollosta	9,300,000	10,441,228 45	+ 1,141,228 45
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	168,500	117,555 25	— 50,944 75
Työlaitos	421,000	364,706 45	— 56,293 55
Maanviljelys	175,000	155,558 —	— 19,442 —
Sikala	540,000	497,473 25	— 42,526 75
Pesula	794,000	652,866 60	— 141,133 40
Tervalammen työlaitos	408,000	289,445 20	— 118,554 80
Tervalammen maatila	1,452,500	1,458,811 25	+ 6,311 25
Valtionapu Tervalammen työlaitoksen perustamiskustannuksista	2,000,000	2,000,000 —	— —
Työtuvat	3,251,300	2,993,031 15	— 258,268 85
Luontoisetujen korvaukset	610,285	¹⁾ 568,672 80	— 41,612 20
Talousarvion ulkopuolella	—	3,253 15	+ 3,253 15
Yhteensä	19,120,585	19,542,601 55	+ 422,016 55

Menot	Talousarvioon otetut määrä- rahat	Vuoden varrel- la myönnetty lisämääräraha	Todelliset me- not tilien mukaan	Säästö (+) tai ylitys (—)
	Markkaa ja penniä			
Huoltolautakunta	4,924,210	859,395	5,677,855 20	+ 105,749 80
Kassa- ja tilitoimisto	473,882	50,302	512,722 20	+ 11,461 80
Asiamiestoimisto	1,517,968	145,973	1,629,800 95	+ 34,140 05
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	1,000,697	18,159	992,251 90	+ 26,604 10
Kunnalliskoti	7,835,502	149,484 60	7,559,809 80	+ 425,176 80
Työlaitos	1,802,670	43,985 30	1,757,927 75	+ 88,727 55
Maanviljelys	135,364	—	122,150 45	+ 13,213 55
Sikala	373,324	—	355,982 75	+ 17,341 25
Pesulaitos	716,331	5,131 50	684,454 55	+ 37,007 95
Tervalammen työlaitos	1,200,500	90,853	986,074 85	+ 305,278 15
Tervalammen maatila	1,365,733	17,580	1,210,140 45	+ 173,172 55
Työtuvat	6,578,034	72,922	5,695,971 15	+ 954,984 85
Yksityishoito	30,000	—	18,675 —	+ 11,325 —
Sairaanhoido	9,940,000	—	9,527,016 25	+ 412,983 75
Lääkkeet ja sairaanhoitotar- vikkeet	550,000	—	512,900 50	+ 37,099 50
Suoranaiset avustukset	20,000,000	1,000,000	²⁾ 19,662,029 45	+ 1,337,970 55
Päivähoitokustannukset	25,000	—	10,834 75	+ 14,165 25
Matkakulut	60,000	—	57,148 10	+ 2,851 90
Hautauskulut	155,000	—	128,100 50	+ 26,899 50
Viljelyspalstatoiminta	—	23,264 85	23,264 85	— —
Virastovaratyöt	—	97,873 —	97,873 —	— —
Yhteensä	58,684,215	2,574,923 25	57,222,984 40	+ 4,036,153 85

¹⁾ Luontoisetujen korvauksista saatiin koko korvaussumma kunnalliskodissa ja työlaitoksessa. Työtuvissa ei näitä korvauksia enää lainkaan esiintynyt, kun henkilökunnan palkkaus muutettiin yksinomaan rahapalkkausmuotoon. — ²⁾ Tähän määrään sisältyvät huoltolautakunnan antamat kotiaavustukset aseharjoituk-
sissa olleiden huollettaville, kunnes he olivat saaneet valtiolta sotilasavustusta, yhteensä 86,657: 25 mk, josta rahatoimiston kautta pidätettiin korvausta tilille Kor-
vaukset yksityisiltä korvausvelvollisilta, yhteensä 60,447: 85 mk.

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttaman kunnallisen rasituksen suhteellisen suuruuden ja siinä ilmenevän kehityssuunnan selvittämiseksi on verrattu huoltotoimen bruttomenoja kunakin vuonna kaupungin väkilukuun, jolloin on käytetty kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyä väkilukua kunkin vuoden lopussa. Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana on täten laskettu meno asukasta kohden ollut seuraava:

	Mk		Mk
1930	163: 32	1935	224: 80
1931	191: 94	1936	216: 26
1932	235: 25	1937	196: 87
1933	273: 04	1938	178: 86
1934	220: 03	1939	181: 24

B. Korvaukset annetusta köyhäinhoidosta

Asiamiestoimiston toimesta perittiin v. 1939 rahakorvauksina annetusta huollosta 12,724,928: 20 mk, josta 10,441,228: 45 mk koski huoltolautakunnan ja 2,283,699: 75 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistöy jakautui eri kanslioiden kesken seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelusta, mk	Yhteensä, mk
A-kanslian toisilta kunnilta perimiä	4,375,873: 65	781,041: 80	5,156,915: 45
D-kanslian valtiolta perimiä	1,756,065: 40	669,896: 20	2,425,961: 60
L-kanslian yksityisiltä perimiä	4,309,289: 40	832,761: 75	5,142,051: 15
Yhteensä	10,441,228: 45	2,283,699: 75	12,724,928: 20

Huoltolautakunnan antamasta huollosta saadusta korvauksesta oli 10,343,177: 35 mk korvausta köyhäinhoidosta, 41,932: 60 mk korvausta irtolaishuollosta ja 56,118: 50 mk alkoholistihuollon korvausta.

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 514 mieheltä työlaitoksissa ja 15 naiselta kunnalliskodissa tehdyn työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli vuoden aikana yhteensä 844,642: 25 mk, josta 771,517: 15 mk huoltolautakunnalta saadun ja 73,125: 10 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Huoltolautakunnan antama huolto	Lastensuojelulautakunnan antama huolto	Yhteensä
Rahasuoritukset, mk	10,441,228: 45	2,283,699: 75	12,724,928: 20
Työllä hyvitetty, mk	771,517: 15	73,125: 10	844,642: 25
Kaikkiaan korvauksia, mk	11,212,745: 60	2,356,824: 85	13,569,570: 45

Köyhäinhoitoa koskeva rahakorvaussumma kokonaisuudessaan kohosi edelliseen vuoteen verraten noin 1.1^o milj. mk:lla. Erikseen laskien toisilta kunnilta saatujen korvausten määrä väheni n. 0.1^o milj. mk:lla eli 4.2 %:lla, kun sen sijaan valtiolta perittyjen korvausten määrä lisääntyi

n. 0.35 milj. mk:lla eli 24.7 %:lla ja yksityisiltä peritty korvaussumma n. 1.01 milj. mk:lla eli 30.5 %:lla. On syytä huomauttaa, että yksityisiltä perittyjen korvausten määrä kertomusvuonna saavutti siihenastisen huippuarvonsa. Niinkään on todettava, että yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on viime vuosina huomattavasti noussut ja oli sanottu osuus prosentteissa v. 1930—39 seuraava:

1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
11.7	8.8	7.2	7.0	9.6	13.3	15.8	21.7	35.6	41.3

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuunta on ilmaistu vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Julkaisemme alla sanotut suhdeluvut kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa. Suhdeluvut olivat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1930	13.1	1933	15.3	1936	18.1
1931	13.0	1934	16.8	1937	15.6
1932	13.3	1935	15.4	1938	17.0
				1939	18.2

IV. Tauluja

1. Köyhäinhoidon avunsaajien asunto-olot v. 1939

Asuntomuoto	Miehiä	Naisia	Lapsia alle 16 v.	Yhteensä
1 huone	1,145	2,281	189	3,615
2 huonetta	508	651	84	1,243
3 »	78	100	16	194
4 »	24	40	1	65
Asui asukkina	666	1,443	39	2,148
» yömajassa	346	59	—	405
» laitoksissa koko vuoden	813	1,298	1	2,112
Tuntematon	1,034	1,288	145	2,467
Yhteensä	4,614	7,160	475	12,249

2. Kunnalliskodin yhteydessä olevan työlaitoksen työtoiminta v. 1939

Työtoiminnan haarat	Työtoiminnasta kertyneet tulot, mk				Siitä	
	Kunnallis- kodille teh- dyistä töistä	Työlaitok- selle teh- dyistä töistä	Muille lai- toksille ja yksityisille tehdyistä töistä	Yhteensä	Käytetty- jen työtär- vikkeiden arvo, mk	Nettotulot (työpal- kat), mk
Puunjalostamo	123,306	2,085	200,250	330,641	227,474	103,167
Jalkinetyöt	33,054	17,758	10,600	61,412	46,208	15,204
Sepäntyöt	45,189	1,893	51,382	98,464	54,072	44,392
Maalaamo	33,454	2,603	69,357	105,414	51,122	54,292
Räätälintyöt	23,478	15,543	7,315	46,336	34,619	11,717
Kirjansitomo	3,060	74	3,625	6,759	2,147	4,612
Sekalaistyöt	123,919	185	16,698	140,802	9,480	131,322
Yhteensä	390,460	40,141	359,227	789,828	425,122	364,706

3. Köyhäinhoidon avunsaajat avustuksen säännöllisyyden ja lyhyt-
aikaisuuden sekä hoitomuodon mukaan v. 1939

Hoitomuoto	Säännöllistä avustusta saaneet				Lyhytaikaista avustusta saaneet 1)				Avun- saajia kalk- kiaan
	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteen- sä	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteen- sä	
Yksinomaan laitoksissa olleita	934	1,393	9	2,336	812	1,338	334	2,484	4,820
Yksinomaan yksityis- hoidossa olleita	3	3	—	6	2	—	—	2	8
Yksinomaan kotiavus- tusta saaneita	644	2,325	6	2,975	1,039	887	14	1,940	4,915
Laitoshoidon lisäksi ko- tiaavustusta saaneita	387	573	2	962	792	640	110	1,542	2,504
Yksityishoidon lisäksi kotiaavustusta saa- neita	1	1	—	2	—	—	—	—	2
Yhteensä	1,969	4,295	17	6,281	2,645	2,865	458	5,968	12,249

1) Ks. tämän kert. s. 131*.

4. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1939

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat			
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.	
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	12	26	31	91	35	128	36	88	20	63	15	30	11	27	5	8	6	4	5	1	176	466	642	
<i>Pidätetty irtolaisuudesta</i>																								
0 kertaa	2	5	8	15	23	45	19	40	7	35	8	14	4	11	1 ¹⁾	3	2	1	1	—	1 ¹⁾	75	168	243
1 kerran	8	13	15	51	12	58	17	38	11	19	7	12	7	11	2	2	4	—	5	—	88	204	292	
2 kertaa	2	6	3	18	—	17	—	8	2	6	—	2	—	4	—	3	1	3	—	—	8	67	75	
3 „	—	1	2	3	—	5	—	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2	14	16	
4— „	—	1	3	4	—	3	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	3	13	16	
<i>Irtolaishuollon peruste</i>																								
Kuljeksiva elämä	1	1	1	1	1	—	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	9	2	11	
Työn vieroksuminen	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	
Kerjuu	—	—	4	—	8	—	4	—	3	—	4	—	3	—	3	—	3	—	2	—	34	—	34	
Ammattihaureus	—	25	—	90	—	128	—	87	—	63	—	29	—	27	—	8	—	4	—	1	—	462	462	
Muu peruste	9	—	26	—	25	—	31	1	14	—	11	1	7	—	1	—	3	—	2	—	129	2	131	
<i>Vuimeisen huoltotoimenpiteen laatu</i>																								
Varoituis	4	8	7	31	5	30	5	19	4	5	2	4	4	3	1	1	3	—	2	—	37	101	138	
Kotikuntaan lähettäminen	—	7	2	5	1	6	1	2	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	6	22	28	
Irtolaisvalvonta	2	5	7	21	10	24	6	19	4	13	2	10	—	7	1	4	2	3	—	1	34	107	141	
Työlaitos	3	2	5	24	7	33	9	11	4	9	5	1	3	7	—	1	—	1	—	1	37	89	126	
Pakkotyö	—	—	3	—	1	11	8	17	1	23	2	6	2	6	2	1	—	—	—	—	19	64	83	
Jälkivalvonta	—	1	4	6	7	21	6	15	4	9	4	6	1	3	1	—	1	—	—	—	28	61	89	
Ei toimenpidettä	3	3	3	4	4	3	1	5	3	2	—	3	—	1	—	1	—	—	1	—	15	22	37	
<i>Syntymäpaikka</i>																								
Helsinki	3	3	13	11	16	11	7	10	3	7	4	2	3	5	—	1	2	—	1	—	52	50	102	
Helsinkiä ympäröivät kunnat ²⁾	—	2	—	2	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	
Muut Uudenmaan läänin kaupungit	1	2	—	2	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	8	
„ „ maalaiskunnat	1	2	1	5	3	6	2	10	2	7	—	3	2	1	1	1	—	—	1	1	13	36	49	
„ Suomen kaupungit	3	5	5	19	5	23	3	14	4	6	5	3	3	6	3	1	1	1	—	—	32	78	110	
„ „ maalaiskunnat	4	11	11	52	10	84	21	52	10	41	6	19	3	15	1	5	2	3	3	—	71	282	353	
Ulkomaat	—	1	1	—	1	1	2	1	1	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	6	6	12	
<i>Asui pääasiassa v. 1939</i>																								
Kotona	5	3	3	8	4	12	1	7	4	3	1	2	—	2	1	2	2	—	1	—	22	39	61	
Asukkina	4	9	8	49	9	58	6	41	3	15	1	13	—	8	—	2	—	3	1	1	32	199	231	

Yömajassa	1	—	6	1	9	4	12	2	6	1	6	2	3	1	1	1	3	—	2	—	49	12	61
Muualla	2	14	14	33	13	54	17	38	7	44	7	13	8	16	3	3	1	1	1	—	73	216	289
<i>Työkyky huolovuonna</i>																							
Työkykyisiä	11	26	31	91	35	126	36	88	20	63	15	30	11	26	4	8	5	4	5	1	173	463	636
Pysyväisesti työkyvyttömiä	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	3	3	6
Saanut köyhäinhoitoa v. 1939	6	1	16	7	17	10	17	3	7	3	7	2	5	8	3	2	2	1	2	1	82	38	120
» » ennen huoltoon joutumistaan	1	2	21	34	24	60	25	35	12	37	11	17	8	16	5	6	3	3	3	1	113	211	324
<i>Rikollisuus</i>																							
Tuomittu 0 kertaa	6	22	11	66	10	75	10	54	5 ³⁾	27	5	9	3	17	1	5	2	2	2	—	55 ³⁾	277	332
» 1 kerran	1	1	6	18	7	31	9	15	4	16	1	7	1	5	1	2	1	1	1	—	32	96	128
» 2 kertaa	2	—	3	2	3	10	4	6	1	9	3	4	3	4	—	—	1	—	—	—	20	35	55
» 3 »	1	2	4	—	4	5	—	3	1	4	—	5	3	—	—	—	—	—	—	—	13	19	32
» 4 »	1	1	6	5	11	7	13	9	8	7	6	5	—	1	2	1	2	2	2	—	51	38	89
» kerraluku tuntematon	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	5	1	6
Tuomittu v. 1939	1	—	1	—	1	3	1	3	2	1	2	1	1	1	—	1	—	—	1	—	10	9	19
<i>Väkijuomien käyttö</i>																							
Raitis	4	3	1	10	1	9	2	7	—	2	1	2	1	1	—	1	—	—	—	—	10	35	45
Käyttää jonkin verran	6	21	15	58	13	71	11	45	9	19	4	8	1	10	1	3	2	1	4	1	66	237	303
Juopottelee	2	2	15	22	21	48	23	36	11	40	10	19	9	16	4	4	4	3	1	—	100	190	290
Tuntematon	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1939</i>																							
koko vuonna 0 kertaa	6	22	16	69	14	80	18	61	9	42	5	22	3	14	—	5	1	2	3	1	75	318	393
» » 1—2 kertaa	5	3	8	20	5	36	6	19	3	12	3	6	3	8	2	1	2	—	1	—	38	105	143
» » 3— »	1	1	7	2	16	12	8	8	9	7	2	5	5	3	2	3	2	1	—	—	63	43	106
huoltoon jouduttuaan 0 kertaa	10	24	24	77	24	92	22	75	14	53	7	24	6	18	1	6	5	2	5	1	118	372	490
» » 1—2 »	2	1	4	14	5	29	5	10	1	6	1	5	3	5	1	—	1	—	—	—	23	70	93
» » 3— »	—	1	3	—	6	7	9	3	5	4	7	1	2	4	3	2	—	2	—	—	35	24	59
<i>Käsitelty myös alkoholistina v. 1939</i>	—	—	—	2	2	1	—	—	2	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	7	5	12
<i>Sairasti sukupuolitautia v. 1939</i>	—	6	1	13	—	8	—	5	—	—	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	1	37	38
» heuhkotautia v. 1939	—	—	—	1	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	5	6

1) Näistä 1 tapauksessa pidätysten lukumäärä ei ole tiedossa. — 2) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaaari. — 3) 1:stä ei tiedetä, oliko hän tuomittu.

5. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen ja huollon perusteen mukaan v. 1939

Huoltoon joutuneita koskevat henkilötiedot	Irtolaishuollon peruste										Huoltoon joutuneita kaikkiaan		
	Kuljeksiva elämä		Työn vieroksuminen		Kerjuu		Ammatihau-reus	Muu peruste		Mp.	Np.	M.sp.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Np.	Mp.	Np.				
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	9	2	4	—	34	—	462	129	2	176	466	642	
<i>Siviilisääty</i>													
Naimattomia	6	2	4	—	26	—	331	93	—	129	333	462	
Naineita, yhdessä asuvia	2	—	—	—	1	—	36	21	1	24	37	61	
» erossa asuvia	1	—	—	—	2	—	42	3	—	6	42	48	
Eronneita.....	—	—	—	—	5	—	35	9	—	14	35	49	
Leskiä	—	—	—	—	—	—	18	3	1	3	19	22	
<i>Syntyperä ja kasvatustapa</i>													
Aviosyntyisiä	9	2	3	—	34	—	1)409	119	2	165	1)413	578	
kotona kasvatettuja	9	1	3	—	32	—	366	109	2	153	369	522	
kodin ulkop. kasvatettuja...	—	1	—	—	2	—	40	10	—	12	41	53	
Aviottomia	—	—	1	—	—	—	53	10	—	11	53	64	
kotona kasvatettuja	—	—	1	—	—	—	2) 37	7	—	8	2) 37	45	
kodin ulkop. kasvatettuja...	—	—	—	—	—	—	2) 16	3	—	3	2) 16	19	
<i>Ammattiryhmä</i>													
Virkamiehiä ja vapaan ammatin harjoittajia	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	1	—	—	—	4	—	50	4	—	9	50	59	
Liikkeenkilökuntaa:													
a) päällystöä, työnohtajia	2	—	—	—	—	—	11	3	—	5	11	16	
b) työntekijöitä	—	—	—	—	1	—	20	1	1	2	21	23	
Tehdas- y.m. ammattityöntek.	1	—	1	—	5	—	153	39	—	46	153	199	
Muita työntekijöitä	4	—	3	—	20	—	41	68	—	95	41	136	
Merimiehiä ja kalastajia	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	—	7	
Yleisten laitosten palvelusk.	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2	
Yksityisten palvelijoita	—	2	—	—	—	—	173	—	1	—	176	176	
Muun elinkeinon harjoittajia ..	—	—	—	—	2	—	5	3	—	5	5	10	
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	—	—	—	—	2	—	9	1	—	3	9	12	

6. Irtolais- tai alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt rikollisuutensa, irtolaisuutensa tai väkijoumien käytön alkamisiansä mukaan v. 1939

Huoltoon joutuneiden rikollisuus, irtolaisuus tai väkijoumien käyttö alkoi heidän ollessaan	Irtolaishuoltoon joutuneet						Alkoholistihuoltoon joutuneet								
	Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskä-sittelyyn			Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskä-sittelyyn			Alkoi käyttää väkijoumia		
	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.	Mp.	Np.	M.sp.
Alle 18 v.	28	19	47	22	40	62	31	1	32	31	2	33	215	6	221
18—20 »	37	56	93	53	172	225	71	—	71	40	1	41	352	6	358
21—24 »	14	43	57	35	153	188	61	—	61	69	5	74	145	11	156
25—29 »	13	33	46	29	63	92	52	2	54	64	3	67	74	8	82
30—34 »	5	15	20	13	22	35	26	1	27	48	1	49	24	4	28
35—39 »	5	6	11	11	10	21	13	—	13	19	4	23	6	3	9
40—44 »	4	1	5	5	3	8	6	1	7	13	5	18	—	—	—
45—49 »	—	1	1	2	2	4	5	2	7	9	—	9	1	—	1
50—54 »	—	—	—	—	—	—	2	—	2	4	—	4	—	—	—
55—59 »	—	—	—	3	1	4	—	—	—	2	—	2	—	—	—
60— »	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ikä ilmoittam.	15	15	30	1	—	1	22	—	22	8	—	8	—	—	—
Kaikkiaan	121	189	310	176	466	642	289	7	296	307	21	328	817	38	855

1) 3:n kasvatuspaikka tuntematon — 2) Näistä 1:n syntyperä tuntematon.

7. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ikäluokittain v. 1939

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikkii ikäluokat				
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.		
	Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	1) ¹	4) ²	2	16	1	93	5	181	1	194	9	136	8	94	3	57	5	25	3	17	1	817	38	855
<i>Alkoholistihuollon peruste</i>																									
Vaarallisuus	—	—	1	—	4	—	10	—	9	—	6	1	3	1	—	—	1	—	—	—	—	34	2	36	
Häiriö tai pahennus	—	1	10	1	38	2	72	1	73	7	57	6	26	1	16	4	9	2	5	1	306	26	332		
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	—	—	2	—	12	1	23	—	30	—	21	—	15	—	13	—	2	—	3	—	121	1	122		
Läheisen henkil. rasit. joutuminen	3) ³	1) ³	1	1	17	1	20	—	20	1	13	1	10	—	7	—	4	—	3	—	96	4	100		
Köyhähoidon tarve	—	—	—	—	2	—	3	—	8	—	5	—	7	—	3	1	1	—	—	—	29	1	30		
Juopumuspidätykset	2) ²	3	—	1	—	20	1	52	—	51	1	33	—	32	1	17	—	8	1	6	—	223	4	227	
Vapaaehtoisuus	—	—	1	—	—	—	1	—	3	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	8	—	8	
<i>Huoltotoimenpiteen laatu</i>																									
Varoitus	1) ¹	3) ³	1	6	—	32	1	53	—	49	2	33	2	24	—	18	1	9	—	5	—	232	7	239	
Raittiusvalvonta	1	1	1	6	1	28	1	57	—	64	4	51	3	36	—	21	2	11	2	6	1	281	15	296	
Huoltolah., täytäntöönpanematon	—	—	1	—	4	—	17	—	15	2	11	1	2	—	3	1	2	—	—	—	—	55	4	59	
» täytäntöönpantu	—	—	—	—	7	1	11	1	3	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	1	—	26	3	29
Jälkivalvonta	—	—	—	2	—	22	2	43	—	63	1	41	2	29	2	15	1	3	1	5	—	223	9	232	
<i>Syntymäpaikka</i>																									
Helsinki	1) ¹	4	—	7	1	37	2	53	1	45	1	35	1	16	—	9	1	2	—	2	—	210	7	217	
Helsinkiä ympäröivät kunnat 4) ...	—	—	—	—	—	—	1	—	7	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	11	—	11	
Muut Uudenmaan l:n kaupungit ...	—	—	—	—	3	—	1	—	5	—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	15	—	15	
» » » maalaiskunn.	—	—	—	—	5	—	14	—	19	1	12	1	10	—	6	1	6	1	4	—	—	76	4	80	
» Suomen kaupungit	—	—	—	5	—	18	—	33	—	47	1	25	1	21	1	9	2	6	—	1	1	165	6	171	
» » maalaiskunnat	— ²	2	—	4	—	28	2	75	—	64	5	56	5	41	2	31	1	10	2	9	—	318	19	337	
Ulkomaat	—	—	—	—	2	1	4	—	7	1	4	—	3	—	1	—	—	—	—	1	—	22	2	24	

1) Näistä 2 alle 18 v. — 2) Näistä 1 alle 18 v. — 3) Alle 18 v. — 4) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

8. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heidän elämänsä koskevien tietojen mukaan ikäluokittain v. 1939

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	¹⁾ 4	²⁾ 2	16	1	93	5	181	1	194	9	329	20	817	38	855
<i>Asui pääasiassa v. 1939</i>															
Kotona	¹⁾ 4	²⁾ 1	11	—	53	1	92	1	88	5	146	9	394	17	411
Asukkina	—	—	2	1	15	1	25	—	37	2	55	4	134	8	142
Yömajassa	—	—	2	—	15	—	37	—	46	—	93	7	193	7	200
Mualla	—	1	1	—	10	3	27	—	23	2	35	—	96	6	102
<i>Työsuhde huoltovuonna</i>															
Työssä olevia	¹⁾ 3	²⁾ 2	13	1	88	2	168	1	180	6	310	16	762	28	790
Työttömiä	1	—	2	—	5	3	13	—	12	3	14	3	47	9	56
Pysyväisesti työkyvyttömiä	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	5	1	8	1	9
<i>Saanut köyhäinhoitoa v. 1939</i>	²⁾ 1	—	4	—	35	1	48	—	63	1	98	4	249	6	255
<i>Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumista</i>	1	1	9	—	58	2	129	1	147	5	246	11	590	20	610
<i>Käsitelty irtolaisuudesta (herjuusta) ennen v. 1939</i>															
Ei käsitelty	¹⁾ 4	²⁾ 1	12	—	64	4	123	—	110	5	197	7	510	17	527
Varoitettu	—	1	2	1	20	—	34	1	48	—	77	7	181	10	191
Toimitettu kotikuntaan	—	—	1	—	5	—	9	—	20	—	20	—	55	—	55
Määrätty yleiseen työhön	—	—	1	—	4	1	15	—	16	4	35	6	71	11	82
<i>Rikollisuus</i>															
Tuomittu 0 kertaa	²⁾ 3	²⁾ 2	10	1	49	3	116	1	120	8	230	16	528	31	559
» 1 kerran	²⁾ 1	—	1	—	19	2	29	—	34	1	48	4	132	7	139
» 2 kertaa	—	—	3	—	9	—	11	—	15	—	13	—	51	—	51
» 3 »	—	—	2	—	7	—	9	—	7	—	9	—	34	—	34
» 4— »	—	—	—	—	8	—	14	—	16	—	25	—	63	—	63
» kertaluku tuntematon	—	—	—	—	1	—	2	—	2	—	4	—	9	—	9
Tuomittu v. 1939	—	—	—	—	1	—	4	—	2	—	5	—	12	—	12
<i>Pidätetty juopumuksesta v. 1939</i>															
Koko vuonna 0 kertaa	—	—	8	—	19	1	50	—	44	3	94	8	215	12	227
» » 1—2 »	²⁾ 2	—	—	1	28	2	48	1	53	3	88	3	219	10	229
» » 3— »	²⁾ 2	2	8	—	46	2	83	—	97	3	147	9	383	16	399
<i>Huoltoon jouduttuaan</i>															
0 kertaa	²⁾ 1	—	10	1	40	2	88	1	80	3	141	10	360	17	377
1—2 »	1	²⁾ 1	2	—	28	2	38	—	51	3	78	3	198	9	207
3— »	²⁾ 2	1	4	—	25	1	55	—	63	3	110	7	259	12	271
<i>Sairasti sukupuolitautilia v. 1939</i>	—	—	—	—	1	1	2	—	2	—	—	—	5	1	6
<i>Sairasti keuhkotautia v. 1939</i>	—	—	—	—	—	—	3	—	4	—	2	—	9	—	9

9. Juopumuksesta pidätettyjen Helsingissä asuvien henkilöiden juopumuspidätykset kuukausittain ja viikonpäivittäin v. 1939

Kuukausi	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miestä kohden	Naista kohden	Viikonpäivä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	1,196	104	1,300	1.22	1.25	Maanantai ..	1,982	127	2,109
Helmikuu	1,414	90	1,504	1.18	1.27	Tiistai	2,047	139	2,186
Maaliskuu	1,494	82	1,576	1.22	1.04	Keskiviikko ..	2,021	109	2,130
Huhtikuu	1,534	78	1,612	1.25	1.05	Torstai	2,199	131	2,330
Toukokuu	1,573	92	1,665	1.24	1.15	Perjantai	2,572	146	2,718
Kesäkuu	1,564	87	1,651	1.23	1.16	Lauantai	3,541	193	3,734
Heinäkuu	1,753	99	1,852	1.22	1.11	Sunnuntai ...	1,913	164	2,077
Elokuu	1,737	101	1,838	1.22	1.28				
Syyskuu	1,326	95	1,421	1.17	1.14	Koko vuosi	16,275	1,009	17,284
Lokakuu	1,253	85	1,338	1.21	1.10				
Marraskuu	1,056	58	1,114	1.25	1.14				
Joulukuu	375	38	413	1.10	1.22				
Koko vuosi	16,275	1,009	17,284	2.08	1.74				

¹⁾ Näistä 2 alle 18 v. —

²⁾ Näistä 1 alle 18 v.

10. Juopumuksesta pidätetyt Helsingissä asuvat henkilöt iän, syntymäpaikan ja pidätyskertojen lukumäärän mukaan v. 1939

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki			
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.	
Pidätettyjä eri henkilöitä	30	4	218	20	592	53	1,563	113	1,620	95	1,411	105	954	49	629	66	426	30	189	16	183	28	7,815	579	8,394	
<i>Syntymäpaikka</i>																										
Helsinki	19	—	68	7	164	8	408	14	340	3	253	6	153	11	98	12	67	5	21	2	24	5	1,615	73	1,689	
Muut Suomen kaupungit	3	1	32	5	97	7	305	20	314	22	306	22	198	6	119	10	80	6	31	3	21	5	1,506	107	1,613	
Suomen kauppalat	—	—	10	—	11	1	50	1	48	2	47	3	26	—	14	2	10	—	5	1	4	—	225	10	235	
» maaseutu	8	3	102	8	310	36	778	76	875	66	772	73	562	32	383	40	256	19	121	9	129	18	4,296	380	4,675	
Ulkomaat	—	—	6	—	10	1	17	2	42	1	30	1	14	—	15	2	11	—	11	—	5	—	161	7	168	
Tuntematon	—	—	—	—	—	—	5	—	1	1	3	—	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	12	2	14	
<i>Pidätyskertojen luku 1939</i>																										
1 kerta	23	2	157	16	404	40	1,030	82	995	61	843	63	581	33	363	43	270	18	111	11	132	23	4,909	392	5,301	
2 kertaa	4	1	37	2	103	10	280	14	281	18	238	25	149	7	113	9	54	4	31	1	27	4	1,317	95	1,412	
3 »	1	1	9	—	42	2	100	7	116	11	118	5	76	4	42	5	36	2	16	—	7	1	563	38	601	
4 »	2	—	6	—	17	—	63	4	74	2	63	5	34	1	40	1	24	3	5	—	5	—	333	16	349	
5 »	—	—	2	1	9	—	22	4	38	2	40	—	30	—	24	5	17	—	7	1	5	—	194	13	207	
6—9 »	—	—	5	1	12	1	49	2	69	1	65	4	53	4	32	3	17	3	12	3	5	—	319	22	341	
10— »	—	—	2	—	5	—	19	—	47	—	44	3	31	—	15	—	8	—	7	—	2	—	180	3	183	
<i>Pidätetyistä henkilöistä oli</i>																										
Syyteeseen asetettuja	10	—	88	1	213	3	464	13	440	8	397	10	253	4	172	5	110	3	49	1	23	1	2,219	49	2,268	
Ei ennen pidätettyjä...	24	3	154	16	348	30	766	52	643	40	470	43	316	23	207	30	141	10	56	7	76	13	3,201	267	3,468	
Alkoholisteina rekister.	2	—	3	1	14	1	86	4	161	3	188	8	135	2	79	3	49	5	21	2	19	3	757	32	789	
Irtolaisina »	—	—	5	5	19	23	29	54	21	30	16	28	16	12	11	17	7	4	8	2	2	—	134	175	309	
Kaikkiaan pidätyskert.	42	7	351	31	1,008	73	2,851	182	3,526	154	3,129	208	2,243	90	1,464	124	890	65	460	41	311	34	16,275	1,009	17,284	
Näistä johti syyteeseen	10	—	111	1	259	3	574	16	589	9	547	11	355	4	238	5	140	3	69	1	28	1	2,920	54	2,974	

XIII. Huoltolaini

11. Katsaus köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokansliain kansliatyöhön v. 1939

	Lähetettä huolto- lautakunnan			Maksusi- toumuksia			Lääke- ja sairaan- hoitoarvike- määräyksistä	Annettuja koti- avustuksia	Suoritettuja elänteille- antomaksuja	Suoritettuja lastos- hoitomaksuja	Suoritettuja matka- y.m. avustuksia	Annettuja hautaus- avustuksia	Annettuja varatio- muustodistuksia	Annettuja muita todistuksia	Vastanotettuja anomuksia	Erväytyen anomusten lukumäärä	Muita asioita	Asioita yhteensä	
	kunnalliskotiin	työlaistoksiin	työtupiin	sairaaloihin	päiväkoteihin	muihin laitoksiin													
<i>Kansliat</i>																			
I	—	—	—	245	18	—	933	12,380	—	—	—	37	622	898	5,984	243	3,584	24,944	
II	—	—	—	268	—	—	1,650	13,726	—	—	—	29	470	954	5,107	287	1,099	23,590	
III	—	—	—	323	14	—	2,670	21,841	—	—	—	42	967	961	6,081	371	1,985	35,255	
IV	—	—	—	333	1	—	2,689	13,691	—	—	—	33	2,317	251	7,434	535	806	28,090	
V	—	—	—	355	3	—	913	16,319	—	—	—	150	1,927	286	6,616	328	2,658	29,555	
VI	428	40	331	681	—	390	897	12,735	16	2,358	54	69	414	—	7,388	465	1,595	27,861	
VII	—	—	—	374	12	—	793	17,696	—	—	—	25	1,881	212	8,082	314	3,927	33,316	
Yhteensä	428	40	331	¹⁾ 2,579	48	390	10,545	108,388	16	2,358	54	385	²⁾ 8,598	3,562	³⁾ 46,692	⁴⁾ 2,543	15,654	202,611	
<i>Kuukausi</i>																			
Tammikuu ...	39	3	36	432	4	32	984	11,091	—	301	23	673	190	4,986	295	1,811	20,900		
Helmikuu	24	3	20	307	—	46	1,031	10,669	—	160	21	560	229	4,244	238	1,773	19,325		
Maaliskuu	37	6	35	256	5	39	1,161	10,571	8	189	23	708	244	4,621	246	1,872	20,021		
Huhtikuu	30	5	28	208	1	37	1,055	10,218	—	266	22	462	143	3,691	196	1,428	17,790		
Toukokuu	31	2	11	205	13	54	1,104	9,325	—	177	24	396	106	3,457	184	1,405	16,494		
Kesäkuu	26	2	37	191	3	25	879	7,758	—	175	18	367	192	2,651	161	1,163	13,648		
Heinäkuu	30	2	28	187	9	27	790	7,073	—	282	22	345	119	2,487	176	879	12,456		
Elokuu	24	2	16	190	1	25	749	6,592	—	157	12	406	73	3,031	128	1,162	12,568		
Syyskuu	40	4	29	221	10	21	776	7,596	8	150	24	1,688	620	4,773	350	1,478	17,788		
Lokakuu	106	6	36	163	2	19	861	9,525	—	288	16	1,178	584	4,910	231	1,113	19,038		
Marraskuu	25	5	55	149	—	51	762	10,706	—	149	23	1,541	809	5,112	193	1,137	20,717		
Joulukuu	16	—	—	70	—	14	393	7,264	—	118	157	274	253	2,729	145	433	11,866		
Yhteensä	428	40	331	¹⁾ 2,579	48	390	10,545	108,388	16	2,412	385	²⁾ 8,598	3,562	³⁾ 46,692	⁴⁾ 2,543	15,654	202,611		

Muist.: Kun osa aikaisemmin köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa hoidettujen sairaaloiden maksusitoumusasioita kertomusvuoden helmikuusta lukien siirrettiin rekisterikanslian tehtäväksi, on yllä olevan taulukon numeroihin — vertailuja varhaisempiin vuosiin tehtäessä — asianomaisissa viittauskohdissa lisättävä seuraavat rekisterikanslian osalta saadut numerot: 1) 2,058; 2) 457; 3) 3,423; 4) 908.